

**K
A
R
T
S
34**

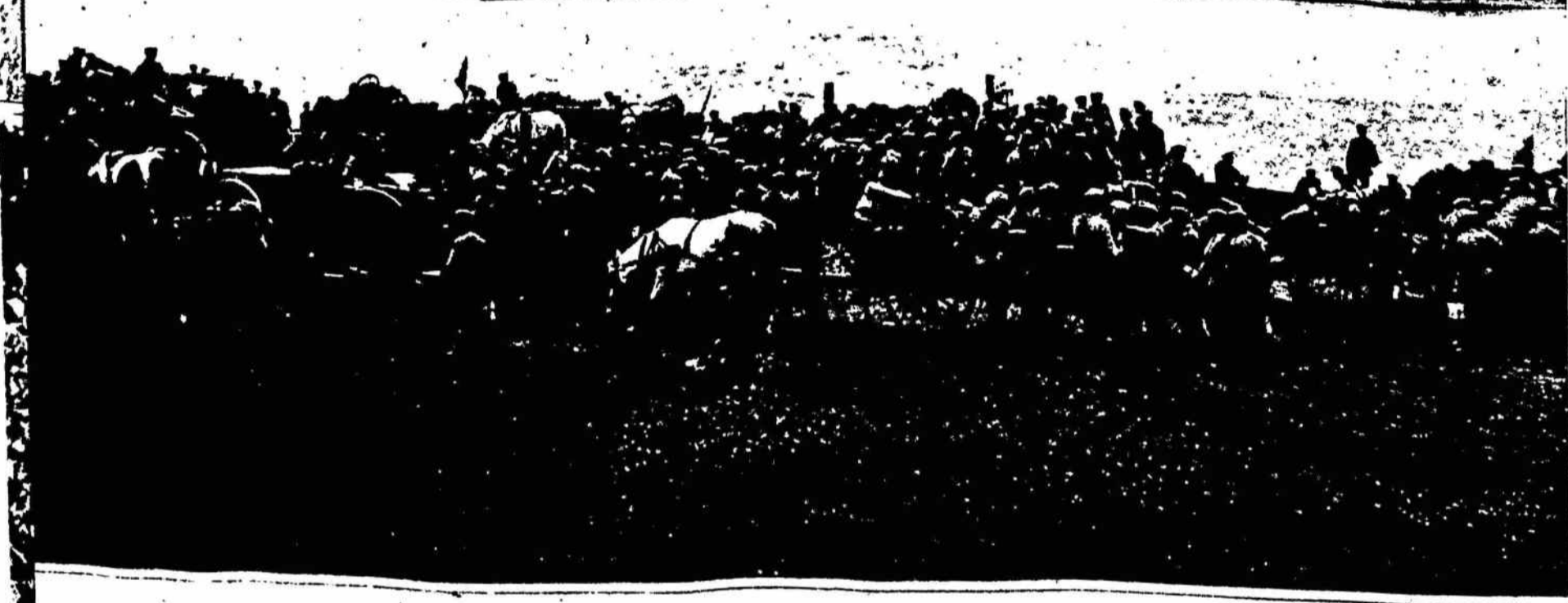
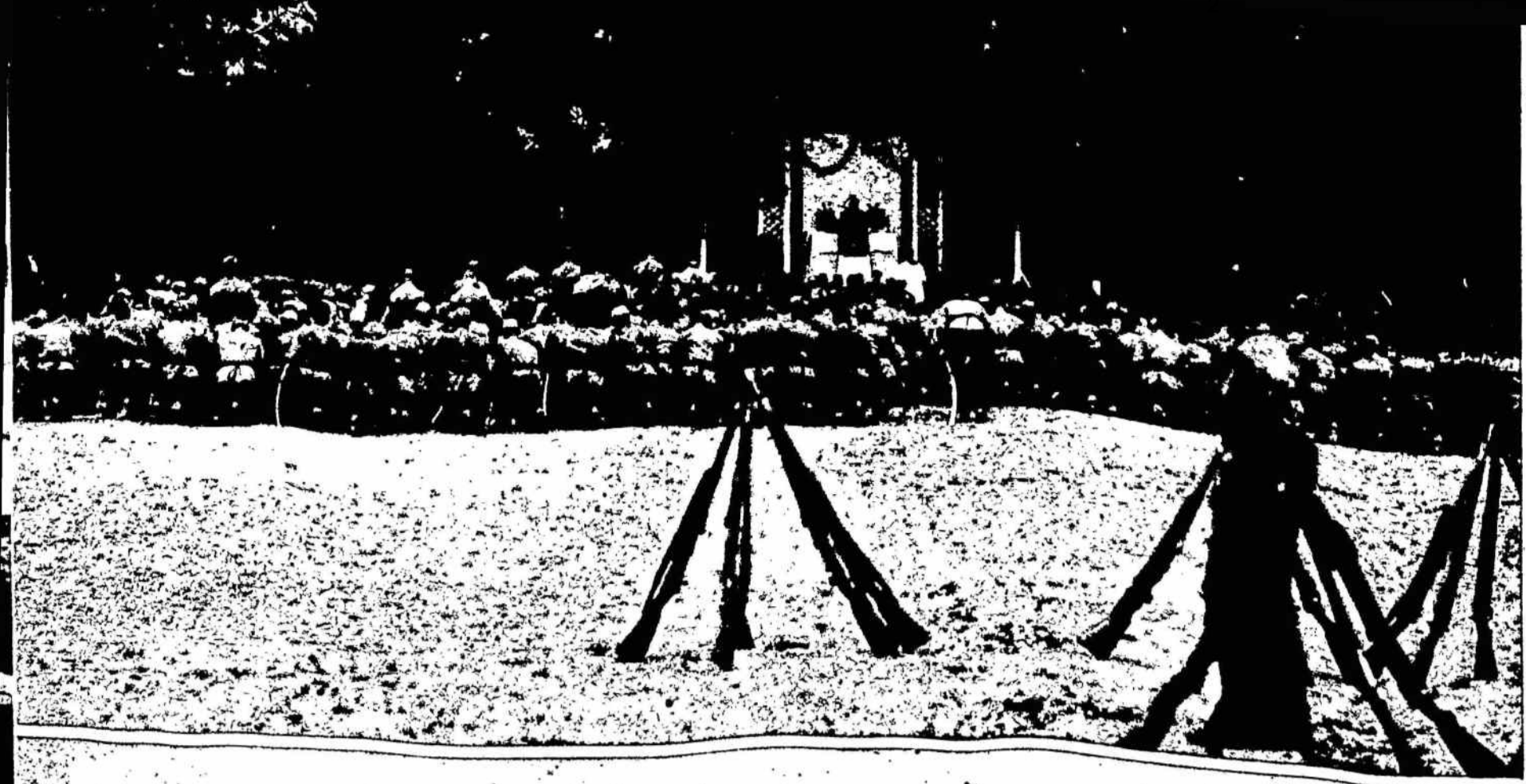

360

**L.K.
VYTENIS
1293-1316**

1939

Nr. 34 (1054)
1939. VIII. 24. Kaina 30 ct.

**Lietuvos kariuomenės
savaitinis laikraštis**
Kaunas, Miškų g-vė 18, „KARYS“
Telef. per Kar. Št. 56
Leidžia
Kar. Št. Spaudos ir Šviet. Skyr.
Redaktorius
kpt. Simas Urbonas
Honorarų gauti ir visais kitais reikais
redakcija ir administracija priima
ketvirtadieniais, penktadieniais ir šeštadieniais. Išimtis — atvykusiems iš
provincijos
Prenumerata: puskarininkiams,
kareiviams ir moksleiviams metams
5 lt., 6 mėn. — 3 lt., 3 mėn. — 2 lt.
Visiems kitiems metams — 6 lt., 6 mėn.
— 4 lt., 3 mėn. — 2 lt., Užsienyje, be
Latvijos ir Estijos, dvigubai
Spaudžia „Spindulio“ B-vės sp. Kaune

9. pėst. L. K. Vytenio pulkas: 1) Pamaldos A. Panemunės kareivinių rajone 1922 m. prieš išvykstant į žygį. 2) Poilsis pakeliui į frontą. 3) Iškilmės pafrontėje. 4) Pulkas išvyksta iš A. Panemunės, 1922 m. 5) Prie pirmojo žuvusio dėl Lietuvos nepriklausomybės partizano Aleksandro Vainausko kapo.
Viršelio 1. psl. — L. K. Vytenio paminklas 9. PP rajone, psk. Stanulio darbo. 4. psl. — O. Milaševičiaus nuotr.

9 pėst. L. K. V. pulko KARIŪNINKAI APDOVANOTI VYTIES KRYŽIUMI.

Vir. Itn. Jonaitis. Kpt. M. Kpt. B. Pul. Itn. Šiškė. Pul. Itn. Paškovičius. Maj. Guštaitis. Kapit. Gužas. Pp. Januševičius. Maj. Pučekas. Kap. Trimakas. Kpt. M. Kpt. B. Kpt. M.

VYTENĖNAI

Švęsdami dvidešimt metų pulko sukakties šventę, susikaupe prisiminkime visus tuos vyrus, kurie prieš dvidešimt metų davė pradžią mūsų pulkui, kurie dėl Lietuvos laisvės garbingai kovėsi partizanų bataliono, vėliau pulko eilėse.

Didelė Tėvynės meilė, vyriškas ryžtumas ir narsumas buvo tie veiksniai, kurių dėka 1919 m. sausio — kovo mėn. susirinko Biržų, Šiaulių ir iš dalies Panevėžio aps. partizanų būriai, kurie buvo sujungti į Joniškėlio partizanų batalioną, o vėliau liko 9. pėst. Lietuvos Kunig. Vytenio pulku.

Isigilinkime į tų didžios dvasios Lietuvos vyrų žygius.

Dėl Tėvynės, lietuvių tautos laisvės ir Nepriklausomos Lietuvos valstybės jie veržėsi į kovą ir kur tik priešą surado, jį mušė ir vijo iš Lietuvos žemių. Nerūpėjo jiems nei priešų jėgos, nei priešų tautybė. Kovėsi vienas prieš kelius. Pasitikėjo savo jėgomis. Kovodami patys įsitikino, kad dvasiniu atžvilgiu priešas yra menkesnis.

Priešų buvo daug. Priešai veržėsi į Lietuvą iš kelių pusių, nelaukdami čia sutikti pasipriešinimo ir tikėdamiesi lengvai užgrobti derlingus Lietuvos laukus. Bet jie labai apsiriko. Samanotose pirkiose gyvenančiųjų širdyse suliepsnojo didinga mūsų sentėvių dvasia — geriau mirti, negu vergauti.

Atgijo lietuvių tautinė savigarba. Atsirado ryžtumas nusikratyti svetimaisiais. Lietuvis suprato, kad jo tautos dvasiniai turtai yra neišsemiami, kad jo tautos praeitis yra kilni ir kad jis pats yra pajėgus blaiviai ir sąmoningai dirbti ir kurti visas žmoniškąsias vertybes ir tuomi yra kilnesnis ir aukštesnis už daugelį kitų tautų. Šitoks susipratimas lėmė mūsų tautai ir Lietuvos žemei laisvę. Priešus nugalėjome didelėmis aukomis: daugelio brolių mirtimi, krauju ir visos tautos atsidavimu darbui ir ryžtingai kovai.

Vytenėnai! Pagerbkime atmintį visų savo pirmtakūnų, kovojusių Joniškėlio partizanų ir pulko eilėse ir garbingai žuvusių dėl Lietuvos laisvės. Pagerbkime visus, dalyvavusius kautynėse, tiek partizanų, tiek pulko eilėse, ir ypač buvusius sužeistus, taip pat Vyčio kryžiaus kavaliarius ir savanorius kūrėjus. Linkėkime jiems visiems sveikatos ir ilgiausių metų.

Su dėkingumu prisiminkime visus vadus, vadovavusius partizanų būriams, batalionui ir vėliau pulkui. Linkėkime jiems visiems dar ilgai ir ištvermingai dirbti Lietuvos labui. Visus mirusius vytenėnus pagerbkime, nulenkdami galvas jų atminimui.

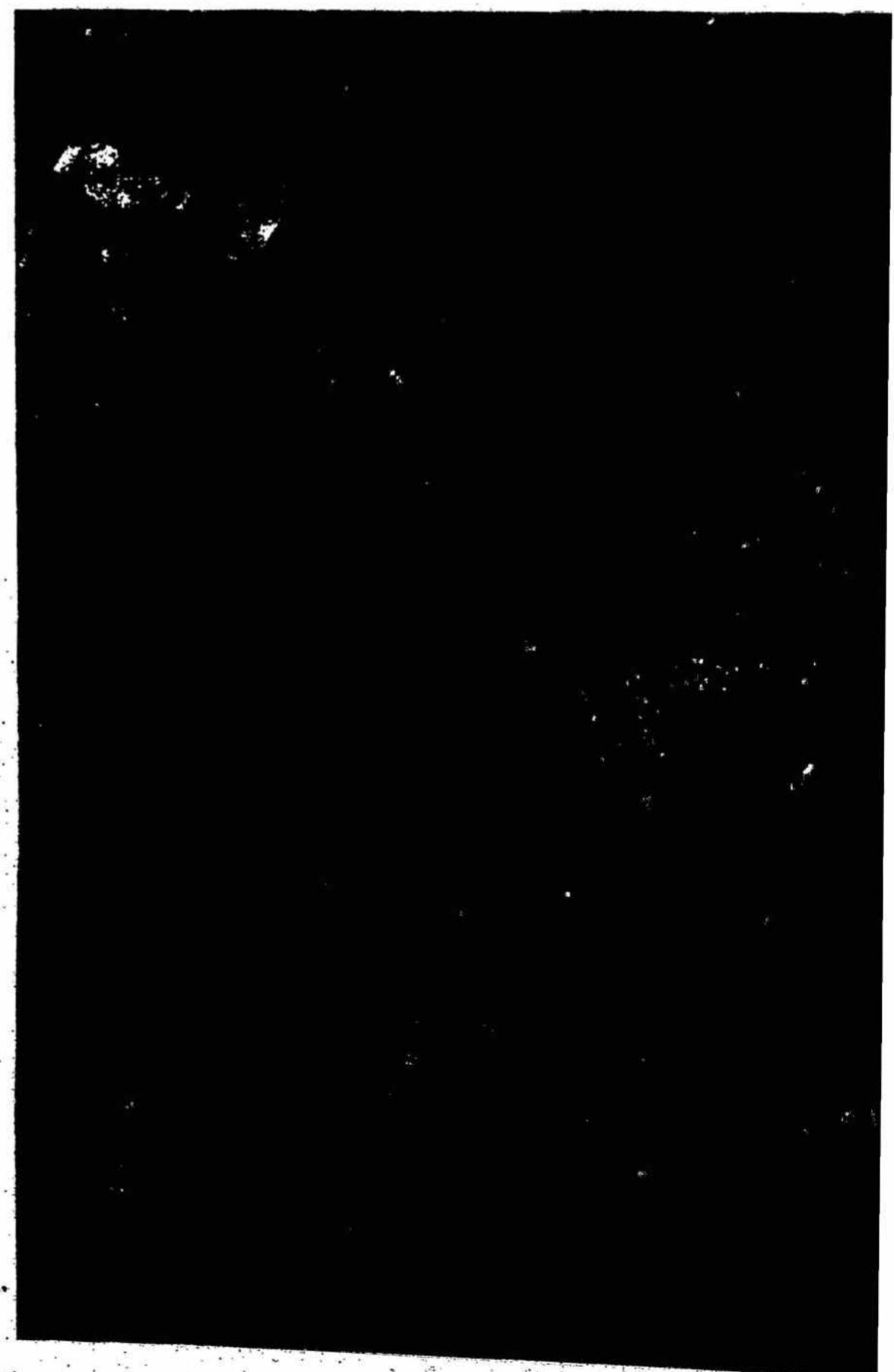
Vytenėnai, sveikindamas jus dvidešimties metų pulko sukakties proga, skatinu sekti mūsų pirmtakūnų, kovojusių dėl Lietuvos laisvės, pavyzdžiu: sukaupkime savyje didelę Tėvynės meilę, pažadinkime savyje ryžtumą ir tautinę savigarbą reikiant ginti Tėvynės laisvę ir paaukoti jai visa, ką žmogus turi brangiausia, net gyvybę.

Valio, Tėvynei Lietuvai! Valio, Lietuvos kariuomenei ir josios vadovybei!

Gen. št. plk. GAUSAS
Pulko vadas

Lietuvos kunigaikštis Vytenis, 9. PP šefas
Mūsų kariai 1920 m. Vilniuje — prie Aušros
Vartų

9. pėst. L. K. Vytenio pulkui

Jau dvidešimt metų praėjo nuo tos dienos, kada pirmieji savanoriai rinkosi iš plačiųjų Lietuvos apylinkių į garbingąją talką Lietuvos nepriklausomybei iškovoti.

Garbingas didžiosios talkos dalyvis — 9. pėst. L. K. Vytenio pulkas, karo audrai aprimus, jau nuo 1923 metų gyvena ir budi tautos ir valstybės sargyboje marijampoliečių tarpe. Mes, marijampoliečiai, tą garbingą pulką laikome savu pulku, nes jo kariai, tai mūsų sūnūs, broliai, vaikai.

Jie čia, 9. p. L. K. Vytenio pulko eilėse, auklėjami ir mokomi atlikti savo piliečio uždavinį — ginti savo kraštą.

Mes tikri, kad mūsų ramaus darbo laidas tai Jūs, **Kariai.**

Todėl ir suprantama, kad 9. pėst. L. K. Vytenio pulko 20 metų sukakties proga marijampoliečiai nuoširdžiai linki visiems šio pulko p. p. vadams, kariams ir jų šeimoms asmeninės laimės, o garbingam mūsų pulkui — per ilgus amžius būti garbingųjų Lietuvos gynėjų eilėse.

KALENDRA

Marijampolės apskrities viršininkas

16 METŲ BENDRO DARBO SU MARIJAMPOLIEČIAIS

1923 m. pavasarį 9. p. L. K. V. pulkas pirmą kartą įžengė į jam skirtą nuolatinę buveinę — Marijampolės miestą. Po ilgų Nepriklausomybės kovų metų, kilnojimosi į įvairius frontus, vytenėnai atėjo iš kelionės išvargę, purvini, bet kupini drąsos ir pasiryžimo kovoti dėl Lietuvos laisvės ir stiprinti atkovotą Nepriklausomybę viduje. Gyvumą ir naują jėgą tuojau pajuto Marijampolės visuomenė.

Pirmieji vytenėnų žingsniai Marijampolėje pažymėti noru sueiti į artimus santykius su visuomene. Pulko karininkai kviečia Marijampolės šviesuomenę

Mūsų kariuomenė 1920 m. Vilniuje žygiuoja pro katedrą

į bendrą pobūvį, sueina su ja į pažintį, nuoširdžioj nuotaikoj užmezga ryšius. Pulko sportininkai organizuoja sporto dienas, įtraukia į sportą miesto jaunimą. Savo tvarka, drausme, patriotizmu kariai nauja dvasia nuteikia visuomenę.

Netrukus kariai pradeda planingą jaunimo organizavimo ir parengimo Tėvynei ginti darbą. Kariai instruktuoja šaulius, duoda pradžia šaulių Sąjungos rinktinei. Ši organizacija šiandien išauga į didelę jėgą ir įgyja visuotinos simpatijos ir paramos. Kariai dirba skautų organizacijoj. Kariai duoda karinį rengimąsi mokslus einančiam jaunimui: gimnazijose, mokytojų seminarijose, specialinėse mokyklose. Parenigia pradžios mokyklų mokytojus ir per juos siekia duoti karinio auklėjimo jaunimui — įtraukti į Tėvynės gynėjų eiles plačius visuomenės sluoksnius, didelius ir mažus. Verda darbas, ir šiandien mūsų visuomenė, ypač jaunoji karta, jau nebe ta, kokia ji buvo prieš 18 metų.

Karių įtaka pasireiškė ne vien tautos organizavime savo laisvei ginti. Kokiais tik reikalais reikalėliais mes nesikreipiame ir neatsiremiame į stiprią vytenėnų organizaciją! Ar ištiks gaivališkos nelaimės: potvyniai, gaisrai, pulkas atvyks į pagalbą. Ar Tautos šventes rengiame, savo laimėjimų minėjimus, kariai savo orkestru, savo šauniu pasirodymu iškilmes nušviečia. O savo techninėmis priemonėmis ir darbo jėga nuolatos mus remia.

Miesto savivaldybė ir visokios organizacijos tiek įprato naudotis pulko parama, kad, atsiradus reikalui, pirmas visų žodis: į pulką kreipsimės, jie padarys.

Ilgai gyvenome prie svetimų kariuomenių. Įpratę buvome visokią iš jų skriaudą patirti. O mūsų merginos, pamačiusios kareivius, iš tolo lenkdavosi, bijodamos gėdą ar nuoskaudą iš jų patirti. Iš savųjų sulaukėme riteriškos globos ir kiekviename reikale pagalbos silpniesiems.

Ir pamilo marijampoliečiai savąjį pulką. Visada santūrus ir nelinkęs viešai savo jausmus reikšti, lietuvis su aiškiai reiškiamu džiaugsmu sutinka ir palvdi darnias kareivių gretas. Ar kariuomenės ir visuomenės švenčių metu, ar pasiilgusios išėjusių į lauko pra-

LIETUVOS KUNIGAİKŠTIS VYTENIS, 9. PĖST. PULKO ŠEFAS

Karaliui Mindaugui mirus, kurį laiką Lietuvoje nebuvo tvirtos valdžios. Valdė Lietuvą keletas kunigaikščių iš eilės, tačiau neįstengė išplėsti bei sustiprinti Lietuvos valstybės. 1291 metais Prūsijos kronikos rašytojas Dusburg'as mini naują Lietuvos karalių Liūtavėrą, kilusį iš Žemaičių Ariogalos kunigaikščių giminės. Apie jo viešpatavimą šaltiniai nepadauda tikslių žinių. Tik Vytenis vėl pradeda Lietuvą atstatyti, prie kurio ji išsiplėtė ir pradėjo siekti didelės galybės.

Sunkiais laikais Lietuvos kunigaikščiui Vyteniui teko viešpatauti. Naminiams Lietuvos vaidams tęsiantis, visi mūsų krašto priešai pakėlė galvas. Ne tik amžinieji Lietuvos priešai kryžiuočiai su kalavininkais, bet ir rusai, totoriai ir lenkai plėšė Lietuvą ir labai ją nuvargino.

Įsibrovus priešams, buvo išdegtos pilys, kaimai, apleistos dirvos, nes vienos moterys arė ir sėjo, o narsieji vyrai vargo tolimuose karo žygiuose, susiremami su kryžiuočiais, kalavininkais, lenkais, rusais ir totoriais. Likusieji nuo žygio slėpėsi tankiuose miškuose, kurie pavaduodavo jų namus, o narsumas ir kantrumas buvo jiems pilys.

Esant tokiai būsenai, Vytenis per visą viešpatavimą (1293 — 1316) daugiausia kovojo su vokiečių ordinu. Šioji kova darosi vis sunkesnė. Lig šiol Lietuva kovojo su livoniške vokiečių ordino šaka. Baigiantis tryliktam amžiui, Prūsijos ordinas, užkariavo prūsų tautą, prislinko prie tikrosios Lietuvos sienos. Tuo būdu Lietuvai atsirado naujas priešas, daug galingesnis už Livonijos ordiną. Kad geriau galėtų su Lietuva kariauti, Prūsijos ordinas Lietuvos pasieny pristatė nemaža tvirtovių. Būtent: prie Nemuno 1289 metais pastatė Ragainės tvirtovę, kurioje paskirta vieta nuolat gyventi kariuomenės viršininkui komturui su kariuomenės būriu. Bet Vytenio lietuviai sugebėjo geriau gintis. Jie stengdavosi atstatyti vok. sunaikintas pilis. Jei gu būdavo reikalas, statydavo naujų pilių. Vytenio laikais Lietuvos Prūsijos pasieny pilių būta daug. Dusburgo Prūsijos kronika mini šias pilis: Kolainių, Junigėdos, Putenikos, Antakaimio, Bisėnų ir Gedimino Tose pilyse visuomet buvo laikoma nuolatinė kariuomenė. Kunigaikštis skirdavo iš pilies apylinkės reikalingą skaičių vyrų jai saugoti, kurie tarnybą atlikdavo pamainomis. Narsiai ginamų pilių ordinas negalėdavo paimti, todėl stengdavosi sunaikinti jų apylinkę, degindamas, plėšdamas, į nelaisvę išvesdamas gyventojus.

timus, manevrus kareivių, džiaugsmo šūkiams ir gėlių puokštėms marijampoliečių minios sutinka savo pulką.

Džiaugdamiesi kartu su pulku, jam sulaukus dvidešimt savo gyvavimo metų, mes, miesto savivaldybė ir marijampoliečiai, su malonumu prisimename jo atliktus žygius ir vieningus darbus, ir nuoširdžiai jį sveikiname. Tegyvuoja Vytenėnai Lietuvos garbei ir galybei!

MAURUKAS,
Marijampolės m. burmistras

1313 m. vokiečių ordinas, norėdamas giliau įsiskverbti į Žemaičių žemę, pastatė prie Nemuno tvirtovę Christmemel'į, dabartinio Jurbarko apylinkėje, kurią po dviejų metų Vytenis 17 dienų laikė apgulęs. Kadangi tos tvirtovės gynimas prieš narsią Lietuvos kariuomenę brangiai kainuoja, tai ją vėliau pats ordinas panaikino.

Nuolatiniai užpuldinėjimai didelius plotus Prūsijos rytuose, pietuose ir Lietuvos užnemunėje paliko be gyventojų. Visi tie plotai apaugo miškais. Tik du keliai per tuos tyrus vedė į Lietuvą: vienas panemunišiais į Kauną, o kitas tiesiai į Gardiną. Tais keliais vokiečiai darydavo užpuolimus į Lietuvą. Lietuviai kraštui ginti panemuniuose turėjo daug tvirtovių. Už savo krašto nuterijimą lietuviai atsimokėdavo tokiu pat būdu Prūsijos kraštuose. Tuose žygiuose dalyvau-davo jau nebe vieni lietuviai, bet eidavo drauge ir kariuomenė iš Rusijos žemių, buvusiųjų Lietuvos valdžioje. Toki užpuolimai toli siekė. Šaltiniuose randame žinių, kad lietuviai paėmė sutvirtintus miestus: Lenčicą, Kališą, Stavišiną, Dobriną ir kitus. Vytenio Lietuvos armija buvo narsi, drausminga ir išlavinta karyboje. Tie armijos privalumai nuolatos minimi tų laikų liudijimais. Taip Dusburg'as sako: „Vytenis su parinktų vyrų kariuomene įžengė prūsų žemėn“. „Lietuviai su visa savo kariuomenės galia slaptai ir nejučiomis atėjo prie Ragainės pilies“. Vygand'o Marburgiečio metraštyje sakoma: „1311 m. Vytenis, Lietuvos karalius, su savais ir gudais atėjo į Prūsus“. 1292 metais per Sekmines Vytenis su 800 vyrų užpuolė Lenčiną ir ją nuterijo. 1295 m. lietuvių kariuomenė plėšė Kulmijos kraštą ir 1309 Varmiją.

Žinoma, toli gražu nevisi čia paminėti Vytenio žygiai į lenkų ir prūsų žemes. Tų laikų lenkų ir vokiečių metraščiai daugiau jų aprašo.

Vytenis ne tik buvo gabus karo vadas, bet ir politikas. Jis darė naudingas Lietuvai sutartis. Taip, padaręs sąjungą su Rygos arkivyskupu, 1298 metais sumušė ordino kariuomenę prie Toreidos upės. Keletą kartų kiaurai perėjo visą Lenkiją. Sėkmingai kariavo su rusais, iš kurių atsiėmė atgal visus dar karaliaus Mindaugo klausiusius žemių plotus.

Vytenis, narsus karo vadas ir politikas, mirdamas Lietuvą paliko sujungtą ir galingą.

Vytenėnai, šiandien minėdami savo pulko sukaktį, ugdykim savyje savo šefo žygių dvasią, drausmingumą, narsumą, vieningumą ir amžiais budėkime savo brangios Tėvynės laisvės sargyboje.

Kpt. Tamulevičius

JONIŠKĖLIO APSKRITIES MILICIJA —

9. PĖST. PULKO UŽUOMAZGA

9. pėst. pulko pradžia labai skiriasi iš visų mūsų kariuomenės dalių. Jo užuomazga įsikūrė ne Krašto Apsaugos Ministerijos įsakymu, bet Joniškėlio aps. visuomenės pastangomis. Pulko užuomazgos pradžia siekia pirmąsias Nepriklausomos Lietuvos gyvenimo dienas. Akstinu kurti vietos apsaugą — miliciją pataravo pirmosios laikinosios vyriausybės 1918 m. lapkri-

Divizijos vadas d. gen. Adamkavičius, buv. 9. PP vadu 1928—1930 m.

čio 11 d. atsišaukimas, kuriame buvo taip pasakyta: — „Tegu eina Lietuvos jaunimas, kurio krūtinėje plaka narsi lietuvių širdis, į milicijos eiles, tesimoko ginklą vartoti, bet tevaruoja jį tik Tėvynei ginti“

Pagal minėtą atsišaukimą susikūrė valsčių komitetai pirmiausia įsteigė valsčių miliciją. Lapkričio 27 d. įvykęs valsčių komitetų narių suvažiavimas išrinko Joniškėlio apskrities komitetą, kuris paskyrė aps. milicijos vadu savo narį karininką A. Kazilevičių. XII. 5 d. buvo išleistas aps. komiteto aplinkraštis Nr. 1 milicijos organizavimo reikalui. Tuo būdu pirmuoju tiesioginiu milicijos vadu buvo dabartinis plk. ltn. A. Kazilevičius. Jis vadovavo milicijai ligi bolševikų okupacijos — 1919 m. sausio 22 d.

Bolševikams įsiviešpatavus, apsaugos organizavimas buvo tęsiamas slapta. Slaptai organizacijai vadovavo buv. aps. komiteto vice-pirmininkas, dabartinis Dr. J. Navakas. Kar. Kazilevičius ir keli kiti aps. komiteto tarnautojai buvo jo slaptas štabas. Atsargumo sumetimais tada buvo organizuojamasi trejukėmis, t. y., kiekvienas organizacijos narys turėjo ryšių tik su trimis nariais. Trejukės buvo išplėtos po visus valsčius. Valsčių slaptos organizacijos vadovybėje dažniausiai stovėjo kariai k. a., Joniškėlyje — kar. A. Stapulionis, Pušalote — kar. Michelevičius, Vaškuose — kar. P. Gudelis.

Bolševikams pasišalinus, J. Navakas paėmė į savo rankas visos apskrities vadovybę, o milicijai nuo kovo 22 d. ligi balandžio 5 d. vėl vadovavo kar. A. Kazilevičius. J. Navako įsakymu, IV. 5 d. buvo sušauktas apskrities karininkų ir valsčių milicijos vadų susirinkimas, kuris išrinko apskrities milicijos vadovybę — Apskrities apsaugos štabą iš trijų asmenų. Jie pareigomis pasiskirstė šitaip: — kar. A. Stapulionis — štabo virkas, kar. A. Kazilevičius — reikalų vedėjas ir kar. P. Gudelis — narys. Balandžio 18 d. įvykęs antras karininkų susirinkimas nusprendė kolegialę vadovybę — apsaugos štabą panaikinti ir fronto vadu išrinko kar. A. Stapulionį. Taip pat nutarė valsčių milicijos būrius suskirstyti į keturias kuopas: 1. Pušaloto kuopa (Pušaloto ir Pumpėnų būriai), kar. Michelevičiaus vadovaujama, 2. Vaškų kuopa (Vaškų, Saločių ir Žeimelio būriai), kar. P. Gudelio vadovaujama, 3. Joniškėlio kuopa (Joniškėlio, Linkuvos, Pasvalio ir Krinčino būriai), kar. Gerberio vadovaujama, ir 4. Vabalninko kuopa piliečio B. Sakalausko vadovaujama. Vėliau buvo įsteigta 5. atsargos kuopa, į kurią įėjo Klovainių, Pakruojo, Pašvitinio ir Kriukų būriai.

Netrukus buvo pradėta rūpintis, kad esamas milicijos kuopas karo vadovybė įtrauktų kariuomenės sudėtin ir pavadintų Joniškėlio batalionu. Tačiau gegužės 2 d. buvo gautas vyriausio karo vado įsakymas, kad Joniškėlio partizanų kuopos priskiriamos prie atskiro Šiaulių bataliono. Tik V. 14 d. buvo leista pavadinti ats. Joniškėlio partizanų mirties batalionu. Jo vadu buvo paskirtas kar. A. Stapulionis. Batalionas išbuvo Joniškėlyje ligi birželio 25 d., kai karo vado įsakymu persikėlė į Panevėžį. Tuo pačiu įsakymu partizanų dalis buvo palikta vietoje kovoti su iš Latvijos slenkančiomis bermontininkų gaujomis. Jie vėl buvo pavadinti atsargos milicija ir pavesti J. Navako, tada ėjusio apskrities piliečių apsaugos vado pareigas, tiesioginei vadovybei.

Reikia pabrėžti, kad anais laikais buvo vartojamas tik žodis milicija, o partizanais pradėta vadinti, ir tai dažniausiai raštuose, tik įsteigus Joniškėlio partizanų batalioną.

Milicijos veikimą galima suskirstyti į tris laikotarpius: 1 — viešo organizavimosi ligi bolševikų antplūdžio, 2 — partizaninių veiksmų prieš okupuotame krašte ir 3 — viešų kovų prieš bolševikus.

Negaudamas, be minėto atsišaukimo, jokių vyriausybės nurodymų ir nesitikėdamas sulaukti jos pagalbos, apskrities komitetas pats savarankiškai organizavo apskrities apsaugą. Bė nuolatinių 5 — 6 vyrų milicijos miesteliuose, kiekviename kaime buvo išrinkta dar po kelis vyrus savanorius į vadinamą atsargos miliciją. Tuo būdu valsčiuje įsikūrė gausūs po 100—150 vyrų milicijos būriai. Tačiau bolševikų raudonajai kariuomenei braunantis į Lietuvą pasidarė drąsesni ir vietos bolševikai. Žeimelio valsčiuje iš karto įsigalėję bolševikai slapta organizavo savo jėgas visoje apskrityje. Latvijos bolševikų remiami, Žeimelio bolševikai sausio 16 d. surengė ekspediciją į gretimą Pašvitinio valsčių pasirinkti pas ats. milicininkus ginklą. Sužinojęs tatai milicijos vadas kar. Bartosevičius pas-

tojo jiems kelią. Rimkūnų dv., Linkuvos vl., Šiaulių aps. įvyko pirmasis milicijos susirėmimas su bolševikais. Jame žuvo pirmiausioji Nepriklausomybės kovų auka, milicininkas — partizanas Al. Vainauskas

Bolševikams okupavus kraštą, ausaugos organizavimo darbas buvo tęsiamas slapta. Bolševikai, paėmę į savo rankas valdžią, išleido įsakymą, kad visi tarnautojai pasiliktų savo vietose. Atvirksčiai gresė bausmė „už sabotажą“. Tatai palengvino daugeliui slaptosios organizacijos narių pasilikti bolševikų tarnyboje, kad juos sektų ir trukdytų jų darbus. Slapta besiorganizuojant, daug rūpesčių buvo dedama partizanams apgincluoti. Vokiečiams pasitraukiant, daugelis ūkininkų įsigijo ginklų. Jie pirmiausia buvo traukiami į partizanų eiles. Taip pat buvo organizuotas slaptas ginklų supirkinėjimas ūkininkų paaukotais pinigais.

Gen. št. plk. Gaušas, dabartinis 9. PP vadas

Kai partizanų tinklas buvo išplėstas visoje apskrityje, buvo susirūpinta agitacija ir atsišaukimais gyventojų atsparumą stiprinti. Varguomenei buvo aiškinami ir įrodinėjami neteisingi jų „užtarytojų“ bolševikų darbai. Todėl įvairiuose valsčiuose įvyko varguomenės sukilimai. Be to, slapta iš Kauno buvo atsivežama priešbolševikinių proklamacijų ir kartkartėmis organizuotai, sutartą naktį, visoje apskrityje išlipinama. Gyventojai ir bolševikai tuo būdu patirdavo, kad apskrityje yra gausinga slapta jėga. Pirmieji džiaugėsi ir vilėsi geresnio rytojaus, o bolševikai ryžosi kovoti su „kontr-revoliucija“, tačiau kiekvienas jų žygis per tarnaujančius jų aparate slaptosios organizacijos narius būdavo iš anksto sužinomas ir sutrukdomas. Norimi suimti asmenys būdavo įspėjami pasislėpti, o suimtiesiems sudaromos sąlygos iš kalėjimo pasprukti. Suprantama, ilgai taip tęstis negalėjo. Tačiau per porą okupacijos mėnesių bolševikai nesusėję sučiupti organizacijos siūly.

Vokiečiams nuo Šiaulių spaudžiant, kovo 22 d. bolševikai išsidangino ir iš Joniškėlio apskrities. Kai tik kuris valsčius išsivadavo, tuojau pradėdavo viešai veikti slapta suorganizuoti partizanai. Pirmiausia pasirodė Linkuvos ir Klovainių būriai, paskiau Joniškėlio, Vaškų ir Pušaloto būriai, vėliau Saločių, Pasvalio, Krinčino ir Vabalninko būriai. Kai Rokiškio apylinkėse atsipeikėję bolševikai balandžio pirmomis dienomis pradėjo grįžti, tai susiorganizavusi Joniškėlio aps. milicija sutiko juos net už apskrities sienų. Balandžio 8 d. įvyko pirmosios milicijos kautynės bolševikų fronte prie Unciškių km. (Biržų aps.) ir prie Bernatonių km. (Panevėžio aps.). Gausingesnio prieš spaudžiama milicija turėjo trauktis. Ligi balandžio 13 d. bolševikai paėmė Daujėnus, Pumpėnus, Pasvalį ir Krinčiną ir prisiartino prie Mūšos ir Lėvens upių. Pavasarį pasru-

Karininkas Stapulionis, buv. Joniškėlio partizanų bataliono vadas

vusios upės padėjo mūsų partizanams kovoti su bolševikais. Be to, milicija užėmė frontą kairiuoju minėtų upių krantu ir neleido jiems persikelti. Upių krantais frontas išsilaukė su mažomis pertraukomis beveik visą kovų laiką.

Fronto gynimas buvo suskirstytas į tris barus. Dešiniajame sparne Pušaloto barą gynė kar. Michelevičiaus vadovaujama 1. kuopa. Kartkartėmis jai pagalbą būdavo pasiunčiami Biržų, Linkuvos ir Krinčino būriai. Viduryje — Joniškėlio baras buvo ginamas tiesioginiais fronto vado nurodymais. Vadovaują karininkai būdavo keičiami. Čia kovojo 3. kuopa ir atsargos kuopos būriai. Kairiajame sparne visas Mūšos krantas nuo Šimonių, prieš Pasvalį, ligi Latvijos sienos buvo ginamas 2. kuopos. Jai kartkartėmis padėdavo Pasvalio, Linkuvos ir Vabalninko būriai. Kairiojo baro apsaugos vadu buvo kar. P. Gudelis. Šio baro kairiajame sparne Saločių būriui kovoti prieš bolševikus padėdavo vokiečių globoje besiorganizuojąs Bauskės latvių

batalionas. Dešiniajame sparne jokių kaimynų nebuvo, nes artimiausioji kariuomenės dalis, Panevėžio batalionas, formavosi ir veikė Kėdainių apylinkėse.

Joniškėlio aps. apsaugos štabas. Sėdi plk. ltn. A. Stapulionis; greta jo — plk. ltn. A. Kazilevičius. Stovi ats. mjr. P. Gudelis.

Balandžio pabaigoje bolševikai puolė plačiu frontu nuo Bauskės ligi Panevėžio, tačiau be didelio pasisekimo. Partizanai buvo priversti pasitraukti iš Pušaloto, Joniškėlio, Vaškų ir Saločių, tačiau neilgam. Gegužės 1 d., vokiečių artilerijos remiami, partizanai atstūmė bolševikus į senąsias pozicijas. Ten jie išstovėjo ligi gegužės 22 d., kai karo vadui organizavus puolimą visu frontu, bolševikai buvo galutinai atstumti. Gegužės 26 d. buvo atvaduota visa apskritis.

Laikydami ilgiausią frontą prieš gausingesnį ir geriau ginkluotą priešą, partizanai turėjo daug susirėmimų ir aršių kovų. Bekovojant žuvo 12, buvo sužeista 7 ir nelaisvėn buvo patekę 11 partizanų. Be visų pirmiausių aukos — Al. Vainausko, žuvo dar 1. kuopos 3 partizanai: Skvereckas Kazys, Šidagis Kazys ir Zakarevičius Juozas, 2. kuopos — 4 partizanai: Nakutis Antanas, Rukas Juozas, Škirpa Juozas ir Tuomas Jurgis, 3. kuopos 3 partizanai: — Gasiūnas Juozas, Kvedaras Juozas, Survila Pranas ir 4. kuopos — Šimkus Jonas.

Reikia pasakyti, kad nors partizaninis sąjūdis buvo apėmęs visą apskritį, tačiau ne visuose valsčiuose jis buvo vienodai paplitęs. Paskiruose valsčiuose partizanų eilėse dalyvavo šitoks gyventojų procentas: — Vaškų vl. — 1,5% visų gyventojų bei 3,2% visų vyrų, Joniškėlio vl. — 1,4% visų gyventojų bei 3% visų vyrų, Pušaloto ir Pašvitinio vl. — 1% visų gyventojų bei

2,3% visų vyrų. Daugiau kaip 0,5% visų gyventojų dalyvavo dar Saločių, Linkuvos, Žeimelio, Kriukų, Pasvalio ir Krinčino vl., o visur kitur dar mažiau. Bendrai visoje apskrityje partizanuose dalyvavo 0,8% visų gyventojų bei 1,7% visų vyrų. Luominiu atžvilgiu būrių sudėtis taip pat šiek tiek skyrėsi. Aplamai, daugiausia dalyvavo ūkininkai — apie 75% ir darbininkai — apie 20%, bet Pušaloto ir Vabalninko būriuose darbininkų ir bežemių buvo arti pusės visų partizanų.

Joniškėlio partizanų batalione tarnavo 37 karininkai ir arti 800 milicininkų. Jie buvo laikomi ne krašto apsaugos ministerijos, bet apskrities savivaldybės lėšomis ir visuomenės parama. Apskaičiuojama, jei vyriausybė būtų laikiusi tiek savanorių kariuomenės, tai apginklavimui, algoms, atlyginimui už savo drabužių nešiojimą, už naudojimąsi arkliais būtų išleidusi arti 1,5 milijono litų. Tokią sumą Tėvynės gynimo reikalams paaukėjo Joniškėlio aps. visuomenė ir patys partizanai, nes jų daugumas ne tik negaudavo algos, bet patys apsiginklavo, dėvėjo savo drabužiais, jodinėjo savo arkliais ir dažnai patys maitinosi savo maistu ir arklius šėrė savo pašaru.

Skaitytojui gali kilti klausimas, iš kur toks kiekis partizanų galėjo gauti ginklų. Tiesa, nors visi vietos gyventojų turimi ginklai buvo surinkti, tačiau jų nebūtų pakakę šimtams partizanų apginkluoti. Laimei, pavyko surasti neišsemiamas ginklų šaltinis Bauskėje pas vokiečius. Iš jų gautais ginklais pirmiausia apsiginklavo Vaškų ir Saločių būriai. Vėliau apskrities apsaugos štabas organizavo jų pirkimą visos apskrities milicijos reikalams. Vokiečiai tuos ginklus buvo atėmę iš bolševikų, staiga paimdami Bauskę, o vėliau už sviestą, lašinius ir kiaušinius pardavinėjo juos partizanams. Be to, nemaža ginklų, ne tik šautuvų, bet ir kulkosvaidžių, partizanai kautynėse atėmė iš bolševikų. Visas šis turtas atiteko mūsų kariuomenei.

Ats. mjr. P. Gudelis

Buv. Pušaloto partizanų kuopos pirmieji puskarininkiai

Pirmiausioji kovų auka dėl Lietuvos Nepriklausomybės

Kol nebuvo pradėta tyrinėti 9. pėst. pulko užuomazgos — partizanų istorija, mūsų kariuomenėje išvyravo tradicija pirmąją Lietuvos nepriklausomybės kovų auka laikyti Kėdainių komendantūros kareivių Povilą Lukšį. Ilgainiui paaiškėjo, kad garbė savo eilėse laikyti pirmąsias kovų aukas priklauso 9. pėst. pulkui, nes Aleksandras Vainauskas žuvo 1919 m. sausio 16 d.

Al. Vainauskas buvo Joniškėlio aps., Pašvitinio vl. milicijos būrio atsargos milicininkas. Kai gretimame Žeimelio vl. įsigalėję bolševikai, pasikvietę į pagalbą Bauskės latvių raudonarmiečių, išvyko į Pašvitinio vl. nuginkluoti ats. milicininkus, tai milicijos vadas, kar. Bartosevičius, organizavo jiems pasipriešinimą. Paėmęs miestelyje buvusius ir pakeliui kaimuose pasitaikiusius milicininkus, jis išsivijo bolševikus. Užkl-

Partizanas Al. Vainauskas

po juos Rimkūnų dvare, Linkuvos vl. Apsupę dvaro mūriniuose rūmuose pasislėpusius bolševikus, milicininkai — partizanai pradėjo šaudyti, bet sutiko labai energingą bolševikų pasipriešinimą. Milicininkai turėjo maža šovinių ir greitai juos iššaudė. Perėję kontrapuoliman, bolševikai išsklaidė milicininkus. Kautynėse žuvo milicininkas — partizanas Al. Vainauskas. Be kitų, kautynėse dalyvavo ligi šiol 9. pėst. pulke tebetarnaujantis kpt. Marčėnas.

Al. Vainauskas gimė 1897 m. rugsėjo 27 d. Judiškių dv., Linkuvos vl., kur jo tėvas tarnavo kūmiečiu. Tėvas buvo kilęs iš Žeimelio vl., Pikčiūnų km. ūkininkų, bet suvargęs. Buvo du kartu vedęs ir turėjo dešimt vaikų. Aleksas buvo aštuntas. Antroji žmona, Aleksio motina, buvo Ūršulė Jonaitytė, Vaiškonių km., Pašvitinio vl. Vainausko visi vaikai nuo mažų dienų ėjo tarnauti pas ūkininkus. Aleksas taip pat visai nebuvo lankęs mokyklos. Viena seserų, išėjusi į Rygą, ištekėjo už pasiturinčio vežiko Matikonio. 1914 m. Aleksas nuvyko pas ją vežikauti.

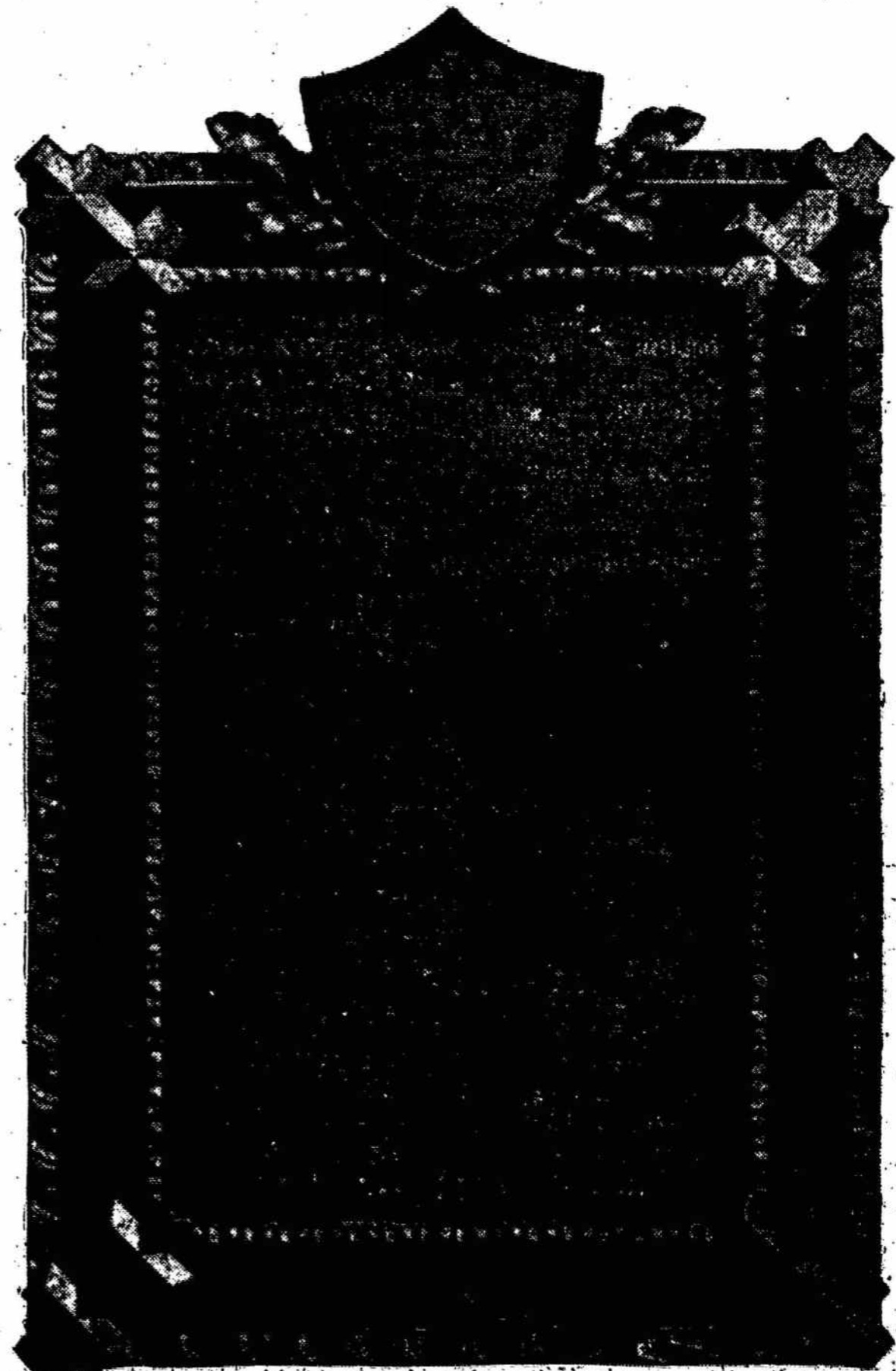
Pašauktas rusų kariuomenėn, Aleksas dalyvavo austrų fronte, buvo sužeistas ir pateko nelaisvėn. Iš

nelaisvės grįžo 1918 m. lapkričio mėn. Prisiglaudęs pas motiną, gyvenusią Pašvitinio vl., Noršonių km. pirklėje, pasilsėjo po nelaisvės vargų. Paskui norėjo patekti į valsčiaus miliciją, bet kaip beraštis, nebuvo priimtas. Tada įstojo į ats. miliciją. Sausio 16 d. buvo nuvykęs į Petrikonių km. kapoti žabų. Pravažiuojant milicininkams, pasiskolinęs šautuvą, išvyko su jais, ir Rimkūnų dv. garbingai žuvo. Kadangi rytojaus dieną bolševikai gausingomis jėgomis užėmė Pašvitinį, tai Al. Vainauskas buvo palaidotas parapijos kapinėse tik artimiausių giminių palydėtas.

Pavėluotai išaiškinus jo mirties istorinę reikšmę, ne lengva buvo atkovoti jam tinkamą pagarbą. Tik 1935 m. jis buvo apdovanotas savanorių kūrėjų medaliu. 1934 m. suradęs jo atvaizdą, pirmą kartą aprašiau jo žygius „Trimito“ Nr. 48 ir 49. Po to pradėta jį mirti ir jo atvaizdą dėti kartu su pirmomis kariuomenės aukomis. Dabar jo paveikslai puošia Karo Muziejaus ir Šaulių S-gos sales. Be abejo, jo paveikslas ras vietą ir jojo pulko būstinėse.

Pašvitinyje apsigyvenus darbščiam valsčiaus sekretoriui p. V. Baniuliui, partizano Al. Vainausko paminklas 1937 m. buvo pastatytas ir 1938 m. gegužės 22 d. atidengtas. Turiu žinių, kad jo pastangomis yra surasta lėšų ir paruoštas projektas paženklinti Al. Vainausko žuvimo vietą Rimkūnų dvare.

Ats. mjr. P. Gudelis

Žuvusiųjų dėl Tėvynės vytenėnų paminklinė lenta

9. PĖST. PULKO PIRMTAKŪNŲ KOVOS ŽYGLIAI

1919 metų kovo mėnesį slaptas partizanų veikimas davė vaisių: prasidėjo atviras kovos periodas, partizanai pradėjo ginkluotą kovą prieš bolševikus. Kovo 22 d. partizanai suagituoja ir nuginkluoja 8. bolševikų žemaičių pulką, kuris buvo susidaręs Šiauliuose. Kovo 30 d. Vabalninkuose, Pumpėnuose ir Pušalote nuginkluojama bolševikų milicija. Įsigiję daugiau ginklų, partizanai susispietė į didesnius būrius ir išjojo atviro kovon. Nustūmė bolševikus iki anapus Biržų ir sudarė frontą nuo Panevėžio iki Latvijos sienos (netoli Bauskės). Laikomas prieš bolševikus baras labai platus. Prieš partizanus stovi trys raudonarmiečių pulkai: 31, 32 ir 33, be to, dalys latvių komunistų, įterptų bolševikų dalysna jų ūpui palaikyti, nes partizanų agitacijos dėka rusų - bolševikų dalys buvo gerokai demoralizuotos. Kilo reikalas ir partizanams persitvarkyti — sujungti visus veikiančius prieš bolševikus būrius bendron vadovybėn. Balandžio mėn. pradžioje sudaromas Joniškėlio apsaugos štabas. Minėtas štabas pasiima visų veikiančių prieš bolševikus partizanų būrių vadovybę.

Balandžio mėnesio pradžioje apsaugos štabui priklausė šie partizanų būriai: 1) Pušaloto iš 45 partizanų, karininko Michelkevičiaus vedamas, 2) Pasvalio-Daujėnų iš 35 partizanų, karininko Mickeliūno ir puskarininko Traškevičiaus vedamas, 3) Krinčino iš 20 partizanų, puskarininko Žitkevičiaus vedamas, 4) Saločių iš 30 partizanų, karininko Trimako vedamas, 5) Vabalninkų iš 32 partizanų, mokytojo Sakalausko vedamas, 6) Vaškų iš 40 partizanų, karininko Gudelio ir mokytojo Maldučio vedamas, 7) Biržų iš 20 partizanų, karininko Šilkarskio vedamas, 8) Joniškėlio iš 35 partizanų, apsaugos štabo žinioje, 9) Linkuvos iš 40 partizanų, K. Dineikos ir karininko Šumskio vedamas, 10) Žeimelio iš 20 partizanų, karininko Mucenieko vedamas. Iš partizanų 2/3 buvo raitų, visi nuosavais arkliais, ir vienas trečdalis pėsčių, ginkluoti įvairių sistemų šautuvais.

Be čia minimų būrių, visiems valsčiams, įeinantiems Joniškėlio aps. sudėtin, buvo įsakyta turėti parengtą, taip vadinamą, garbės miliciją, laikomą veikiančių būrių rezerve. Minėta milicija turėjo atėiti pagalbon apsaugos štabo vadovybei pareikalavus. Vokiečių „Freiwil Hunnicken“ pulkas likosi stovėti Šiauliuose, Pakruojuje ir Linkuvoje, teisindamasis dėl neveiklumo, esą, Antantės valstybių draudimu peržengti tam tikrą, jiems leistą ribą. Partizanams pagalbon vokiečiai atėidavo tik tada, jei būdavo betarpis jų stovėjimo vietoms pavojus. Išvardintais partizanų būriais Joniškėlio apsaugos štabas laikė frontą prieš bolševikus iki gegužės mėnesio pabaigos, tai nustumdamas bolševikus iki Biržų, tai vėl pasitraukdamas iki upių Mūšos, Lėvinės ir net Joniškėlio. Svarbesnės šio periodo partizanų kautynės buvo: 1919 m. balandžio 8 ir 9 d. ties Anciškų kaimu (netoli Vabalninkų) ir ties Bernatonių kaimu (10 km nuo Pušaloto). Čia buvo paraližuotas bolševikų sumanymas apsupti partizanų dešinįjį sparną nuo Panevėžio pusės. Šiose kautynėse partizanai įsigijo sunkųjį kulkosvaidį, kuris buvo pirmutinis, nes kiti būriai kulkosvaidžių neturėjo. Balandžio 13 d. kautynės ties Pasvaliečių kaimu (netoli Saločių). Balandžio 27 d. ties Saločiais. Šiose kau-

tynėse Saločių partizanų būrys, palaikomas vokiečių artilerijos būrio, persikelia per Mūšos upę, puola bolševikų 32. pėst. pulko dalis ir paima keturis kulkosvaidžius, 30 šautuvų, 6 arklius ir kitą karo grobį. Balandžio 30 d. kautynės prie Joniškėlio (Joniškėlis atiduodamas bolševikams), ir gegužės 1 d. kautynės už Joniškėlio, per kurias Joniškėlis atsiimamas ir bolševikai atstumiami linją Mūša Lėvinis, kur įsitvirtina minėtų upių dešiniajam krante.

Kautynės ties Saločiais (balandžio 27 d.) ir ties Joniškėliu (balandžio 30 d. ir gegužės 1 d.), kaip charakteringesnes, pravartu plačiau aprašyti.

Kautynės ties Saločiais. Saločių būrio partizanai, paskatinti pirmu savo laimėjimu Pasvaliečių kaime, kur balandžio 13 d. naktį karininkas Trimakas su keliolika partizanų išvijo bolševikus iš kaimo, paėmė 4 nelaisvėn, 5 arklius, keliolika šautuvų, šovinių ir granatų, įsidrąsino didesniai žygiui. Taip negarbingai pabėgę bolševikai iš Pasvaliečių kaimo ir vėliau, per savo šnipus sužinojo, kad juos nakčia puolę ne vokiečiai, bet keliolika partizanų, pradėjo artintis į Saločius. Per tris dienas pavyksta bolševikams atstumti partizanų saujelę už upės Mūšos ir užimti Šakasnių ir Saločių dvarus, Burviškių, Muskūnų, Puškonių ir Brenčių kaimus dešiniajame Mūšos krante. Saločių būrys iš 30 vyrų ir iššaukta garbės milicija iš 60 vyrų įsitvirtino kairiajame Mūšos krante. Mūša smarkiai patvino ir ši aplinkybė leido daug silpnesniems partizanams sulaikyti žymiai gausingesnius ir gerai ginkluotus bolševikus, nes reikėjo laikyti tik perėjimus ir brastas.

Bolševikai visą laiką stengėsi persikelti kairiajį Mūšos krantą, smarkiai apšaudydami partizanus, iš partizanų pusės buvo vienas nukautas (I. Nakutas) ir keletas sužeistų. Buvo aišku, kad Mūšos vandeniui nupuolus, turimomis jėgomis bolševikus sulaikyti nepavyks, todėl partizanų būrio vadas karininkas Trimakas kreipėsi į veikusį prieš bolševikus Latvijos teritorijoje vokiečių būrį, kurį vadovavo vietinis baronas Vidmanas, prašydamas susijungti ir bendrai veikti. Baronas Vidmanas sutiko ir su būriu vokiečių pėstininkų, dviem kulkosvaidžiais ir dešimt raitininkų balandžio 16 d. susijungė su Saločių partizanais. Balandžio 18 d. vokiečiai atsivežė iš Kemėnų kaimo vieną patranką, už ką, kaip atlyginimą, gavo iš Saločių valsčiaus komiteto lašinių, sviesto, kiaušinių ir avižų. Aplamai, partizanus ir šiems pagalbon atėjusius vokiečius ir jų arklius maitino valsčiaus komitetas, surinkdamas produktus iš gyventojų, kurie mielai ir be jokio atlyginimo davė, suveždami daugiau produktų, negu reikdavo. Komitetui prisieidavo tik tvarkyti pristatymą, kad nesuvežtų per daug produktų ir kad jie nesugestų.

Balandžio 21 d. partizanai bandė valtimis persikelti per Mūšą, bet sutikti bolševikų šautuvų ir kulkosvaidžių ugnimi grįžo atgal. Balandžio 26 d. iš vokiečių už lašinius ir kitus produktus buvo gauta dar vieną patranką. Balandžio 27 d. artilerijos būrio ir vokiečių kulkosvaidžių remiami partizanai ir vokiečiai persikelia per Mūšą ir išveja bolševikus iš Saločių dvaro ir jo apylinkės. Bolševikai tiesiog bėga, palikdami savo nukautuosius ir turtą. Po šių kautynių baronas Vidmanas su vokiečių būriu pasitraukia, palikda-

mas partizanus vienus, bet dabar jau ginkluotus paimtais iš bolševikų kulkosvaidžiais ir turinčius geroką atsargą šovinių. Šiose kautynėse nepaprastu narsumu ir sumanumu pasižymėjo Saločių partizanų būrio vadas karininkas Trimakas, būdamas visą laiką pavojingiausiose vietose ir savo pavyzdžiu drąsindamas mažai patyrusius partizanus.

Kautynės ties Joniškėliu Balandžio 30 d. 31. ir 32. raudonarmiečių pulkų dalys, vietinių komunistų vedamos puolė Joniškėlio miestelį — partizanų centrą. Artilerijos remiami (kurios partizanai neturėjo) gegužės 1 d. rytą bolševikai užėmė miestelį ir slinko Linkuvos link. Iš Pakruojaus vokiečiai prisiuntė vieną patranką ir 30 kareivių. Gegužės 1 d. 16 val. partizanai drauge su 30 vokiečių, palaikomi patrankos ugnimi, pradėjo pulti. Bolševikai įsistatę Karpio dvaro mūruose ir bažnyčios bokšte kulkosvaidžius, iš pradžių atkakliai gynėsi, bet jau po valandos laiko, prislinkus partizanams ir vokiečiams prie dvaro tvorų, pradėjo bėgti. Suėję į Joniškėlį, partizanai rado paliktus 6 kulkosvaidžius, 10 arklių, 4 vežimus su šoviniais ir daug kito grobio. Bėgančių bolševikų nepersekiojo, nes dėl grobio susibarta su vokiečiais, kurie norėjo pasisavinti visą grobį. Bolševikai panikoje nubėgo net iki Pasvalio, bet pamatę, kad jų niekas nepersekioja, įsidrąsino ir apsistojo. Partizanai vėl užėmė savo senas pozicijas prie Mūšos-Lėvinės upių. Šiose kautynėse pasižymėjo karininkai Jonavičius ir Umbrasas.

Gegužės 24 d. lietuviams paėmus Panevėžį, sujūdėjo visas partizanų frontas. Tą pat dieną partizanai paėmė Vabalninkus. Pušalotiečių ir vabalninkiečių būriai laikinai perėjo švedų pulkininko Arnsbergerio žinion ir sekė paskui atsitraukiančius bolševikus iki Rokišio, Pandėlio, o karininko Trimako būrys — iki Nemunėlio - Radviliškio. Likusieji partizanų būriai grįžo į Joniškėlį, kur prasidėjo demobilizacija.

Išvijus priešą iš savo apskrities, daugumas partizanų grįžo prie žagrės ir dirbo savo atsilikusius lauko darbus.

Tuo metu įvyko partizanų būrių sujungimas batalionan, nes Joniškėlio apsaugos štabo narys karininkas Stapulionis gavo Kariuomenės štabo įsakymą suformuoti iš partizanų būrių batalioną ir buvo paskirtas minimo bataliono vadu.

Partizanų veikimą legalizavus, jų būklė žymiai pagerėjo. Iki šiol patys partizanai turėdavo apsirūpinti maistu, pašaru, apranga, ginklais ir municija. Tie-

sa, dėl maisto ir pašaro didelio vargo neturėta, nes patys gyventojai nė neraginami aprūpindavo veikiančius partizanų būrius, kadangi jie kovojo dėl jų turto ir laisvės. Tačiau, patekus kuriam partizanų bolševikų nelaisvėn, pasigailėjimo laukti netekdavo, nes bolševikai partizanus traktavo ne kaip karius, o kaip banditus, ir sušaudydavo, pavyzdžiui, partizanus Skvereką, Šidagį, Gasiūną ir Zakarevičių sušaudė Panevėžyje, o Ruką — Daugpilyje.

Birželio 2 d. batalionas gavo apie pustrėčio šimto naujokų ir pradėjo jų mokymą. Tuo ir pasibaigė partizanų veikimo periodas. Birželio 25 d. kariuomenės vadui įsakius, batalionas persikėlė į Panevėžį, dar gavo naujokų papildymą ir galutinai nustojęs partizaniško antspalvio, liko paprastu pėstininkų batalionu.

Adm. kpt. Marčėnas

Joniškėlio partizanų bataliono vadas

Buvusio Joniškėlio partizanų bataliono vadas Antanas Stapulionis gimė 1893 m. gruodžio 6 d. Gustonių km., Joniškėlio vl., susipratęs ir dėl lietuviybės nukentėjusio ūkininko šeimoje. Mokėsi jo tėvo slaptai laikomoje mokykloje. Išėjo Joniškėlio žemės ūkio mokyklą ir „Saulės“ mokytojų kursus Kaune.

1914 m. pašauktas rusų kariuomenėn, iš pradžių tarnavo eiliniu kareiviu. 1915 m. išėjęs Irkutsko karo mokyklą, išvyko savanoriu į Dauguvos frontą. 1918 m. gegužės mėn. grįžo į Lietuvą.

1918 m. rudenį, dar prie vokiečių, gavo mokytojo vietą Joniškėlio pradžios mokykloje ir mokytojavo ligi bolševikų atsitraukimo. Vadovavo Joniškėlio vl. slaptai partizanų organizacijai. Bolševikams viešpataujant, jo būrys išigijo 14 šautuvų. Per savo partizanus platinavo iš aps. centro gaunamas priešbolševikines proklamacijas. Įtartas priešbolševikinėje veikloje, buvo bolševikų sekamas ir iškrėstas. Raudonosios kariuomenės 8. žemaičių pulkui pasitraukus iš Šiaulių į Joniškėlį, organizavo priešbolševikinių atsišaukimų platinimą tarp minimo pulko kareivių.

Pradėjus Joniškėlio vl. partizanų būriui viešai veikti, vadovavo jam, kol buvo išrinktas apskrities apsaugos štabo viršininku. Būry tarnavo dar du jo broliai: Feliksas ir Jonas. Vienas jų, Jonas, vėliau išėjęs karo mokyklą, žuvo lenkų fronte.

Karininkas A. Stapulionis, gegužės 14 d. paskirtas partizanų bataliono vadu, nuvyko į Kauną persistatyti kariuomenės vadui. Plk. Stapulionio pasakojimu, šis pasimatymas buvo labai būdingas ir giliai įstrigo jo atmintin. Kai papasakojo, kad batalionas turi per 500 raitų partizanų, 6 lauko virtuves ir 4 kulkosvaidžius, tai kariuomenės vadas pareikalavo atiduoti arklius ir balnus kavalerijai, taip pat 4 virtuves ir 2 sunkiuosius kulkosvaidžius, nes jų labai trūko kitoms kariuomenės dalims. Tik paaiškinus, kad arkliai ir balnai yra pačių partizanų, kariuomenės vadas jų daugiau nebereikalavo.

Ats. mjr. P. Gudelis

9. PP karininkai, tarnavę pulke per 10 metų. *Pirmoje eilėje*: Gen. št. mjr. Naujokas, dr. plk. ltn. Abraitis ir mjr. Brizgys. *Antroje eilėje*: Kpt. Spirauskas, kpt. Mačėnas, kpt. Marčėnas, kpt. Baniulis ir kpt. Osinas.

9. pėst. pulko kautynės su lenkais

Jau 1920 m. sausio mėn. pabaigoje 9. pulkas, būdamas Eglainėj ir turėdamas porą batalionų, gauna įsakymą užimti barą šiaupus geležinkelio linijos Kalkūnai — Turmantas — Čorny - Brod nuo Nichnovkos išimamai ligi Antopolio dvaro imamai.

Pulko štabas ir komandos apsistojo Zarasuose. Prieš mūsų pulko du batalionus stovėjo lenkų 6. legio-
nų pulkas, artilerija ir Turmanto stoty šarvuotas traukinys

Ligi kovo m. vidurio šiame fronte kokių nors smarkesnių susirėmimų nebuvo. Tuo laiku vyko mūsų pulko papildymas. Vasario 20 d. į pulką atvyko Alytaus komendantūros kuopa: kp. v. kar. Gružeckas su 175 kareiviais. Ši kuopa pavadinta iš eilės 6. Kp. 32 kareiviai paskirti prie 2. K Kp. Vasario 25 d. iš Ukmergės komendantūros atvyko ltn. Balsys su 115 kareivių. Jie sudarė 7. kuopą.

Pulko padėtis kovo 1 d. buvo ši: karininkų akivaizdoje 34, gydytojų 1, karo valdininkų 6, kareivių pagal sąrašą 1561: ligo. 117, pulko lig. 12, komandiruotų 12, atostogose 80, akivaizdoje 1310. Kulkosv. 29, šautuvų 1271, šovinių 163.675, granatų 900, revolverių 39, žiūronų 39, telef. aparatų 19, kabelių 17 km. Pulko baras — Nichnovka išimamai, Antopolio dv. imamai. Maistas blogas.

Kovo 9 d. atvyko iš atsargos bataliono vyr. ltn. Stanulis su 142 kar. Jie sudarė 8. Kp.

Kovo 13 d. lenkai peržengė demarkacijos liniją ir užėmė Kampučių ir Bartkiškių km. Buvo norėta padėtis atitaisyti geruoju ir buvo sutartas abiejų pulkų vadų (kar. Jakaičio ir lenko) susitikimas kovo 15 d. 14 val. Turmanto miestelyje.

Dar prieš pulkų vadų susitikimą, iš 13 į 14 d., įvyko šiame bare keletas susirėmimų, kurių metu ir vieni ir kiti buvo paėmę belaisvių, kuriais vėliau buvo pasikeista. Taip iš 13 į 14 d. lenkai buvo puolę Mateikiškius, Kojaciškius, Pūžą, Podlipnikus, Skatiškius, Pakropiškius ir t. t. Šiuos kaimus mūsų pulkas kovo 15 d. (padaręs puolimą) atsiėmė, paimdamas į nelaisvę vieną karininką, apie 25 kareivius ir ginklų. Šiose kautynėse sužeistas pateko į nelaisvę 2. kuopos viršila Kauneckas.

Kovo 14 d. apie 17 val. pasirodė lenkų dalys šiose vietose: prie Birkinėlių apie dvi kuopas su kulk., Pakropiškiuose kuopa su 2 kulk., Podlipnikuose kuopa su 2 kulk.; Kampučiuose — Kojaciškiuose 50 — 60 žmonių su kulk., Turmante dvi kuopos ir šarvuotas traukinys, Bartkiškiuose 20 — 30 kareivių su kulkosvaidžiu. Žagarėje du būriai su kulkosvaidžiu. Naktį iš 15 į 16 d. lenkai padarė didesnę puolimą ir užėmė Skatiškius, Gorovyje, Pūžą, Podlipnikus, Kampučius ir Kojaciškius. Čia pateko į nelaisvę ltn. Šešplaukis su 27 kareiviais. Ltn. Šešplaukis vėliau pabėgo iš Daugpilio su 7 kareiviais, jų tarpe ir psk. Skrabutėnas. Būtų tekę pralaimėti skaudžiau, bet laiku atvyko į pagalbą 6. pėst. pulko III batalionas su baterija ir tolimesnis lenkų slinkimas buvo sustabdytas.

Kovo 18 d. į frontą atvyko Antantės valstybių karo komisija susipažinti su padėtimi. Ligi kovo 26 d. didesnių susirėmimų nebuvo, bet atskiri susišaudymai kartojo. Kovo 26 d. lenkai pasitraukė į savo senas pozicijas: Kalkūnai — Kelkiškiai — Grauvdi — Gor-

vyje — Ylakiškiai — Mešakiškiai — Bachanai — Krasnokorka — Skatiškiai — Podlipnikai — Pūža — Kum-pocai — Turmanto stotis — Bartkiškiai.

Balandžio 12 d. Utenos k-ros kp. 248 žm. perėjo 9. PP žinion ir sudarė 9. Kp. Ji užėmė Utenos rajone barą. Utenos rajone buvo ir III Bn. Jo sargybas retkarčiais puldinėdavo lenkai, bet visuomet būdavo atmušti. Šiaip ligi liepos mėn. pradžios lenkai buvo beveik ramūs.

Liepos mėn. pradžioje lenkams nepasisėkė kautynės su rusais ties Dysna ir rengėsi trauktis. Liepos 6 d., pajutus, kad lenkai pasitraukė, pasiūstį žvalgai į Turmanto rajoną, o liepos 7 d. Turmantą užėmė mūsų du būriai. Liepos 7 d. I Bn užėmė geležinkelio liniją: Turmantas — Čorny-Brody iki pietinio Smolkų ežero kranto ir tarp Dirvoniškių — Drysviatų — Smalkų ir Šventojo ežerų išstatė lauko sargybas. Liepos mėn. mūsų dalys dažnai kilnojosi iš vienos vietos į kitą. Utenos rajone lenkai paliko Krekuciškius, Skodutiškius, Tauragnus ir Aluntą, kurias III Bn tuoju užėmė ir pasiuntė žvalgus Švenčionėlių link.

Rugsėjo 7 d. III Bn užėmė saugoti barą: Jakubavas, Bielmontas, Šenbergas, Laukėsai — Kebliškiai — Naichopas, — Romaniškiai — Kairysis Dauguvos krantas — Nisgolenas — Ilukštė — Sorenas — Subačius.

Rugsėjo 28 d. I ir II Bn buvo perkelti į Vilnių 1 PD štabo žinion, o III Bn paliktas Latvių ir Sovietų Sąjungos pasienyje.

Pagal kpt. Gužo (dabar ats. plk. ltn.) aprašymus spalio 1 d. pulko padėtis buvo tokia: Karininkų 44, karo valdininkų 6, kunigų 1 atostog., kareivių atostog. 97, akivaizdoje 1968, kulk. 30, revolverių 47, šovinių 17.000 vok., 44.000 rusiškų, rankinių granatų 800, telef. aparatų 28, komutatorių 4, kabelio 30 km. Maisto stovis vidutinis. Pulko I ir II Bn Vilniuje — armijos atsargoje, III Bn prie Latvių sienos nuo Jakubavo iki Gubato. Pulko štabas Švenčionyse.

Atvykus į Vilnių, I Bn apsistojo Šnipiškių, o pulko štabas ir II Bn Antakalnio kareivinėse.

Spalio 7 d. gauta žinių, kad gen. Želigovskis rengiasi užimti Vilnių. Jis puola nuo Lydos, Jasiūnų — Vilniaus kryptimi. Spalio 8 d. 14 val., vykdant I PDV įsakymą, I ir II Bn išvyko iš Vilniaus užimti jiems skirtą barą: Pagiriai — Čorny-Bor — Solomianka — Kotlūvka — Kinolūvka. (Vietų pavadinimus palieku pagal anų laikų žemėlapius, nelietuvindamas, nors vietos gyventojai juos lietuviškai vadina). Pulku buvo priskirta artil. baterija. II Bn iki 18 v. užėmė barą: Pagiriai imamai, Čorny-Bor — Solomianka išimamai. I Bn: Solomianka imamai — Kotlūvka — Kinolūvka imamai. Pulko štabas — Kuzmiškiuose. Iš kairės ir iš dešinės batalionai ryšio su niekuo neturėjo; pulko sparnai buvo neapsaugoti.

Spalio 9 d. 7,30 val. lenkų pėstininkai, raitininkai, šarvuoti automobiliai ir artilerija pradėjo smarkų puolimą. Visame bare užvirė aršios kautynės. Mūsų dalys kovėsi dideliu pasiryžimu ir išsilaikė ligi 13 val. Visi lenkų mėginimai pulti tiesiai į kaktą buvo atremti. Patyrę, kad mūsų sparnai yra atviri, lenkų raitininkai su pėstininkais pradėjo supti. Apie 13 v. privertė mūsų dalis trauktis.

Apie mūsų dalių pasitraukimą kpt. Gužas taip rašo: „Apie priešakinių pozicijų palikimą ir traukimąsi buvo pranešta divizijos vadui į Vilnių. Divizijos vadas telefonu įsakė pulkui planingai trauktis į Vilnių. Pereiti Vilniaus miestą, eiti per Žaliąjį tiltą ir užimti kitas pozicijas linijoje Bajorai — Marijampolės km. Iš divizijos štabo dar pranešė, kad visos įstaigos iš Vilniaus jau iškeltos ir kad divizijos štabas Vilnių palieka. Maždaug nuo 13,30 val. iki 14 val. ryšio su divizijos štabu nebuvo. Apie 16,30 val. iš pozicijų nusiėmė baterija ir dengiant gusarų eskadronui, pasiūsta divizijos vado valdžion. Abudu pulko batalionai kaudamiesi pasitraukė iki Vilniaus geležinkelio stoties. Prie geležinkelio tilto kuopos susitvarkė ir įėjo į miestą. Tik įėjus į miestą ir pradėjus žygiuoti Aušros Vartų link, iš visų kampų ir langų vietiniai lenkų partizanai pradėjo šaudyti į žygiuojančias dalis (Einant per Žaliąjį tiltą, lenkų partizanai šaudė į mūsų dalis iš kulkosvaidžių. Mūsų dalims padėjo pereiti per Žaliąjį tiltą du mūsų šarvuočiai: „Pragaras“ ir „Perkūnas“). Tarp kareivių kilo sumišimas, o kai kurie kareiviai pradėjo šūviais atsakinėti į partizanų šaudymą. Pašalinti netvarką, pulko vadas vorą sustabdė, naujai ją sutvarkė ir įsakęs nešaudyti, vorą vedė toliau.

Kol pulkas perėjo per miestą ir Žaliąjį tiltą, lenkų partizanai kelis kareivius nukovė ir sužeidė. Be to, nukovė du pulko arklus ir du paimto pastotėn piliečio arklus, kurie vežė 5 kulk., telef. kabelį ir telef. aparatus. Minėtus kulk. ir telef. aparatus reikėjo sugadinti, nes vežti nebuvo kuo. Buvo gauta iš žvalgų pranešimas, kad lenkų ulonai pro Žvėryną nori užbėgti pulkui už akių ir atkirsti kelią per Žaliąjį tiltą. Reikėjo skubėti. Vilniaus gynimo kautynėse pulkas turėjo nuostolių: 15 kareivių nukautų, 20 sužeistų ir apie 50 dingo be žinios. Lenkai paėmė nelaisvėn ltn. Bortkevičių.

Apie 17 val. Vilnius buvo paliktas. Apie 20 val. pulkas užėmė poziciją: Bajorai, Lindziškės, Didž. Rėža, Paguba. Iš dešinės buvo 7. p. pulkas, iš kairės mūsų dalių nebuvo. Šią ribą pulkas gynė ligi spalio 21 d. ir bemaž kiekvieną dieną turėjo susirėmimų su lenkais. Su III Bn ryšio nebuvo. Jis vėliau perėjo Generalinio štabo žinion.

Spalio 21 d., prasiveržus lenkų raitininkams per Paberžę Širvintų link, pulkas dėl susidariusių aplinkybių buvo pasitraukęs per Kernavę į kitą Neries pusę, bet paskui vėl grįžo per Čiobiškį — Musninkus — Širvintus ir vėl užėmė poziciją Alionų — Giedraičių rajone. Spalio 26 d. lenkai puldami užėmė pulko bare Giedraičius. Iki spalio 27 d. mūsų dalys susitelkė prieš Giedraičius rajone: Novasiolka — Maišeliai — Šupėnai — Rubikaucai — Krevnai. Spalio 30 d. 9. PP atvyko į Šešuolius ir išstatė užtvaramus Guržčiuose.

Spalio 31 d. 9. PP su 2. PP pagalba pradeda puolimą. Lenkai buvo įsitvirtinę labai patogiose Bekupių dv. pozicijose. Atrodė, kad frontiniais veiksmais sunku bus lenkus iš minėtų pozicijų išmušti. Nutarta smogti į sparną. 4. Kp, norėdama apeiti minėtą dvarą, atakavo lenkus Dūdonių km. Lenkus išmušė, paėmė keletą belaisvių ir sužeidė vieną lenkų kuopos vadą karin. Horčevskį Aleksandrą, kuris vėliau mirė. Šiose kautynėse buvo lengvai sužeistas l. e. 4. Kp vado pareigas ltn. Miecevičius (dabar majoras). 4. kuopai apsupus lenkus iš kairiojo sparno, 2. pėst. pulko dalims puolus iš priešakio, Bekupių pozicijos buvo greitai paimtos. Lenkai pasitraukė Giedraičių link. Laimėjus šias kautynes,

mūsų dalyse kilo nepaprastai didelis ūpas. Pas lenkus kilo panika ir jie buvo su dideliais nuostoliais išvyti iš Giedraičių, Dubingių bei kitų vietų ir pasitraukė Paberžės link.

Ligi lapkričio 6 d. visame bare dar vyko daug susirėmimų, buvo puolama ir vėl pasitraukiama.

Lapkričio mėn. pulkas susitelkia Molėtų rajone, I ir II Bn atsargoje, III Bn ir baltgudžių kuopa gina barą ties Giedraičiais; kairėje įvairios smulkios dalys, o dešinėje 2. PP.

Apie lapkričio mėn. vidurių lenkai su vieno pėst. brigada, dviem pulkais raitininkų puolė mūsų pozicijas ir išmušė mūsų dalis iš Širvintų ir Giedraičių. Lapkričio 17 d. lenkų raitininkų pulkas išveržė mūsų kariuomenės užnugarį ir buvo pasiekęs Kėdainių-Dotnuvos geležinkelį. Lapkričio 21 d. įvyko labai svarbi operacija ties Širvintais ir Giedraičiais. Šioje operacijoje dalyvavo 9. ir 2. PP. Operacija pasisekė. Lenkai, išmušti iš Giedraičių ir Dubingių, panikoje pradėjo trauktis.

Čia įsikūso Antantės kontrolės komisija ir karo veiksmai buvo sustabdyti. Buvo nustatyta neutrali zona.

Sustabdžius karo veiksmus, pulkas buvo atkeltas į Uteną ir gruodžio 5 d. žygio tvarka išvyko į Žaslių rajoną. Tuo buvo ir baigtos svarbesnės kautynės.

Nuostoliai: kautynėse su lenkais nukautų — 24 kareiviai, sužeistų 2 karininkai ir 32 kareiviai. Vyčio kryžiumi apdovanotų 15 karininkų ir 33 kareiviai.

N-kas

Žuvę dėl Tėvynės vytenėnai

9. pėst. Lietuvos kunigaikščio Vytenio pulko, kovose dėl Tėvynės laisvės, žuvusieji kariai (žuvusių lentoje įamžinti):

A. P. M. B. 1 Kp eil.: Zakarevičius Juozas, 24 m., Skverckas Kazys, 27 m., Šėdagis Kazys, 21 m., Gasiūnas Juozas, 22 m., n u k a u t i 1919. IV. 10 d. kovojant partizanų būriuose prieš bolševikus ties Bernatonių kaimu, Pasvalio vls., Jonišk. Bn 1 Kp eil. Užsienis Adomas žuvo 1919. VI. 21 d. Jonišk. Bn 1 Kp eil. Kareiva Jonas, 23 m., nukautas ties Osinovka 1919. X. 27 d., Jonišk. Bn 1 Kp viršila Pažemckas Jonas, 27 m., nukautas 1919. X. 22 d., tikrinant sargybą ties Aroninu, Dauguvos fronte. Jonišk. Bn 2 Kp eil. Lingė Ignas, 19 m., nukautas 1919. XII. 9 d., sargyboje prie Dauguvos kranto. Jonišk. Bn 3 Kp eil. Baranauskas Povilas, 19 d., nukautas 1920. I. 4 d. prie Dauguvos, ties k. Padvinsku. 4 Kp eil. Staričėnka Justas, 21 m., žuvo kovose su lenkais 1920. III. 16 d. ties Matuliškių km. 1 Kp eil. Bedašis Povilas, 23 m., žuvo kovose su lenkais ties Matuliškių kaimu 1920. III. 15 d. 7 Kp eil. Uždonas Jonas, 21 m., 5 Kp eil. Stalioras Leizeris, 19 m., ir Perelmonas Girša, 19 m. nukauti 1920. III. 16 ir 17 d. d. kovoje su lenkais prie Matuliškių kaimo. 8 Kp j. psk. Kubilius Kazys, 20 m., ir 1 Kp j. psk. Beiliūnas Antanas, 20 m., nukauti kovose su lenkais 1920. VII. 7 ir 8 d. d. ties Salakais. Žv. k. eil. Butrimas Vladas, 20 m., nukautas žvalgyboje Švenčionyse. Ties Giedraičiais žuvo: 1 Kp eil. Adomaitis Baltrus, 23 m., 1920. X. 9 d., Rs Kp eil. Strazdas Jonas, 23 m., 1920. X. 9 d. Ats. k. eil. Dainys Jurgis, 22 m., 1920. X. 25 d., Žv. k. eil. Rachmetevas Mikas 1920. XI. 24 d. 8 Kp eil. Klokas Stepas, 23 m., 1920. X. 21 d. Jonišk. Bn eil. Velička Jonas, 20 m., sužeistas mirė 1919. X. 7 d. M. k. eil. Simanavičius Juozas, 20 m., sužeistas mirė 1920. XII. 10 d. 3 Kp eil. Šumskis Pranas, 22 m., nukautas prie demarkacijos linijos 1923. II. 12 d. 2 Kp eil. Žukauskas Kazys, 21 m.

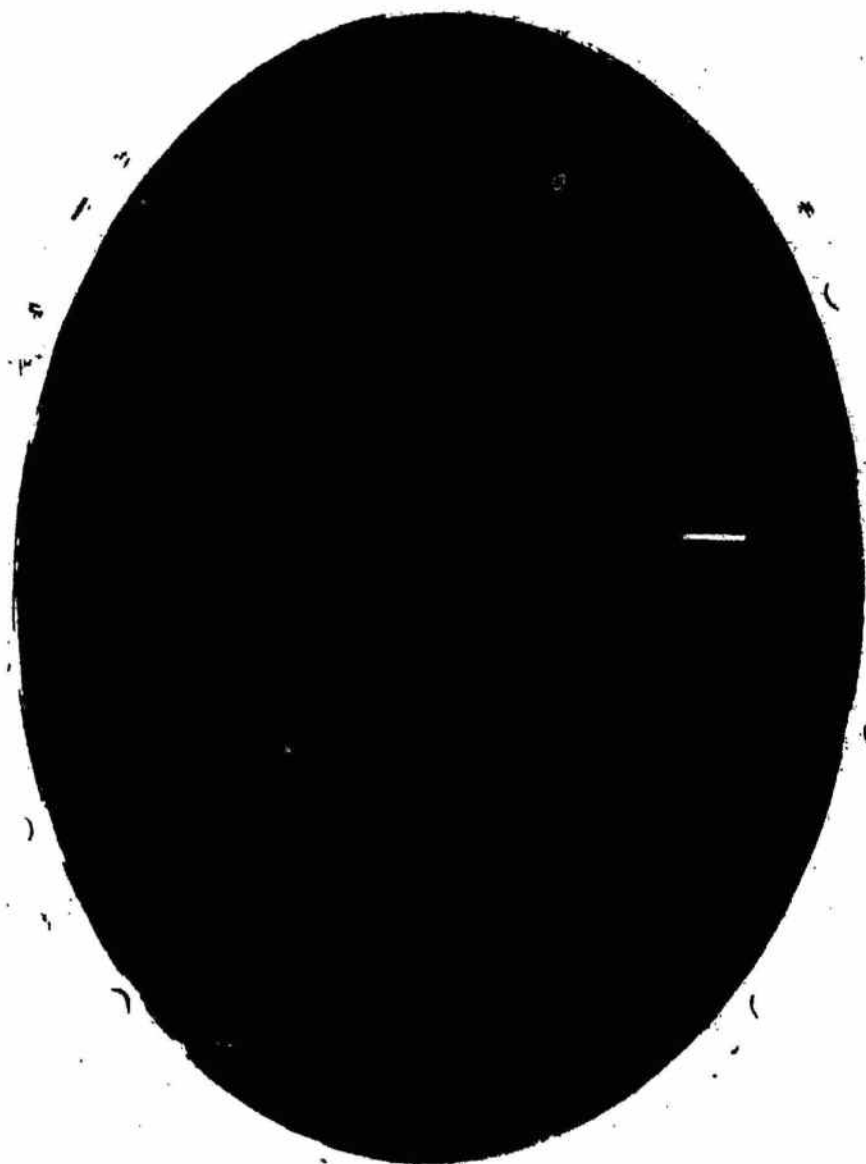
Vėliau išaiškinti 9. PP žuvusieji kovose dėl Lietuvos Nepriklausomybės, į sąrašą lentoje dar neįtraukti.

Nukauti: 1919 m. a. p. m. b. eil. Vainauskas Aleksandras, 22 m., I. 16., Rimkūnų dv., Linkuvos vls. 2 Kp eil. Nakutis Antanas, Rokas Juozas, Škirpa Juozas ir Tuomas Jurgis. 3 Kp eil. Kvėderas Juozas, Survila Pranas. 4 Kp eil. Šimkus Jonas. Sužeisti mirė: eil. Čelkis Petras 1919. X. 8 d., eil. Tuminskas Pranas 1920. X. 24 d., eil. Norvaiša Kazys 1920. XII. 16 d., eil. Didžiarekis Domas 1921. IX. 4 d., eil. Jakūtas Adomas.

Mačiau garbingą karžygio mirtį

(Partizano - žvalgo Kazio Juozėno atsiminimai apie 1. PP a. a. j. ltn. Jurgį Sidaravičių, jo mirties 20 metų sukakties proga)

Tai buvo 1919 m. šeštadienis, rodos, rugpiūčio 23 ir 24 d. rytą. Tuo laiku buvau 1. pulko 3. kuopoje. Atvykęs kareivis pakvietė mane štaban, kur radau vadovybę. Iš vadovybės gavau įsakymą ištirti Balčių-Jakunčių ir Pakunigės kalnus, vad. „Lietuvos Karpa-

J. ltn. Jurgis Sidaravičius

tai", kur buvo įsitvirtinę bolševikai. Aš vadovybei pranešiau visas aplinkybes ir žinias, kaip, kur ir kas yra prieš pusėje. Tuomet pulko vadovybė man įsakė laike mūsiškių puolimo sugadinti visas priešos susisiekimo priemones, kad jie neturėtų ryšio su savo artilerija ir kad negalėtų pareikalauti šovinių, o šiandien daryti žvalgybą apie vad. bolševikų tvirtovę „Lietuvos Karpatus“. Pasiūlė man iš 3. kuopos paimti kiek yra reikalinga narsesnių kareivių žvalgų ir vykti į žvalgybą. Atlikęs kitus uždavinius, atvykau į 3. kuopą, kur apsikabinęs nemažu kiekiu šovinių, šautuvinių ir rankinių granatų, su 8 kareiviais, iš kurių buvo vienas geras ir narsus žvalgas jūrininkas, rodos, Klimantavičius, išvykome žvalgybon. Man žinomomis vietovėmis, per krūmus pagal Pastromės ežerą, prisiartinome prie priešos apkasų, numatyton man vieton Jakunčių km. lankon ir pagal kalnus išsipylę grandinėn, prasikrapštę šiokius tokius apkasus, atidengėme į priešą ugnį: vieni iš šautuvų, o kiti granatomis. Tuo laiku iš priešos pusės pakilo pragariška ugnis iš kulkosvaidžių ir šautuvų. Mes nors nenūsileidom, tačiau iki pat sutemos priešai neleido mums net galvos iš apkasų iškelti. Vienas mūsų kareivis buvo sužeistas. Temstant per krūmus pasitraukėme ir drauge atsinešėme sužeistą į Jonavos vienk. Purvinės kaime radome visą 1. p. pulko vadovybę: dabartinį ats. b. gen. Ladygą, ats. gen. št. plk. Skorupskį ir kitus, kuriems pranešėme kas mūsų buvo atlikta. Nakties metu iš Purvinės kaimo persikėlėm į Svidžių folv., kuriame buvo paskirstoma, kas užims frontą ir

kas vyks žvalgybon. Aš buvau paskirtas žvalgybon vykti prieš pusėn ir ištirti ar nėra Balčių dvare ir Balčių laukuose tarp Balčių ir Pakunigės ežerų bolševikų apkasų. Iš 1. kuopos gavęs 12 kareivių žvalgų grenadierų, iš kurių buvo 1 puskarininkis ir 1 partizanas Pranas, išvykome žvalgybon. Atliekant žvalgybą niekur neprisiėjo susidurti su priešu, nes jų neradome nei Balčių dvare, nei tarp Balčių ir Pakunigės ežerų. Tik saulutei tekant, jau grįžtant mums iš žvalgybos, Balčių dv. laukuose mus pastebėjo priešas, kurio apkasai buvo Veringiškių km. laukuose. Jie atidengė į mus kulkosvaidžių ir šautuvų ugnį. Mums prisiėjo šliaužtė šliaužti iki saugesnės vietos Balčių lauke. Patyrę, kad esame Balčių kalne prie pušaitės, senoje kalkėtoje duobėje, pastebėjome savąsias kariuomenės dalis. Aš, turėdamas žiūroną ir tikrai įsitikinęs, kad savieji, visiems pasiūliau kopti į kalną pas savuosius. Su manimi buvusieji kareiviai nedrįso kopti kalnan, nes nepatikėjo, kad ten būtų savieji, ir tik vienas partizanas Pranas Juozėnas sutiko su manim kopti į kalną.

Kareiviai pasiliko klonyje, o mes užšliaužėme į kalnus. Ten radome karininką Jurgį Sidaravičių, 1 puskarininkį ir 6 kareivius. Aš tuoj pastebėjau, kad ne toje kryptyje yra pastatytas kulkosvaidis. Pradėjau karininkui Jurgiui Sidaravičiui aiškinti, kad iš dešinės pusės mums negresia pavojus, nes tik dabar grįžtame iš žvalgybos ir toj pusėj prieš neradome, ir be to, dešinįjį sparną saugo 3. kuopa. Kar. Sidaravičius atsakė, kad kairįjį sparną laiko likusi 1. kuopos dalis ir 2. kuopa, bet jis vis dėlto paklausė ir kulkosvaidį įsakė nukreipti į kairę. Paskui j. ltn. Sidaravičius ištraukė pokelį tabako ir pasiūlė užsirūkyti. Gerai neprisimenu, ar mes spėjome užsirūkyti po dūmą, ar ne, kaip staiga

Partizanas K. Juozėnas

iš už kalno, iš kairiojo sparno, iš krūmų pasirodė keletas šimtų bolševikų, šaudydami į mus sprogstančiomis kulkomis ir rėkdami „urā“ jau supa mus. Tuo laiku j. ltn. Sidaravičius su puskarininkiu paleido kulkosvaidį, šaukdami: „Vyrai, šaudykite, leiskite granatas į priešą, nes kitaip mes žūsime!“ Stai ga mūsų kulkosvaidis nutilo, užsikirto, o bolševikai perbėgdami visai artinosi prie mūsų. J. ltn. Sidaravičius ir puskarininkis buvo sužeisti. Matydami, kad nebėra vilties paleisti kulkosvaidį, liepė išimti ir nepalikti kulkosvaidžio spynos. Priešai, atstatę durtuvus, rėkė: „Pasiduokite, baltieji šunes!“ Pastebėjau, kaip a. a. j. ltn. Sidaravičius persižegnojęs atvirto aukštelininkas, o buvusieji 6 kareiviai nustojo šaudę ir 1 jų ant durtuvo iškėlė baltą skepetaitę. Tuo laiku nepama-

čiau, kur dingo puskarininkis ir partizanas Pranas. Matydamas, kad turėsiu žūti, vienoj rankoj laikydamas šautuvą, o kitoj rankinė granatą, smukau į rugių gubą, esančią už kelių žingsnių nuo duobės į dešinę, galvodamas, ką dabar turiu veikti. Pasiduoti nelaisvėn būtų dar blogiau, nes turėjome žinių, kad sugautiesiems partizanams, žvalgybininkams lupdavo iš kūno diržus. Sėdėdamas guboje, mačiau kaip nuvarė mūsų belaisvius ir nusigabeno kulkosvaidį, o kiti bolševikai pradėjo draskyti nuo a. a. j. ltn. Sidaravičiaus drabužius ir batus.

Sumaniau tuoj pranešti apie esamą padėtį vadams, ir sprukau, turėdamas rankoje granatą, iš rugių gubos, bet kelyje susidūriau su 4 bolševikais. Jie atstatę durtuvus ir šaukdami norėjo mane paimti, bet aš rankine granata smogiau į jų būrį. Tuo laiku iš kalno pasipylė į mane prieš kulkos, ir tik netoli buvusių krūmų dėka (Balčių ir Vertinių km.), išprukus į juos, išsigelbėjau. Iš krūmų daviau pavojaus ženklą, išleisdamas 2 raudonas raketas. Įbėgęs į Vartinių kaimo lauką, pamačiau šliaužiantį sužeistą puskarininkį, buvusį su a. a. j. ltn. Sidaravičium. Atnešus man jį į Vartinių km., nepamenu kurie vadai užklausė manęs: „Kas atsitiko, Juozėnai?“ Aš tik ištariau: „Nėra karininko Sidaravičiaus, kulkosvaidžio ir 6 kareivių, ir kad jau supa priešą 3. kuopa...“ Tuo metu vienas vadų sušuko: „Vyrų, pirmyn vaduoti savuosius!“ Nurengę puskarininkį pradėjome tvarstyti jo žaizdas. Aš, pamatęs jo baisias kūno žaizdas (sužalotą 4 vietose sprogstamąją kulka) neišlaikiau ir pradėjau alpti. Pamenu, kaip mano tetulė Puodžiuvienė prinešė man vandens atgaivinti, bet vykti tuo metu pirmyn nebegalėjau.

Praslinkus kiek laiko, aš nuėjau prie Vertinių Svidžių ežero apsiplauti ir vandeniui atsigavinti. Atsigavau. Kiek laiko gulėjau prie ežero-nepamenu, tik tuo laiku išgirdau kareivio raitininko ir greta stovinčios motinos balsą: „Kazimieras čia“. Motina pripuolusi pabučiavo mane, džiaugėsi, kad likau gyvas, nes jai buvo pranešta, kad manęs gyvo jau nėra. Paskui motina man davė užvalgyti ir išgerti pieno, nes buvau nusilpęs iš rūpesčių ir be to, antrą dieną buvau nieko nevalgęs. Paskui užsnūdau, kiek laiko snaudžiau — nežinau, tik išgirdau, kai kareivis raitininkas motinai sakė, kad mane kuo greičiau kviečia 1 bataliono štaban.

Nuvykęs štaban, sutikau karininkus: Genį, Jackų ir kitus, kurie man įsakė: „Juozėnai, vesk pirmyn, nes

tau ištirtos ir žinomos vietovės. Mes žengiame pirmyn“. Peržengus vad. „Liet. Karpatus“: Balčių, Jajunčių ir Pakunigės kalnus, kur buvo įsistiprinę bolševikai, parodžiau savo vadams mano tėvų ūki-vienkiemį. Tuo metu stovėjęs ant kelio prie kryžiaus mano barzdotas, išvargęs tėvas verkdamas tarė šiuos žodžius: „Prašvito saulelė“. Karininkas Jackus paklausė manęs: „Tai čia tavo tėvas?“ — pavadindamas jį Lietuvos seneliu.

Kazys Juozėnas

Vytenėnų mokomoji kuopa

Pulko mokomoji kuopa buvo sudaryta, kai dabartinis pulkas dar vadinosi Joniškėlio batalionu. Šiam batalionui trūko jaunesniųjų vadų — puskarininkių. Ši trūkumą pašalinti buvo įsteigta puskarininkių mokykla — mokomoji kuopa. Iš pradžių vadinosi mokomoji komanda ir tik 1921 m. rugsėjo mėn. pavadinta mokomoji kuopa.

Mokomosios kuopos I laida (111 kareivių) buvo surinkta 1920 m. sausio 13 d. Linzbergo dvare ties Eglaine. Kuopos vadu paskirtas vyr. ltn. Umbrasas. Po poros dienų mokomoji kuopa perkelta į Obelių dvarą, kur pradėtas darbas. Tada Joniškėlio batalionas buvo Daugpilio fronte (prieš bolševikus). Surinktieji į I laidą kareiviai beveik visi jau buvo dalyvavę kautynėse.

Pirmosios mokomosios kuopos laidos kursas baigėsi 1920 m. gegužės 11 d. Taigi šios laidos kursas tęsėsi tik 4 mėnesius. Baigė ir išlaikė egzaminus 83 kareiviai. Tai buvo bataliono pirmi būsimoji puskarininkiai. Tiesa, per trumpą kursą negalėjo gauti daug teorinių žinių, bet jau buvo dalyvavę kautynėse — įgiję nemažą kautynių patyrimo, todėl visi buvo tinkami viršininkų pareigoms. Pirmosios laidos buv. auklėtiniai j. psk. Stepas Aleksandravičius ir eil. Jonas Ladyga buvę sužeisti 1920 metais kautynėse su lenkais. Vienas I laidos auklėtinių dar ir dabar tarnauja pulke, tai dabartinis mokomosios kuopos viršila Viktoras Grabauskas.

1921 m. sausio 24 d. mokomosios kuopos vadu paskirtas ltn. Vederis. 1922 m. kovo 26 d. kuopą perėmė vyr. ltn. (dabar plk. ltn.) Stanulis Vladas, kuris kuopai vadovavo ilgiausiai, iki 1928 m. gegužės 3 d. Vėliau mokomajai kuopai vadovauja kpt. (dabar plk.) Breimelis, kpt. (dabar plk.) Stankaitis, kpt. (dabar mjr.) Miecevičius, kpt. (dabar mjr.) Naujokas, vėl kpt. Miecevičius ir nuo 1935 m. lapkričio 27 d. kpt. Baniulis.

Taip pat 1923 m. buvo išleista 2 mėnesių kurso raštininkų bei ūkio srities specialistų laida ir 1930 m. rik. instruktorių laida. Įvedus mokomosios kuopos auklėtinių daliai ugniagesių kursą, ligi šių metų paleista atsargon daug ugniagesių — puskarininkių.

Mokomosios kuopos papročiais, kiekvienos laidos darbo pradžia ir pabaiga atžymima tam tikromis apeigomis, ypač išleistuvių gražios iškilmės. Šios iškilmės atliekamos šventadienį, kad jose galėtų dalyvauti (netrukdam mokymo) viso pulko kariai.

Ryte visas pulkas vyksta į pamaldas, kurias atlaiko ir pamokslą pasako pulko kapelionas. Po pamaldų pulkas išrikiuojamas kareivinių aukštėje. Atvykus pulko vadui, pulko adjutantas perskaito pulkui įsakymą apie mokinių baigimą mokomosios kuopos kurso. Pulko vadas pasako kalbą, sveikindamas baigusius ir pareikšdamas pagarbą ir ištikimybę Respublikos Prezidentui ir visiems savo viršininkams. Po kalbos pulko vadas įteikia dovanas (laikrodžius) dviem geriausiai baigusiems mokomąją kuopą. Mokomoji kuopa praeina pro pulko vadą iškilmės maršu. Toliau išpuoštoje salėje bendri pietūs, kuriuose dalyvauja pulko vadas, egzaminų komisija, batalionų ir dalinių vadai. Pietų metu išleidžiamieji gražiai padainuoja. Vakare pramogėlė: kinas ar vakarelis. Per visas iškilmes dalyvauja pulko orkestras.

Kitą darbo dieną visa mokomoji kuopa vyksta porai dienų į Kauną apžiūrėti karo ir kitus muziejus, karines dirbtuves, aviaciją, priešlėktuvinę rinktinę ir kitas įdomesnes vietas.

Paskiausiai vytenėnų mokomoji kuopa gali pasidžiaugti savo būstinėmis, kurios, pulko vadovybės dėka, pernai labai gražiai atremontuotos ir pačių kareivių pagamintais paveikslais bei kariniais šūkišiais papuoštos. Dabar kareivinėje visai jauku.

St. B. Lis

Vilniečių mokytojų ekskursija prie Nežinomojo Kareivio kapo

9. TAS PĖST. PULKAS

VL. NORMUS

ŠVIETIMO IR KULTŪROS DARBAS

Su pulko užuomazga pradėta rūpintis ir jo narių švietimu bei kultūrinimu. Pradžioj, kol pulkas dalyvavo karo veiksmuose, arba išmėtytas saugojo demarkacijos liniją, šis darbas ėjo atsitiktinai, daugiau poilsių laikotarpiais ir atskirų asmenų iniciatyva. Nurimus karams ir pulkui apsistojus A. Panemunėje, o nuo 1923 m. gegužės 1 d. Marijampolėj, švietimas įgauna pastovų pobūdį. Parengiama programa ir ji intensyviai vykdoma. Kareivių švietimu ir kultūrinimu rūpinasi švietimo komisija, skiriama iš karininkų ir 2 kareivių inteligentų. Vėliau švietimo komisiją pakeičia švietimo vadovas.

Švietimo pamokos. Nuo pulko pradžios per keliolika metų labai daug atvykdavo pulkan naujokų analfabetų arba mažai raštingų. Dėl to švietimo pamokoms ilgoką laiką buvo skiriama savaitinių 5, o reikiant ir daugiau valandų. Analfabetai buvo išmokomi skaityti, rašyti, skaičiuoti. Kiti visi supažindinami su pagrindinėmis lietuvių kalbos taisyklėmis ir 4 aritmetikos veiksmiais. Seniau ir dabar daug krepiama dė-

1919 m. literatai-mėgėjai: karininkai, puskarininkiai ir kareiviai-inteligentai bendromis jėgomis pradėjo leisti šapirografuotą pulko laikraštį „Tėvynės Gynėjas“, gausiai iliustruotą karikatūromis. Per trejetą metų to laikraščio išėdavo po keletą numerių. Jame žymia dalimi atsispindėjo pulko gyvenimas. Išstobulėjęs „Kariui“, dabar nebeleidžiamas.

Biblioteka. 1919 m. pulkas įsisteigė biblioteką. Knygų dalį gavo dovanai iš Lietuvos ir Amerikos lietuvių, dalį prisipirko iš lėšų, surinktų iš vakarėlių ir pulko ekonominių sumų, dalį atsiuntė Kariuomenės Štabo Spaudos ir Švietimo Skyrius. 1923 metais pulko biblioteka turėjo per 1000 egzempliorių knygų ir laikraščių tomų. Šiandien, 1939 m., biblioteka pasiekė 7000 tomų. Knygos visos įrištos, suklasifikuotos, surašytos į katalogus. Jos knygomis šiandien naudojasi viso pulko ir Marijampolės įgulos kariai ir jų šeimų nariai. Per metus perskaitoma 8—12 tūkstančių tomų. Kareiviai biblioteką myli ir knygomis naudojasi kultūringai: jų netepa, nepiešia, nedrasko. 1936 m. 9. pėst. pulko biblioteka atidavė 3. pėst. pulko bibliotekai 568 tomus. III batalionui yra įsteigta atskira biblioteka iš 1062 tomų. Karininkų biblioteka turi įvairiom kalbom 3917 tomų.

Vaidinimai. Pulke niekad netrūko artistų-mėgėjų. Jų pastangomis kasmet surengiama 8—10 vakarėlių, pramogų. Keturi spektakliai surengti birutininkų skyriaus iniciatyva ir pastangomis. Be pulko mėgėjų-artistų, pulką dažnai aplanko su vaidinimais, koncertais ir kitokiomis pramogomis: Valstybės Dramos artistai, operos solistai, gimnazijų ir įvairių vietos organizacijų teatrai, visoki magikai, cirko akrobatai ir tt. Į tokias pramogas kareiviams bilietai kainuoja po keletą centų, tad gausiai jos lankomos.

Kinas. Nuo 1926 metų pulkas turėjo nuosavą kiną, kuris veikė du kartus per savaitę. Garsinėms filmoms išstūmus nebyles, norintieji kareiviai naudojasi kinu mieste kartą per savaitę.

Radijas. Radijo aparatų pulkas turi daug. Visose kuopose ir atskiruose daliniuose yra radijo garsintuvai (garsiakalbiai).

Dainos — menas. Jaunimui didelės auklėjamos reikšmės turi daina. 9. pėst. pulke daina mėgiama ir branginama. Daina lydi kuopą žygyje, daina skamba kareivinių rajone, daina veržiasi atliekamu laiku per kareivinių langus. Dainos dainuojamos liaudies ir poetų sukurtos. Per 20 metų pulke tarnavo poetų ir kompozitorių, kurie specialiai 9. pėst. pulkui parašė dainų. Buvo chorvedžių, kurie protarpiais išugdė žymių chorų, ypač mokomaj kuopoj. Buvo dailininkų ir skulptorių, kurie savo paveikslais ir skulptūromis pagražino pulko įstaigas, rajoną ir poligono stovyklas.

Pulko švietimo ir kultūros darbo įvairiose srityse per 20 metų daugelis karių: karininkų, puskarininkų ir inteligentų-kareivių, idėjo apščiai trūso. Tuos savanorius švietėjus ir kultūrininkus, jei visus išvardinti, susidarytų ilga laipsnių ir pavardžių virtinė. Iš pirmutinių kultūros ir švietimo pionierių pulke reikia paminėti lt. Juodeiką ir viršilą Leoną (Arėją) Vitkauską, bibliotekos ir „Tėvynės Gynėjo“ steigėjus; vaidyboj psk. Grigaitį Leoną, surengusį pulke pirmąjį vakarėlį ir apie 16 metų uoliai ir sėkmingai toj srityj veikusį. Poetai: Justas Tyla (mjr. Mašiotas), j. psk. Civinskas. Chorvedis-kompozitorius — gr. Kreivėnas. Režisierius — p. Tunkevičius. Skulptorius — psk. Stanulis. III batalione kuriant „Kareivių Rūmus“ ir biblioteką, daug darbo ir sielos idėjo kpt. Grušeckas. Š. V.

DVASIOS SRITIS

Kaip visa Lietuva, taip ir 9. PP daugiausia susideda iš katalikų tikybos karių. Dvasios sritį veda kunigas — karo kapelionas, nuolat gyvenęs pulke.

Jauni kareiviai nuolat mokomi tikybos apie 4—5 mėnesius kartą per savaitę. Kitiems išpuola tikybos pamoka maždaug kartą per dvi savaites. Kas šventadienis bažnyčioj laikomos pulkui pamaldos, susidedančios iš šv. mišių ir pamokalo. Per pamaldas griežia orkestras, kai kada kareiviai gieda. Su pamaldomis ir pamokslais minimos visos žymesnės tautos, kariuomenės ir pulko šventės. Per didžiausias bažnyčios iškilmes pulkas dalyvauja parapijos pamaldose ir procesijose:

✿
Majoras Mašiotas (Justas Tyla). Tarnavo 9. pėst. pulke 1927. XII. 28 — 1935. I. 8. Jo daug parašytų dainų išspausdinta „Kariuje“ 1933—1936 m. Kai kurios — specialiai rašytos vytenėnams. Kitos, nors ir nespausdintos, pasklidę karių tarpe. Jo parašytos dainos dainuojamos ne vien 9. pėst. pulke, bet visoj Lietuvos kariuomenėj, moksleivių ir visuomenės tarpe. Jo kūryba pasižymi kariniu entuziazmu, švelniu jumoru, pasiryžimu, giliu patriotizmu.
✿

mesio į Tėvynės pažinimą ir kariuomenės bei pulko istoriją. Mokytojai: karininkai, puskarininkiai, kariūnai ir kareiviai inteligentai. Per 20 m. šimtai analfabetų grįžo iš pulko namon moką skaityti, rašyti ir visi žymiai prasilavinę ir apsišvietę. Dabartinais laikais naujokas analfabetas retenybė, todėl švietimo darbas palengvėjo.

Paskaitos. Be švietimo pamokų, kasmet laikoma visam pulkui, dažniausiai šventadieniais, paskaitos. Paskaitų temos daugiausia: bendras lavinimas, Tėvynės pažinimas ir meilė, dorovė, mandagumas, žemės ūkis ir t. t. Tokių paskaitų kasmet būdavo 20—30. Paskaitų prelegentai — karininkai, o žemės ūkio srityje — žemės ūkio Rūmų agronomai. Pulke yra laikę paskaitų, be kitų, ir S. Čiurlionienė, Vidūnas ir kt.

Laikraščiai. Per kareivių rankas pereina daug laikraščių ir žurnalų. Vienus jų prisiunčia Kar. Štabo Spaudos ir Švietimo Skyrius, kitus pats pulkas išsirašo iš ekonominių sumų. Kiekviename dalinyje yra skaitykla, kur atliekamu laiku galima pasiskaityti laikraščių ir žurnalų. Metų pabaigoj iš laikraščių ir žurnalų surenkama komplektai ir laikomi pulko bibliotekoje. Atskirų laikraščių ir žurnalų pavadinimų kasmet pulko skaityklas ir biblioteką aplanko 25—30. Be to, daugelis karių savo lėšomis išsirašo mėgiamus laikraščius sau arba savo giminėms bei pažistamiems. Pavyzdžiui, 1939 m. sau išsirašė per 500 asmenų ir tiek pat asmenų savo artimiesiems.

pavyzdžiui, per Velykas, Devintines. Kareiviams priesaika duodama labai iškilmingai, vėliavos akivaizdoj, dažniausiai bažnyčioj ir su pamaldomis, kaip šventadieni.

Mirusieji kariai laidojami su visomis bažnytinėmis apeigomis, o lapkričio 2 d. mirusiųjų karių kapai iliuminuojami ir viso pulko aplankomi. Ten pat laikomos už mirusius pamaldos ir sakomas pamokslas.

Kasdien rytais ir vakarais per patikrinimus viešai kalbama arba giedama malda. Gavėnioj rekolekcijoms skiriama šiokios dienos ir kariai tomis dienomis paleidžiami nuo užsiėmimų. Taip pat atleidžiami kariai nuo užsiėmimų ir šiokiomis dienomis, norintieji atlikti išpažintį prieš Kalėdas arba kitas dideles šventes.

Pulkas užlaiko pasniką per metus tris dienas: Kūčioj, Pelenų dienoj ir Didžiam Penktadienyje. Kūčios vakariene ruošinama iškilmingai su tikybinėmis, nuo seno Lietuvoj vartojamomis, apeigomis.

Pirmutinis pulko kapelionas buvo kun. Paukštė, antrasis — kun. Abraitis, o nuo 1923 m. iki dabar kun. Motiejus Petrauskas.

Iš aukščiau pasakyto seka, kad 9. pulke tarnaujant kariai katalikai gerai gali pakartoti ir pagilinti savo tikybinę žinią, juo labiau, kad pulko bibliotekoje yra surinkta beveik visa lietuvių kalba tikybinė literatūra. K.

ŠAUDYMAS IR ŠAUDYMO MOKYMAS

Vytenėnai daug dėmesio kreipia į šaudymo mokymą. Šaudymo srityje 9. pėst. pulkas mūsų kariuomenėje yra ryškiu bruožu nusižymėjęs savo kelią, nes šio pulko kariai įvairiame šaudyme yra laimėję daug dovanų, o pats pulkas yra patekęs garbingon vieton.

Užtenka pavartyti įsakymus kariuomenei, kuriuose skelbiamos šaudymo išdavos, ir beveik kiekviename tokiam įsakyme 9. pėst. pulkas minimas.

Jei kuriais metais 9. pėst. pulkas neišmuša prizo per sunk. kulk. šaudymus poligone, tai, žiūrėk, kuri nors kuopa už šaudymą iš šautuvų laimi prizą; jei to nėra, tuomet atskiri šauliai laimi laikrodžius arba „Geram šauliui“ ženklelius.

Ypač pulkui laimingi šaudymo srityje 1937 metai. Tais metais pulkas: iškopia į I vietą kariuomenėje; laimi I vietą už šaudymą iš sunk. kulkosvaidžių tiesiai taikant; laimi I vietą už šaudymą iš šautuvų.

Šia proga tenka pabrėžti retą atsitikimą gyvenime, būtent: 9. PP 5. kuopa yra laimėjusi du kartu iš eilės I vietą už šaudymą iš šautuvų. Tai pasiekta kapitono, dabar ats. majoro Stukelio pastangomis ir rūpesčiu.

Šiuo metu šaudymo pratimams iš šautuvų atlikti pulkas turi šaudyklą, kurioje vienu metu 300 m atstume greta gali šaudyti trys daliniai, talpinant į vieną pamainą po 5—6 šaulius. Taip pat pulke yra įrengta sunk. kulk. šaudyklą ir jau baigiama įrengti aut. pab. šaudymo mokymui aikštė su judomais taikiniais.

Dabartinės šaudyklas įsirengė pulkas pats savo jėgomis ir lėšomis. Tomis pat šaudyklomis naudojasi ir vietinė artilerijos grupė ir Marijampolės šauliai. Iš vietos šaulių ypatingai šaudymą pamėgę ir dažnūs mūsų svečiai mūsų šaudyklose yra Marijampolės cukraus fabriko šauliai. Jų tarpe yra visai gerų šaulių.

Kaip rūpintis šaudymo mokymu ir pačiu šaudymu pulke, vaizduoja iš netolimos praeities tokie keli panašūs įvykiai. Pulkui turint tik vieną šaudyklą, vienas kuopų vadų išsistatydavo taikinius auštant tik saulutei patekėjus, o antrasis, kuriam tą dieną išpuola šaudyti pagal suskirstymą, taip pat atvykdavo šaudyti. Jei šaudykloje susitikdavo du kuopų vadai, tai ankstyvasis tokiu atveju vietą užleisdavo, bet jeigu su kuopa atvykdavo tik būrio vadas, tokiam „snaiperių šaulių“ kuopos vadas patardavo užsiėmimus atlikti čia pat prie šaudyklos, praktikuojantis ką nors iš parengiamųjų šaudymo veiksmų, ypač įremties veiksmus. Savo teises dėl pirmesnės vietos šaudykloje ypatingai atkakliai gindavo būvę 2. ir 5. kuopų vadai. Dabar tokis rungtyniavimas kuo anksčiau išsistatyti taikinius dingo, nes kiekviena kuopa gali atitinkamai naudotis šaudyklą.

Taikymo mokymui vytenėnai įvairių priemonių išsimanę: vienur lektuvas kabo, kitur ant smaigo pamautas; antai, žiūrėk, kareivis iš lėto mažą tanko modelį lygiu šaligatviu už virvelės ridena; kitur parinktame atstume įvairaus dydžio taikiniai išstatyti, o visa tai dar papildoma pastatų sienose išdažyti įvairios formos ir spalvos taikymosi taškai. Kokie nebūtų užsiėmimai, vytenėnai visada, išskyrus lauko pratimus, manevrų pobūdžio, moko karį šaudymo meno.

Be nustatytų šaudymo pratimų ir rungtynių, vytenėnai ar tarpusavy, ar su artilerininkais, ar tai su vietos šauliais randa progos ir laiko pasirungti — kieno taiklesnė akis.

Svečias

Plentas iš Marijampolės į Kalvariją per 9. PP kareivinių rajoną

9. PP mokomosios kuopos pirmoji laida 1920. III. 15 Obelių dvare

Vytenėnų gimnastika kariuomenės ir visuomenės dieną

SPORTAS

Per 20 pulko gyvavimo metų vytenėnų sportas apėmė šias šakas: sportinius žaidimus, atletiką, gimnastiką ir grynai karinę mankštą. Vienos sporto šakos buvo įvestos atskirų karininkų mėgėjų, o kitos aukštesnės sporto vadovybės nurodomais.

Atsižvelgiant į sporto eigą ir kryptis, sporto dvidešimtmetį būtų galima padalyti į keturis laikotarpius: I. Savarankiško plėtojimosi laikotarpis 1921—1926 m. II. Rekordistų laikotarpis, atrenkamų per kariuomenės sporto rungtynes 1926—1931 m. III. Be aiškios linijos, naujų kelių ieškojimo laikotarpis 1932—1938 m. IV. Sportinių žaidimų ir tarp dalių ekipinių grupių rungtynių laikotarpis 1938 m.

I-sis laikotarpis dėl pulko kilnojimo sportiniam veikimui buvo nepatogiausias. Bet, nežiūrint į tai, mylintieji sportą atskiri karininkai imasi iniciatyvos organizuoti futbolo komandą (ltm. Kazanskis) ir atletų grupę (ltm. Šepetys, Juodeika ir Nauncikas). Tiek futbolo komanda, tiek lengvaatlečiai nuo 1923 m. II pusmečio dažnai pasirodo Marijampolės visuomeni per sporto dienas Marijampolės miesto sode arba per pulko sporto šventes. Tiesa, menki buvo pirmieji rezultatai, pav., 1923, VIII. 5 d. Marijampolės miesto sode: 100 m nubėgta per 13 sek., šokime į aukštį pasiekta 1,30 m, šokime į tolį — 4,17 m, bet dėl to netenka stebėtis, nes šie rezultatai

buvo beveik pirmieji mėginimai ne tik kariuomenėje, bet ir visoje Lietuvoje. Šio laikotarpio metu, iki 1925 m., sportas vispusiškai išsiplėčia ir vytenėnai lieka vieni stipriausių kariuomenėje. Nuo 1925 m. sportas pradeda silpnėti, išskyrus futbolininkus.

1926 m. prasideda II rekordistų laikotarpis. Šis laikotarpis pasižymėjo atskirų sportininkų atrinkimu iš visos kariuomenės (per sporto rungtynes). Į pirmąsias kariuomenės rungtynes vytenėnai vyksta pasirengę, bet vis dėlto dar laimi V vietą. Po šių rungtynių, suskatus visoms kariuomenės dalims intensyviai ruoštis sporte, neatsilieka ir 9. pėst. pulkas.

Per eilę kariuomenės rungtynių pulkas laimi: 1927 m. — VI vietą; 1928 m. pasistumia iki IV vietos, atskirai šokiūnės laimėdamas I vietą, ir parsivežė dovanas. 1929 m. — V vietą ir I vietą mėtymuos (čia pasižymi ltn. Pūrelis, karininkų penkiakovoj laimėdamas I vietą; eil. Burbšaitis, numetęs diską 32,45 m, I vietą, psk. Zaksas šokime į aukštį su ramsčiu I vietą, 3,05 m, pasiekdamas kariuomenės rekordą).

1930 m. nusmunka ligi IX vietos, o 1931 m. grįžta į VI vietą, laimėdamas patrulių žygyje I vietą (čia pasižymi eil. Pucėta I vietą).

1931 m. rungtynėmis baigiasi II laikotarpis, kuris, nors ir trūkstant instruktorių, 9. pėst. pulkui davė daug laimėjimų, atžymėtų įvairiomis dovanomis.

1932 m. prasideda III laikotarpis, užmirštąs didesnio masto rungtynes ir lengv. atletiką, o suteikdamas didesnę veikimo laisvę pačioms dalims. Nuo atskirų žmonių rekordų atsisaikytą, kad sportas galėtų persimesti į mases. Šiame laikotarpyje sportas daugiausia pasireiškė rengiant ir vykdant rungtynes tarp kuopų. Programa apėmė: 1) granatų mėtymą į toli, į taikinį; 2) šokimą į toli sarg. uniforma; 3) 5 km patrulių žygį ir 4) 7 km žygį kaut. apranga. Vykdamas šias rungtynes, daugiausia laimėjimų turėjo ryšių kuopa. Be šio sporto, laikas nuo laiko savo laimėjimais pasižymėjo futbolo komanda, ypač vadovaujant ltn. Danilevičiui.

1934 m. pulko karių sporto programa papildoma įvairiais kariniais, pritaikomosios mankštos, dalykais, o nuo rungtynių atsisaikoma.

1938 m. prasideda paskutinis laikotarpis, kuris, išskyrus kai kuriuos mažus pakitėjimus, tęsiasi ligi dabartinių dienų. Šiame laikotarpyje ypač krepiama dėmesio į krepšinio ir futbolo žaidimus ir į rungtynes tarp dalių ekipų, o daliniai ir tarp atskirų individų.

Nuo 1938 m. pavasario vytenėnai sportininkai susigriebia rengtis kariuomenės rungtynėms, bet vėliau poligono pratimai sutrukdo nuoseklų pasirengimą ir per kariuomenės sporto rungtynes laimi vieną viduriniųjų vietų, o pulko futbolo komanda, II PD nugalėtoja, laimi III vietą.

Paskutiniausiais metais pulko sportininkai aktingai veikia: krepšinio komanda, ltn. Nedzinsko vadovaujama, Marijampolės komandų pavasario turnyre laimi I vietą, o futbolo komanda, j. ltn. Sviderskio vadovaujama, lieka Sūduvos (Sūvalkijos) igulų nugalėtoja. 1939 m. sportui vadovauja mjr. Brizgys ir kpt. Jocius.

Be minėtų sporto šakų, vytenėnai dar nepamiršta teniso ir žiemos sporto. Žiemos metu įrengiamos erdvios čiuožyklos, o esant sniego — Šešupės krantai raižomi slidėmis.

Baigiant tenka pabrėžti, kad metai po metų, pulko vadovybės rūpesčiu, gerinamos sportui plėstis sąlygos tiek priemonių, tiek aikščių atžvilgiu, o artimoje ateityje numatomas įrengti patogus sporto stadionas suteiks dar geresnes sąlygas fiziškai mankštintis, kad vytenėnai taptų vikriais, ryžtingais ir patvariais kariais.

Aš-as

PULKO RAJONAS

Pulko rajonas yra Marijampolės mieste, dešiniame Šešupės krante. Gamtos atžvilgiu yra labai gražus ir patogus. Iš pietų ir vakarų pusės apsuptas sūduvių mylimos Šešupės, o iš žiemų — miesto. Rajoną kerta lygus bituko plytų plentas. Dvi didelės įlankos prie Šešupės sudaro geras užsiėmimų aikštes ir šaudyklas. Didesnė rajono dalis yra aukštesnė, žvyringa ir apaugusi aukštais medžiais. Kareivinės — prieškarinės statybos.

Didžiojo karo ir vokiečių okupacijos metu rajonas labai nukentėjo: daug namų sudeginta, sugriauta, visos tvoros su-

9. PP puskarininkiai, tarnavę pulke per 10 metų. *Pirmoje eilėje* (iš kairės į dešinę): Viršilos — A. Paniuškis, A. Pacevičius, J. Adomaitis, V. Grabauskas, T. Černius, A. Kankevičius ir P. Giržada. *Antroje eilėje* (iš kairės į dešinę): Viršilos: — B. Družilauskas, S. Šimkevičius, J. Štreimikis, V. Petrauskas, A. Žibaitis, A. Kovera ir J. Sisas. *Trečioje eilėje* (iš kairės į dešinę): Puskarininkiai — J. Kazlauskas, A. Petraitis, K. Stasiūnaitis, J. Drindžilauskas. *Ketvirtoje eilėje* (iš kairės į dešinę): Puskarininkiai ir civ. tarn. psk. V. Majauskas, civ. tr. J. Vosylius, c. tr. J. Ostrauskas, psk. P. Storpirstis, c. tr. P. Mikalauskas, c. tr. J. Dapkūnas, c. tr. J. Merkevičius ir psk. M. Balysa. *Du atskirai prie nuotraukos prijungti*: Vrs. Ivanauskas (sėdi) ir psk. Zaksas (stovi).

naikintos, likusieji namai apdraskyti ir apdaužyti. 1923 metais, atėjus Marijampolėn 9. pėst. pulkui, kareivinių rajonas buvo netvarkingas ir neįvairus. Nebuvo jokios tvoros. Parkas buvo pilnas visokių puvešių, šiukšlynų, pikžolių; visur pilna namų griuvėsių. Medžiai ir krūmai buvo aplaužyti, takai apžėlę ir niekad nevalomi.

9. pėst. pulkas, apsigyvenęs šiame rajone, jau tais pačiais metais iš pagrindų ėmėsi rajoną tvarkyti, gražinti. Susiorganizavo iš karininkų Lietuvos Pagražinimo Draugijos skyrius, kuris, pulko vado padedamas, jau tą patį rudenį daug aptvarkė ir medelių pasisodino. Vėliau, 1928 m. vasario mėn. pulko vado įsakymu buvo paskirta nuolatinė komisija, susidedanti iš pulko kapeliono, gydytojo, vieno bataliono vado ir dviejų karininkų rajonui pagražinti. Tos komisijos daug nuveikta: sutvarkytas parkas, tvoros, gėlynai, suolai, karių kapai, pasodinta šeši uosiai Vilniaus įkūrimo 600 metų sukakčiai paminėti. Šiam reikalui, be žmonių jėgos ir darbo, pulkas daug skyrė ir kasmet skiria lėšų iš savo ekonominių sumų.

Gražios ir brangios tvoros nutiesta per 2 kilometrų, kuri rajonui teikia patogumo, jaukumo. Į žymesnius namus įvesta vandentiekis. Pašėsupio šlaitai, kurie seniau buvo pliki arba piktžolėmis apžėlę, dabar didžiumoje apsodinti ir toliau sodinami įvairių įvairiaisiais medžiais. Rajono centras ir pasididžiavimas — tai parkas. Jame daug milžiniškų senų medžių, daug jaunų, jau pulko sodintų. Rūpestingai išvesti takai, sudėti suolai. Medžiuose įkelti inkilai paukščiam. Didelis fontanas, apie fontaną gėlynai. Parko viduryje ežerukas su sala, ant salos vėl gėlynas. Įrengtos aikštelės krotetui ir tenisui. Parku naudojasi visi pulko gyventojai su savo svečiais. Rajone įrengta speciali aikštė futbolui, krepšiniui ir gimnastikos įrankiai. Vienoje rajono žemumoje įrengta labai didelė nuolatinė šaudykla, miškeliu apsodinta. Parko pietinėje dalyje yra pastatytas L. K. Vytenio paminklas. Paminklas statytas pulko jėgomis. Biustą paminklui padarė psk. Stanulis. Paminklas puošia visą pulko rajoną. Kariai paminklu ir jo aplinkuma labai grožisi, didžiuojasi, savo svečiams jį rodo ir aiškina jo istoriją. K. P.

ORKESTRAS

Pulko orkestras pradėjo organizuotis 1920 m. Pirmasis šio orkestro organizatorius buvo kapelmeisteris Bileris, kuris 1922 m. mirė Kaune, Karo ligoninėje.

Nuo 1922 m. iki 1925 m. pulko orkestrui vadovavo kapelmeisteris Gurinas. 1925—1938 m. kapelmeisteris B. Visockis, nuo 1938 m. sausio mėn. 1 d. iki tų pat metų liepos 1 d. kapelmeisteris Vl. Visockis ir nuo 1939 m. 9. PP orkestrui vadovauja kapelmeisteris M. Kudrevcevas.

9. PP orkestras

Sūduvoje (Suvalkijoje) šis orkestras yra daug koncertavęs ir žinomas kaip vienas geresniųjų.

Prie orkestro yra gerai sutvarkyta gaidų biblioteka su gausiu repertuaru, taip pat įrengta knygrišykla, kurioje taisykla ir įrašoma įvairios knygos ir gaidų repertuarai. Knygrišyklą prižiūri gabus ir darbštus muzik.-mokinys J. Geištoraitis.

Auklėtiniais-muzikantams žiemos ir rudens metu, be karinių statutų, dėstomos ir švietimo pamokos. Prie orkestro yra geras džiasas.

Pulko orkestras per šį laikotarpį išleido daug gerų muzikantų-profesionalų, ne tik iš auklėtinųjų, bet ir iš tikrosios tarnybos. M. Kudrevcevas

PULKO UGNIAGESIAI

Nuo 1928 metų pulke yra suorganizuota ugniagesių komanda. Šios komandos įsteigimas, kaip pačiam pulkui, taip ir visuomenei, yra labai naudingas.

Kiekvienas metais pulko ugniagesių komandoje parengiama ugniagesybos darbai vidutiniškai po 75 kareivius per metus. Šie kareiviai, atlikę karinę prievolę, grįžta į namus ir čia miesteliuose bei kaimuose, kaip jau žiną ugniagesybos darbą, lieka vietose ugniagesių komandų kūrėjai bei vadovai.

1928—1938 metų laikotarpyje pulko ugniagesių komandai teko gesinti 31 gaisras, kurių tarpe buvo dideli šie gaisrai. 1929 m. Žemės ūkio Draugijos sandėliai, pil. Geniso lentpiūvė-malūnas, Marijampolės kalėjimo trobesys. 1935 m. cukraus fabriko sandėliai, 1938 m. Marijampolės aps. savivaldybės stalių dirbtuvių būstinė ir lentų sandėliai. Gaisrų gesinimo metu susižeidę bei apdegę ugniagesių komandos 19 karių. Stp. M.

PULKO LABDARYBĖS DARBAI VISUOMENEI

Labdarybės darbas pulko kariams yra nesvetimas reikalas. Nerasime atsitikimo, jei kam kreipiantis į pulką aukų, kariai atsiskaitę paremti ir liktų pasyvūs. Lietuvių visuomenės svarbūs reikalai pulko karių širdžiai visada buvo ir yra artimi.

Štai keletas būdingesnių įvykių:

1928 m. Lietuvos šiaurės ūkininkus ištiko didelis nederlius, dažnos liūtys ir ledai ištisai sunaikino visus pasėlius. Visame krašte buvo renkamos aukos. Pulko kariai, nežiūrint savo kuklaus atlyginimo, tam reikalui aukėjo — 3112 litų 73 ct. Vilniaus krašto lietuvių varginga būklė pulko karių itin buvo atjaučiama. Kasmet Vilniaus reikalams buvo renkamos aukos ir pulko kariai aukėjo — 1506 lt. 04 ct. Be to, beveik kiekvienas karys turėjo V. V. S. pasus ir juose klijudavo ženklelius.

Sukrutus visuomenei Vytauto Didžiojo atminimą pagerbti, pastatyti jo vardu didingą paminklą — muziejų, pulko karininkai pirmieji apsidėda mokesčiu ir tam reikalui surenka 1810 lt. 30 ct. aukų. Giedraičių kovose žuvusiems paminklui statyti pulko karininkai aukėjo 106 lt. 11 ct. Žuvusio pirmojo karininko Juozapavičiaus vardu Alytuje paminkliniams namams statyti aukojama 50 lt. 74 ct. Telšių mieste „Alkos“ muziejui statyti aukojama 35 lt. 71 ct. Viešintų ir Skriaudžių šaulių namams įrengti aukojama 57 lt. 27 ct. Klaipėdos krašto Lietuvių Visuomenės Sąjungos reikalams aukojama 45 lt. 55 ct. Dariaus ir Girėno fondui aukojama 428 lt. 15 ct. 1936 m. Kauno miesto gyventojams, nukentėjusiems nuo potvynio, aukojama 126 lt.

Kiekvienais metais, 1935—1939 m. laikotarpyje, žiemos pagalbai pulko karininkai aukėjo 4609 lt. 65 ct. Be to, Ginklų Fondui nuo 1935 iki 1939 m. rugpiūčio 1 d. pulko kariai aukėjo 16.672 lt. 41 ct; tame skaičiuje vien tik karininkai aukėjo 10.901 lt. ir 30 ct.

Čia suminėta tik dalis atsitikimų, bet ir iš to jau matome pulko karių labdaringumą ir norą paremti gyvuosius visuomeninio pobūdžio reikalus. M-nas

VISUOMENĖS IR KARIUOMENĖS DIENOS

Kad visuomenė geriau pažintų karių gyvenimą, 1935 m. buvo įvesta visuomenės ir kariuomenės diena. Šios dienos data buvo parinkta gražiausiam metų laikotarpy — gegužės mėnesy. Gegužės mėnuo dar tuo patogus, kad mūsų, kaip ūkio šalies, gyventojai turi daugiausia atliekamo laiko.

Negalima sakyti, kad tas bendravimas visuomenės su kariuomene prasidėjo tik 1935 m. Jis buvo ir yra nuo mūsų kariuomenės įsikūrimo ir reikia pasakyti, kad jis visą laiką yra nuoširdus.

Per visuomenės ir kariuomenės dienas Marijampolės visuomenė gausiai apdovanodavo pasižymėjusius karius sporte, šaudyme, jojime ir kit. Kariams duodamos dovanos būdavo labai praktiškos, pav.: laikrodžiai, plunksnakočiai, portcigarai, skustuvai, plaukams kirpti mašinėlės, portfeliai, lagaminai, piniginės (tik netuščios) ir kt.

Marijampolės visuomenė dovanų pirkimui surinkdavo iki tūkstanties litų. Tų pinigų beveik pusę aukodavo Ginklų Fondui.

1938 m. visuomenės ir kariuomenės dieną 9. pėst. pulkas gavo Marijampolės visuomenės labai stambiai dovaną: 120 karinių šautuvų. Šios kilnios dovanos iniciatoriais buvo: Marijampolės aps. viršininkas p. Kalendra, Marijampolės miesto burmistras p. Maurukas, Valstybės saugumo Marijampolės apygardos viršininkas p. Čenkus (buvęs) ir kiti. Tą pačią

SUDIE, JAUKIOJI PALAPINE

Harmonizavo kapel. Kudrevcevas. Žodžiai: Justo Tylos.

Su-die-jau - kio - ji pa-la - pi - nė su-die ši
le - li mūs ram - us Jau sto - vi pa - ruoš - ta kup -
ri - nė Jau greit žy - giuo - sim į na - mus

Sudie, jaukioji palapine,
Sudie, šileli mūs ramus:
Jau stovi paruošta kuprinė,
Jau reiks žygiuoti į namus.
Sudie, mūs ažuole - seneli,
Kurs mūs ne vieną raminai.
Sudie, o Nerie, mūs upeli,
Kurs mums ištroškus gaivinai.

Atsimenu prie tavo kranto
Ne kartą šunkeliais slinkau
Ir, gavęs vardą simulianto,
Po svoriu šautuvo linkau.
Ką tąsyk lapai man šlamėjo,
Ką sakė saulės šypsena —
Bedugnėn viskas nugarmėjo,
Paliko tik daina sena.

Sudie, tu Doge, šunie — jauti
Nutempęs porcijas kelias;
Dabar tau teks kiek pabadauti —
Užmiršti riebias dieneles.

dieną pulkas dar gavo vieną lengvą kulkosvaidį ir 5 šautuvus — Lietuvos bibliotekininkų dovaną. Dovaną įteikė bibliotekininkų pirmininkas p. Avižonis. Įteiktų ginklų tarpe vienas šautuvas, p. Avižonio asmeninė pulkui dovana.

Marijampolės apylinkės visuomenė, mokyklos ir įstaigos pulkui įteikė ginklų: Kalvarijos I pradž. mokyklos mokiniai — 1 šautuvą, Marijampolės žydų ats. karių skyrius — 1 šautuvą, Kazlų-Rūdos mok. skyr. — 1 šautuvą, Kalvarijos m. ir apylinkės visuomenė — 1 lengv. ir 1 sunk. kulkosvaidį, Kalvarijos pieno perdirbimo B-vė „Gerovė“ — 1 lengv. kulk. ir 2 šautuvus, Liubavo pradž. mok. mokiniai — 1 šaut., Marijampolės pradž. mok. Nr. 2 mokiniai ir mokytojai — 2 šautuvus, Lazdijų visuomenė — 1 lengvą kulkosv. ir 20 šautuvų.

Pulkas labai dėkingas visuomenei, mokykloms ir paskiriems asmenims už taip vertingas dovanas.

Pulko karių šeima visuomenei už aukas ir dovanas kitaip atsilyginti negalėdama, nors parodydavo kaip jie gyvena, ką jie išmokę Tėvynės gynimo darbe, pavaišindavo savo kasdieniais pietumis, sesėms ir kariuomenėje netarnavusiems broliams leisdavo šaudyti iš šautuvų, lengv. ir sunk. kulkosvaidžių.

Visuomenės ir kariuomenės dieną suplaukdavo iš apylinkių į gražų pašėsupėlį iki 10.000 žmonių. Jų tarpe matome vos pradantį pirmus žingsnius kūdikį ir žilagalvį senelį, besiramsčiuojantį lazdele. Saulutei leidžiantis kariai sukurdavo didžiulį laužą ir pulko orkestrui griežiant, jaunasis žiedas leisdavo į darbą savo įmantrias kojas.

V. N.

Gal būt ilgėsiuos prisiminęs
Jaunystės žydinčius laikus;
Po stogu savo palapinės
Gal būt atsiūsiu tik vaikus...

Jau šakos šlamančio pušyno
Beveik priverčia ašarot,
Ir širdis alpsta, Dievas žino,
Kaip reiks žygiuot ir kur sustot.
Visur nakvoti mums patogų:
Miške, arimuos ar rugiuos,
Bet apsistot po vienu stogu,
Kur gražios akys, aš ilgiuos.

O mūsų broliai atsarginiai
Namie jau sėdi išdidžiai
Ir savo sūnus apkabinę
Jiems seka pasakas gražiai.
Jūs daug padarėte Tėvynei
Karių virtuvėj ir laukuos,
Nes lygūs buvote kuprinei
Ir sriubai skęstančiai taukuos.

Laimingi būkit, atsarginiai,
Laikus užmirškite striukus,
Naudingi būkit mūs Tėvynei —
Auginkit vienus berniukus.

Sudie, gražusis poligone,
Sudie, žvėreliai, mūs draugai!
Jau laikas eiti į kelionę,
Kur lygios lankos ir laukai.

9. PĖST. L. K. VYTENIO PULKO KARIAI, APDOVANOTI VYČIO KRYŽIUM BEI JO ORDINU

B. gen. Vitkauskas Vincas (II rūš.). Ats. plk. Jakaitis Aleksas. Ats. plk. ltn. Gužas Petras. Plk. ltn. Šileika Stasys ir Januškevičius Česlovas, ats. plk. ltn. Pučekas Pranas (4 ir 5 lp.), plk. ltn. Kazilevičius Antanas (II rūš.), ats. plk. ltn. Paškovičius Antanas. Mjr. Miecevičius Vaclovas, mjr. Motuzas Antanas, ats. mjr. Girštautas Vladas. Kpt. Trimakas Stasys, kpt. Umbrasas Valerijonas. Ats. ltn. Gorodeckis Jurgis, ats. j. ltn. Jonaitis. Vrš. Kvedaras Antanas ir vrš. Muraška Juozas. Puskarininkiai: Bajorūnas Jonas, Degutis Pijus, Dzikoras Antanas, Kauneckis Mikas (2 ir 3 lp.), Paulauskas Antanas, Vaškas Kazys. J. psk.: Jonytis Adomas, Karaliūnas Petras, Končiauskas Jonas, Naciunskis Juozas. Gr. Drutys Juozas. Karo inv.: Janužas Jonas, Koviera Jonas ir Petravičius Jurgis. Eiliniai: Dūda Jonas, Dvaranauskas Bronius, Galinis Antanas, Garionis Juozas, Gelažis Jonas, Gliaudelis Petras, Gvazdauskas Juozas, Juzelėnas Povilas, Karnauskas Juozas, Jasiūnas Petras, Marmokas Jonas, Masiulis Vincas, Menčionka Timofiejus, Ptakauskas Balys, Vaškevičius Petras, Volančis Petras ir Žukas Jonas.

Jūros Savaitės iškilnių dieną šventosios uoste prie karo laivo
J. Miežlaiškio nuotr.

Šaukimas karinės prievolės atlikti

Pasirėmęs Karinės prievolės įstatymo 70—74 str. (Vyr. Žin. Nr. 538) šaukiu 1918 metais gimusius vyrus karinės prievolės atlikti.

1. Nurodytais metais ir anksčiau gimę Lietuvos piliečiai ir nuolatiniai Lietuvos gyventojai be pilietybės, nors jie ir neįrašyti į šaukiamųjų naujokų sąrašus ir negavo atskirų šaukimų, jei jie buvo šaukti ir nėra stoję karinės prievolės atlikti arba nustojo teisės naudotis anksčiau jiems duotais atleidimais nuo karinės prievolės ar jos atlikimo atidėjimais, taip pat 18—25 metų amžiaus vyrai, kurie į kariuomenę nori stoti savanoriais, Kauno apskrities karinės prievolės komisijon turi stoti šia tvarka.

I. JONAVOS MIESTE:

1) Jonavos miesto gyventojai š. m. rugpiūčio mėn. 31 d. 8 val. ryto.

2) Jonavos valsčiaus gyventojai š. m. rugsėjo mėn. 1 ir 2 d. d. 8 val. ryto.

II. VILKIJOS MIESTELY:

1) Vilkijos valsčiaus gyventojai š. m. rugsėjo mėn. 4 d. 8 val. ryto.

2) Veliuonos valsčiaus gyventojai š. m. rugsėjo mėn. 5 d. 8 val. ryto.

3) Čekiškės valsčiaus gyventojai š. m. rugsėjo mėn. 6 d. 8 val. ryto.

4) Seredžiaus valsčiaus gyventojai š. m. rugsėjo mėn. 7 d. 8 val. ryto.

III. KAUNO MIESTO GYVENTOJAI — KAUNE, KĖSTUČIO G. NR. 1, DARBO RŪMŲ SALĖJE:

š. m. rugsėjo mėn. 11, 12, 13, 14, 15, 16, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 25, 26, 27, 28, 29 30 d. d. ir spalio mėn. 2 d. 8 val. ryto.

IV. KAUNE, KĖSTUČIO G. NR. 1, DARBO RŪMŲ SALĖJE:

1) Zapyškio valsčiaus gyventojai š. m. spalio mėn. 3 d. 8 val. ryto.

2) Pakuonio valsčiaus gyventojai š. m. spalio mėn. 4 d. 8 val. ryto.

3) A. Panemunės valsčiaus gyventojai š. m. spalio mėn. 5 d. 8 val. ryto.

4) Garliavos valsčiaus gyventojai š. m. spalio mėn. 6 ir 7 d. d. 8 val. ryto.

5) Pažaislio valsčiaus gyventojai š. m. spalio mėn. 9 d. 8 val. ryto.

6) Rumšiškės valsčiaus gyventojai š. m. spalio mėn. 10 d. 8 val. ryto.

7) Lapių valsčiaus gyventojai š. m. spalio mėn. 11 d. 8 val. ryto.

8) Vandžiogalos valsčiaus gyventojai š. m. spalio mėn. 12 d. 8 val. ryto.

9) Raudondvario valsčiaus gyventojai š. m. spalio mėn. 13 d. 8 val. ryto.

10) Babtų valsčiaus gyventojai š. m. spalio mėn. 14 d. 8 val. ryto.

2. Tų valsčių ir miestų gyventojai, kuriems stoti karinės prievolės komisijon paskirtos dvi ar daugiau dienų, turi stoti tą dieną, kuri nurodyta jiems įteiktuose šaukimuose, o šaukimų negavusieji — bet kurią kitą jų valsčiui ar miestui paskirtą dieną.

3. Šaukiamieji vyrai, pavėlavę stoti apskrities karinės prievolės komisijon jiems paskirtą dieną, turi stoti bet kurią kitą dieną, tačiau ne vėliau kaip ligi šių metų naujokų ėmimo pabaigos, t. y. spalio mėn. 14 d. 8 val. ryto.

4. Visi Lietuvos piliečiai, gimę 1896 metais ir senesni, ir nuolatiniai Lietuvos gyventojai be pilietybės, gimę 1914 metais ir senesni — karinės prievolės atlikti nebešaukiami ir į apskrities karinės prievolės komisiją jiems stoti nereikia.

5. Šaukiamieji vyrai, kurie pagal Karinės prievolės įstatymo 16 str. 2 ir 3 p. p. nuo karinės prievolės atleidžiami ir kuriems pagal to paties įstatymo 18 str. ir 17 str. 2 ir 3 p. p. karinės prievolės atlikimas gali būti atidėtas, jei jie lengvatomis gauti teisės nustatyta tvarka įrodys, patys apskrities karinės prievolės komisijon gali nestoti.

6. Nestojimo arba pavėlavimo stoti apskrities karinės prievolės komisijon teisės įrodančius dokumentus pašauktieji komisijai turi pristatyti ligi jiems stoti paskirtai dienai.

7. Pašauktieji ir savanoriai į nurodytas vietas apskrities karinės prievolės komisijon atvyksta ir namo grįžta savo laisomis.

8. Vyrai apskrities karinės prievolės komisijon turi stoti blaivūs, švariai nusiplovę, apsitvarkę ir apsilvilkę švariais baltiniais ir drabužiais. Stodami turi turėti pasus ar kitus asmens tapatybės įrodymo dokumentus ir šaukimą karinės prievolės atlikti, jei jis buvo įteiktas. Šių nurodymų nesilaikantieji bus baudžiami.

9. Kartu su pašauktais naujokais apskrities karinės prievolės komisijon turi atvykti atitinkami seniūnai arba jų pavaduotojai.

10. Be teisėtos priežasties pavėlavę stoti apskrities karinės prievolės komisijon jiems paskirtu laiku, taip pat vengiantieji karinės prievolės ir padedantieji jiems tai daryti bus baudžiami Karinės prievolės įstatymo nustatytais bausmėmis.

Viršaičiai, burmistrai, seniūnai ir policija žiūri, kad visi pašauktieji apskrities karinės prievolės komisijon stotų jiems paskirtu laiku. Nestojusius varu atvaro.

Pulkininkas BOBELIS
Kauno Komendantas

A. a. ats. psk. Jonas Variakojis

Rugpiūčio 13 d., norėdamas galbėti kitą skęstantįjį, Nemūnė (A. Panemunės paplūdimyje) žuvo Kauno Apygardos Teismo kandidatas ir laikinai ėjęs mininos apygardos prokuroro padėjėjo pareigas ats. psk. Jonas Variakojis.

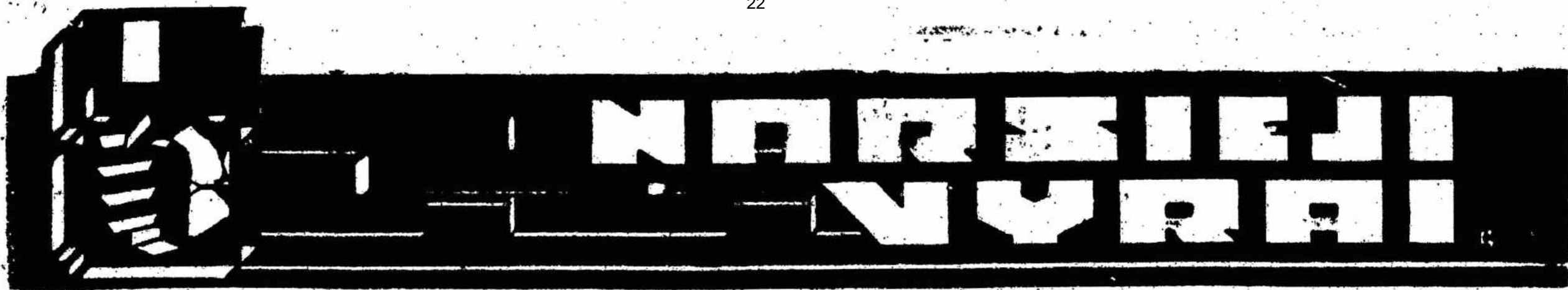
Velionis buvo biržietis. Tarnaudamas kariuomenėje, atliekamu laiku lankė gimnaziją suaugusiems, o paskui, išėjęs iš kariuomenės cilių, tęsė mokslą toliau: studijavo teisę Vytauto Did. universitete.

Dar tarnaudamas kariuomenėje, velionis bendradarbiavo „Karyje“, po savo rašiniiais pasirašydamas „Putinėlis“.

Taip pat rašinėjo ir kitoje spaudoje. Velionis buvo jautrus tautiniuose klausimuose ir gyvai domėjosi mūsų pajūrio kraštais ir jų gyventojais. Vasaros atostogų didelę dalį skirdavo pajūrio kraštams pažinti ir glaudžiau bendradarbiauti su jų gyventojais. Asmeniniame gyvenime velionis buvo linksmo ir malonaus būdo.

Mūs jūreiviai pamaldų metu Šventosios uoste. Jūros Savaitės iškilmėse
J. Miežlaiškio nuotr.

PAĖMĖ PRIEŠĄ IR JO KULKOSVAIDĮ

Eilinis Juozas Karnauskas gimė 1898 m. Ruškelių km., Joniškėlio vls., Biržų aps., neturtingoje šeimoje, kur teko iš pat jaunystės daug vargo kentėti. Iki kariuomenės tarnavo pas ūkininkus. Į kariuomenę buvo pašauktas 1919 m. birželio 2 d. į Joniškėlio batalioną.

Rugpiūčio mėn. pabaigoje dalyvavo kautynėse su bolševikais Dauguvos fronte.

— Kai nuvykom į Eglainę, bolševikai jau traukėsi, — pasakoja eil. J. Karnauskas. — Aš tada buvau 9 pėst. pulko 2 kulkosvaidžių kuopoj. Kuopos vadas Juodeika. Jo vedami žygiavom toliau. Netoli Dauguvos upės radome bolševikų tik tuščius apkasus ir ten apsistojom pailsėti. Aš ir kuopos vadas bandėme laiveliu perplaukti per upę ir pasižvalgyti toliau. Tik šėlstanti audra ir upės sraunumas mums tą žygį sutrukdė. Tenai išgyvenom, neleisdami bolševikams slinkti į mūsų kraštą, iki gruodžio mėn. Iš Ilaukės išvykome gruodžio mėn pabaigoje į Zarasus.

9. pėst. pulko
eil. J. Karnauskas

1920 m. sausio 28 d. mūsų batalionas gavo įsakymą vykti į frontą prieš lenkus, į Turmanto apylinkes. Tą pačią dieną išžygiavome. Žygiuodami pilna apranga vieškeliu per mišką, kuris jungė Zarasus—Kurčėnus, pamatėm du lenkų karius, kurie ėjo nedideliu takeliu į tą pat vieškelį. Tuoj pasigirdo mūsų vadų įsakymas užkirsti jiems kelią. Kai mūsų vadai suriko lenkams: „Rankas aukštyn!“ mes matėm, kaip jie nušigando ir šautuvai tik lept žemėn iš rankų. Vadai, prisiartinę prie jų, nuginklavo ir išsiuntė į štabą.

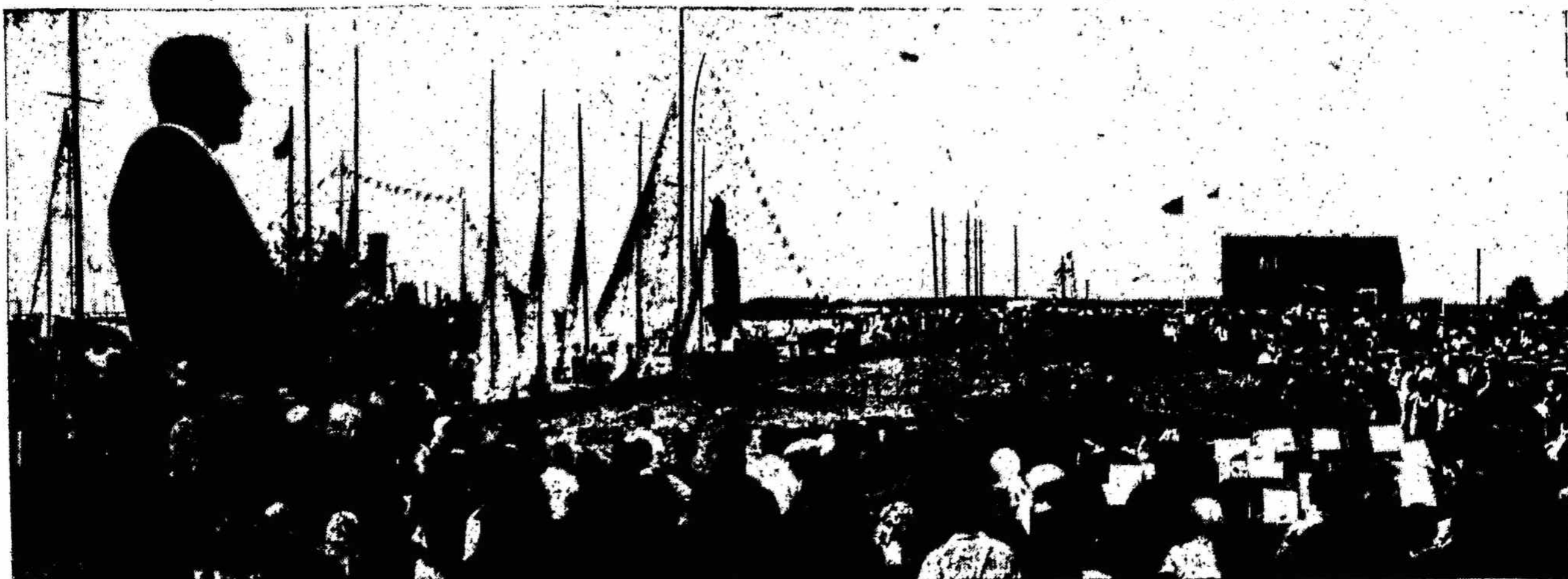
Žygiuojam toliau. Išėjome iš miško jau vakaro prietemoje. Tik ką išėję iš miško, pastebėjom aukštai lekiančias lenkų raketas. Tuoj užsidėjome durtuvus ir išsisklaidėme. Pasirenge iššovėme po penkis šūvius, bet atsakymo nesulaukėme. Netrukus karininkas šešplaukis sudarė žvalgybos būrelį. Neatsiradus savo norū norinčių naktį vykti į žvalgybą, pirmas pasisiūliau aš. Vadas sutiko ir man davė dar vieną kareivį. Beeinant mano draugas dingo, ir teko man vienam eiti. Oras, dieną buvęs palaidus, vakare šalo. Visur mažos balelės ir einant ledo pluta traškėjo. Netoliese buvusi lenkų sargyba išgirdo mano ėjimą. Kai išgirdau netoli šnekučiuojant lenkiškai, tuoj leidau į jų pusę granatą. Lenkai, matyt, pabijojo ir pamačiau, kad bėga tolyn. Aš vijausi. Vydamas paleidau dar vieną granatą.

Kiek toli nubėgau — nežinau, bet netoliese pamačiau stūksant mažą namelį. Prie jo prisiartinau ir tykiai

žiūrėjau, kas yra viduje. Nieko nematyti, tik vidury žiba įtraukta lempa. Nusprendžiau žengti į vidų. Darau duris, priešaky turėdamas šautuvą su durtuvu ir elektros lemputę. Truputį pravėręs, pamačiau prie slenksčio gultinį žmogų — vyriškį. Mane pastebėjęs, staigiai pašoko, o tuo tarpu surikau „Kelk rankas“. Iškėlė. Atsідaręs duris ir prisiartinęs prie jo, pastebėjau, kad jis yra tų namų savininkas, nes buvo nebejaunas. Ant suolo buvo palikusios lenkų karinės patalinės, viena kuprinė ir dujokaukė. Kambarys buvo perdarytas. Tuoj įslinkau į jį. Ten radau lovoj gulinčią moterį. Paskui savininką paklausiau, kiek čia lenkų buvo: „Apie 30 karių, kurie neseniai išbėgo“, — atsakė jis. Pasiėmęs dujokaukę, žmogui įsakiau niekur neeiti, o pats išėjau į kiemą. Paėjęs kiek toliau nuo namo, priešaky pastebėjau šiaudais apdraikytą žemės plotą. Žiūriu atidžiau ir pamačiau, kad iš po šiaudų matyti lyg dūmtraukio galas. Pašvietęs elektros lempute ir šiaudus numetęs į šalį, pamačiau lyg apkaso didumo duobę. Aš tuoj atkišęs šautuvą lipu į ją. Nagi, pamačiau šone duris, o prie jų stovi moteris. Tuoj paklausiau, ar nieko nėra viduje. „Nieko nėra“, — atsakė persigandusi moteris. Prisiartinu arčiau. O ji tuo momentu suriko: „Yra vienas lenkas“, — ir išlėkė pro mane laukan. Atsідarau duris ir pamatau besirengianti bėgti lenkų kareivį. Davus ženklą pasiduoti, lenkas tuoj pasidavė. Prisiartinęs prie jo, nuginklavau. Pas jį radau prancūzišką šautuvą ir kulkosvaidį. Paėmęs nelaisvėn, išėjom iš rūsio. Pamažu nusivariau į savo pulką ir atidaviau vadui. Vadas išklausinėjęs išsiuntė į štabą.

Po to nupasakojau vadui, ką būvau patyręs. Vadas išvyko suimti savininką, kuris slėpė ginkluotą priešą. Netrukus sugrižo. Tamsu, jau apie 23 val. nakties. Išžygiuojam toliau Pažygiavę apie porą km, suradom namą. Tenai nutarėm nakvoti. Susikraustėm į vidų, o prie durų pastatėm sargybą. Kuopos vadas su keliais kariais išėjo toliau pasižvalgyti. Jis tur būt, žinojo, kad mūsų bataliono dalis užėmė Turmanto stotį ir smarkiai apšaudė iš Daugpilio į Vilnių einantį traukinį.

Ilsimės. Aš sėdėjau prie lango ir atsirėmęs snaudžiau. Taip ramiai pailsėjom apie porą valandų. Ir tik vienu momentu oro pusėj įvyko baisus sprogimas. Tuoj pašokau ir surikau. Matyt, kad granatos metėjęs nepataikė į langą, o ji atšokusi smarkiai sužalojo žmogų, kuris pradėjo šauktis pagalbos. Aš tuoj pasiimu kulkosvaidį ir pro langą šaunu. Į mus pradeda kristi granatos ir pasigirdo daugybė šūvių. Tuoj pasiimu du šautuvus ir atsiveriu duris. Viršuj zvimbė kulka, o aš atsigulu ir šliaužiu. Šliaužiu į tą pusę, kurioje nieko nesigirdi. Paskui pakilau ir bėgau tolyn. Bėgdamas pasijutau sužeistas. Nutariau bėgti į štabą. Pamažu pradėjo aušti. Kruvina ranka įėjau į perrišamąjį punktą, kur mane perišo, — baigė savo pasakojimą eil. Karnauskas.

Jūros Savaitės šventė mūsų pajūryje, šventosios uoste. Kairėje — kalba finansų ministras ats. d. gen. Sutkus

A. Naruševičiaus nuotr.

Jūros Savaitės iškilmės

Rugpjūčio 8—15 d. visame krašte įvyko didelės Jūros Savaitės iškilmės. Visur buvo suruoštos vandens sporto šventės su atitinkama jūrine programa. Šios šventės įvyko paežerėse ir paupėse ir jose dalyvavo daug žmonių. Kaune buvo suruoštas specialus jūrinis vakaras, dalyvaujant operos dainininkams, Vytauto Didžiojo universiteto chorui, Valstybės Radiofono ir kariniam orkestrui, mūsų poetams ir rašytojams, be to, jūrinio vakaro programoje originaliai pasirodė mūsų jūrininkai. Jūros Savaitės proga iš viso krašto daug ekskursijų buvo nuvykusių į Baltijos pajūrį — Palangą ir šventąją.

Betgi didžiausios Jūros Savaitės iškilmės įvyko šventojoje ir Palangoje. Čia iškilmės organizavo specialus komitetas. Pirmiausia iškilmės prasidėjo šventojoje. Pradžioje mūsų karo laivui „Prezidentas Smetona“ buvo įteiktas vimpilas ir trimitas — tai simboliai, kad, davus ženklą, visa tauta gins savąją jūrą. Tuo metu į iškilmės atvyko finansų ministras ats. d. gen. J. Sutkus, kuris, pasibaigus iškilmingoms pamaldoms, tūkstantinėms minioms žmonių pasakė įsidėmėtiną kalbą. Apžvelgęs mūsų tautos sentimentus jūrai mūsų dainose ir kit. tautinėje kūryboje, ministras pareiškė, jog visa tai vaizduoja didžią lietuvių meilę savo jūrai ir nepaprastą jūreiviško gyvenimo pasiilgimą. Tolesnėje savo kalbos dalyje finansų ministras išnagrinėjo esminį klausimą: kodėl mums jūra reikalinga? Ir čia ministras pareiškė:

„Yra priimta sakyti, kad jūra tai tautos plaučiai. Per ją tauta nuolat alsuoja, įtraukdama tai, ko jai stinga ir išsiųsdama tai, ko ji turi perdaug. Be to, ir pati jūra teikia daug galimų padidinti tautos turtingumą ir pajvairinti jos verslus. Juk vandenynų platybės su neišmatuojamais turtais — niekam nepriklauso. Kiekviena tauta turi teisės ten važiuoti, žvejoti ir ieškoti turtų. Kad tąja teise tauta galėtų pasinaudoti, ji privalo turėti nuosavą jūros pakraštėlį. Tokį pakraštėlį mes turime, todėl mes juo džiaugiamės ir dedame į jį dideles viltis. Nors jūreivių darbas yra sunkus ir pavojingas, tačiau kas jį kartą pamėgo, vėliau nebenori nuo jo atsisakyti. Jū-

Dabar eil. J. Karnauskas gražiai ūkininkauja gautame žemės sklype, kuris yra Levaniškių km., Pasvalio vl., Biržų aps.

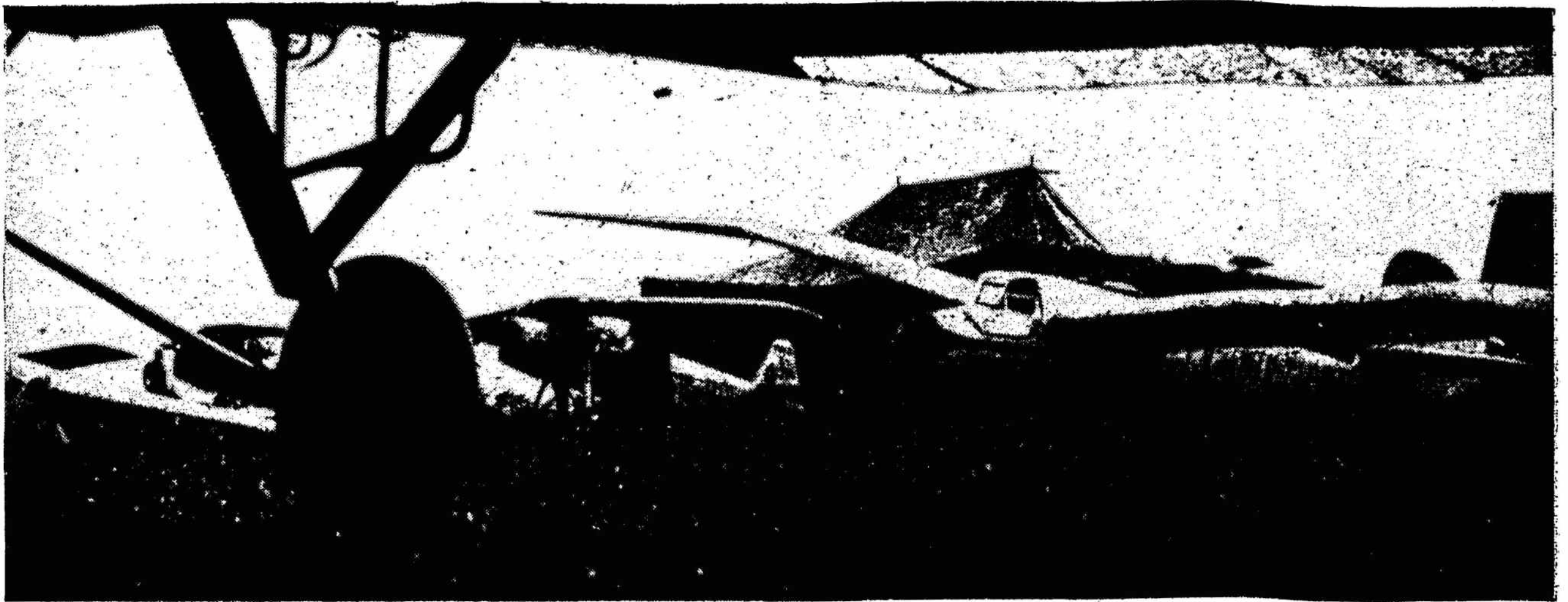
Vyčio kryžiumi apdovanojimo lape šiaip rašoma apie eil. J. Karnauską: „Kulkosvaidžių kuopos eil. Juozas Karnauskas 1920 m. kovo 15 d. 20 val. savo noru išėjo į žvalgybą drauge su kitais kareiviais. Jam vadovaujant, žvalgyba sumaniai prislinko prie Antakalnių kaimo, kuriame buvo stipri lenkų sargyba. Eilinis Karnauskas atidengė ugnį ir puldamas rankinėmis granatomis, išsklaidė tame kaime esančius lenkus. Karnauskas pats vienas energingai puldamas lenkus, paėmė vieną lenką į nelaisvę ir vieną jų kulkosvaidį ir šautuvą“.

B. Brazdžionis

reiviai žino, kad daugelis jų artimųjų ir likimo bičiulių randa amžiną prieglobstį jūrų gelmesė, žino, kad kartą išvykę niekad daugiau nebegrižta į savus namus, tačiau ta žiauri tikrovė jų nenugąsdina, neatima noro grumtis su vandens ir audrų stichijomis ir žuvusiųjų vietas bematant užima kiti. Jūreiviai įpranta kasdien žiūrėti mirčiai į akis, besigrumdami su audromis pamilsta jūrų platybes ir nuolat gyvena pergales noru. O toks jūreivių vyriškumas pakelia visos tautos moralines savybes, stiprina jos drąsą ir pasiryžimą, todėl tikroji jūros reikšmė toli prašoka tą naudą, kurią mes galime parodyti skaičiais arba pasverti pinigais. Juk ne dėl pripuolamumo jūreivių tautos yra toliausiai pažengusios kultūros srityje. Todėl ir mes stiprinkime jūros meilę ir kelkime norą raižyti jūrų bangas. Štai šiandien mes stovime prie jūros vartų ir alsuojame begalinėmis jūrų platybėmis. Čia mūsų tauta nuo amžių gyveno ir mes norime čia pastoviai įsikurti. Tiesą sakant, šventosios uostas nėra mūsų dienų išmislas. Jau iš XIII šimtmečio istorijos metraščiai mini šventosios uostą. Vadinasi, jau ir tada šventoji tarnavo žvejybos reikalams ir navigacijai. Mūsų valstybė, atgavusi šį jūros pakraštį, pradėjo šventosios uostą tobulinti ir didinti, kad jis tiktų modernios žvejybos reikalams. Po paskutiniųjų įvykių į šventąją pradėta dar daugiau kreipti dėmesio. Vyriausybės darbų programoje numatyta šventosios žvejų uostą praplėsti, patobulinti, sujungti gerais keliais su visa Lietuva ir atlikti kitus darbus, kad mes iš jo turėtumėm daugiau naudos. Mums gyvenimas diktuoja kuo skubiausiai pajvairinti tautos verslą, nes juo turėsime visapusiškesnę tautos ūkį, tuo būsime mažiau priklausomi nuo kitų. Tam tikslui šventosios uostas galės daug pasitarnauti. To tikslo siekdami, nesigailėkime jokių aukų. Mes privalome čia sustiprinti savo ekonomines, tautines ir kultūrinės pozicijas, turime šį kraštą surišti nenutraukiamais saitais su visa Lietuva ir savo pajūrį paversti didele brangenybe. Vyriausybei yra malonu konstatuoti, kad visa tauta gyvena tomis pačiomis mintimis ir aktingai prisideda prie numatytų darbų įvykdymo. Kad ištikro, taip yra, vyriausybė sprendžia iš daugelio apsirėškimų, kuriuos galima paaikškinti tik visuotiniu tautos noru galimai trumpesniu laiku padoriai įsikurti prie savos jūros. Tas duoda pagrindo manyti, kad tauta taip pat aktingai pritaris ir kitiems vyriausybės darbams, todėl ji galės drąsiai užsimoti“.

Ministras, baigdamas savo kalbą, vyriausybės vardu padėkojo Jūros Savaitės organizatoriams, jos dalyviams visame krašte ir tiems tautiečiams, kurie šia proga atvyko į pajūrį, užakcentuodamas, kad mūsų tvirtą pasiryžimą artimoje ateityje virsti tikra jūreivių tauta apvainikuos konkretūs rezultatai.

Jūros Savaitės pabaigtuvių metu atitinkamas kalbas dar pasakė Vyriausiojo Jūros Savaitės Komiteto pirmininkas prof. J. Šimoliūnas, šventosios žvejys Rejeris, Darbo Talkos viršininkas ats. lt. K. Žemeckas, Darbo Rūmų pirmininkas Pr. Šulaitis, jūrų skautų atstovas plk. J. Šarauskas, V. D. Universiteto „Jūros“ korporacijos pirmininkas K. Noreika ir Draugijos Užsienio Lietuviams Remti reikalų vedėjas K. Nasevičius. Jie visi reiškė tvirtą įsitikinimą, kad netrukus mes rimtai įsitvirtinsime savo pajūryje, susikursime tinkamą uostą, be to, organizacijų atstovai pasižadėjo, kad mūsų krašte visur

Lietuva — Pabaltijo aviacijos varžybų nugalėtoja

Rugpiūčio 14—19 d. Kaune buvo įvykdytos pirmosios Baltijos kraštų sportinės aviacijos varžybos. Varžybose dalyvavo Estijos, Latvijos, Lietuvos ir Suomijos lakūnai, sklandytojai ir modelistai. Šias pirmąsias Baltijos kraštų sportinės aviacijos varžybas pagal praėjusių metų Baltijos valstybių aero klubų konferencijos Taline nutarimą teko prarasti Lietuvos Aero Klubui, kaip šio sumanymo autoriui. Tad mūsų aero klubui teko didelis darbas, kuris pareikalavo didelių jėgų ir pastangų organizaciniame varžybų darbe ir jų pravedime. Be to, ir patys dalyviai visą savaitę įtemptai kovojo dėl vietų iki paskutinės varžybų dienos, kada buvo paskelbti laimėtojai ir apdovanoti dovanomis. *Ir šių pirmųjų Pabaltijo valstybių aviacijos varžybų nugalėtoju liko Lietuva, surinkusi 320 punktų. 2 vietoje Estija su 242 p., 3 vietoje Suomija su 114 p. ir 4 vietoje Latvija su 94 p.*

Atskirose varžybose nugalėtojais liko: Perskridime iš Talino į Kauną 1 vietą laimėjo kpt. Rimas (Lietuva). Jis atskrido be baudos taškų. 2 vieta teko lak. Jesinskui (Lietuva). 3 vieta ltn. Kriisk (Estija). 4 vieta Aikala (Suomija), 5 vieta lak. Ašmenskui ir Rimšai (Lietuva). Tenka pabrėžti, kad lak. Ašmenskas ir inž. Rimša dviviečiu lėktuvu atskrido į Kauną taip pat be baudos taškų ir šioje kategorijoje laimėjo pirmą vietą, bet kaip dviem skrendantiems vienu lėktuvu pagal šio perskridimo taisykles iš karto įskaitoma 20 baudos taškų ir jų taškus įvedus į vienviečių lėktuvų pasiektus rezultatus, teko jiems tik 5 vieta. 6 v. Kursman (Estija). 7. v. Savonnen (Suomija). 8 v. Günther (Estija) ir 9 v. Veldre (Latvija). Figūrinio skraidymo varžybose 1 vietą laimėjo Kinaitis (Lietuva). 2 vietą Rimas (Lietuva). 3 vietą Kriisk (Estija).

Sklandymo varžybose už perskridimus 1 vietą laimėjo Vilks (Latvija) 180 km, 2 vietą A. Gysas (Lietuva) 169 km, 3 vietą Saar (Estija) 72 km, 4 vietą Oškinis (Lietuva) 66 km, 5 vietą Azelicki (Latvija) 65 km, 6 vietą Pyragius

(Lietuva) 63 km, 7 vietą Buschman (Estija) 51 km ir 8 vietą Raps (Estija) 30 km. Sklandymo varžybose už aukštį: 1 vietą laimėjo Saar (Estija) 2000 metrų, 2 v. Gysas (Lietuva) 1750 m, 3 v. Vilks (Latvija) 1643 m, 4 v. Oškinis (Lietuva) 1620 m, 5 v. Pyragius (Lietuva) 1550 m, 6 v. Azelickis (Latvija) 1442 m, 7 v. Raps (Estija) 1420 m ir 8 v. Buschman (Estija) 910 m. Kadangi Pabaltijo sklandymo varžybų statute vertinama tik aukštis ir tolis, tai sklandymo varžybas laimėjo: 1 vietą Lietuva su 110 taškų, 2 v. Estija su 88 t. ir 3 v. Latvija su 74 t.

Varžybose buvo pasiekti keli rekordai, dėl kurių buvo karštai kovojama. Viena iš tų kovų ir buvo dėl išbūto ore laiko. Čia nugalėtojais liko: 1 v. Gysas (Lietuva) 5 val. 49 min., 2 v. Azelickis (Latvija) 5 val. 18 min. ir 3 v. Vilks (Latvija) 4 val. 34 min. Trys sklandytojai, kurie per varžybas daugiausia laiko išbuvo ore bendroje sumoje yra šie: 1. Gysas (Lietuva) 14 val. 40,5 min. 2. Pyragius (Lietuva) 12 val. 18 min. ir 3. Vilks (Latvija) 11 val. 36 min. Per visas varžybas sklandytuvais ekipomis nuskrido: 1 vieta Lietuva 558 km, 2 v. Latvija 395 km ir 3 v. Estija 363 km.

Modelizmas, tai viena varžybų sritis, kurioje kovojo jauniausieji aviacijos atstovai — aviomodelistai. Modelistai buvo klasifikuojami modeliu su gumos varikliais, sklandytuvų modelių ir modelių su benziniais varikliais klasėse. Šiose varžybose buvo paskelbta dvylika geriausių modelistų: 1. Tiitus (Estija), 2. Šakalys (Lietuva), 3. Elilla (Suomija), 4. Kivinen (Suomija), 5. Kopvillen (Estija), 6. Motiekaitis (Lietuva), 7. Berzinš (Latvija), 8. Kukkonen (Suomija), 9. Hendrinkson (Estija), 10. Ožinskas (Lietuva), 11. Eaule (Estija) ir 12. Helme (Estija).

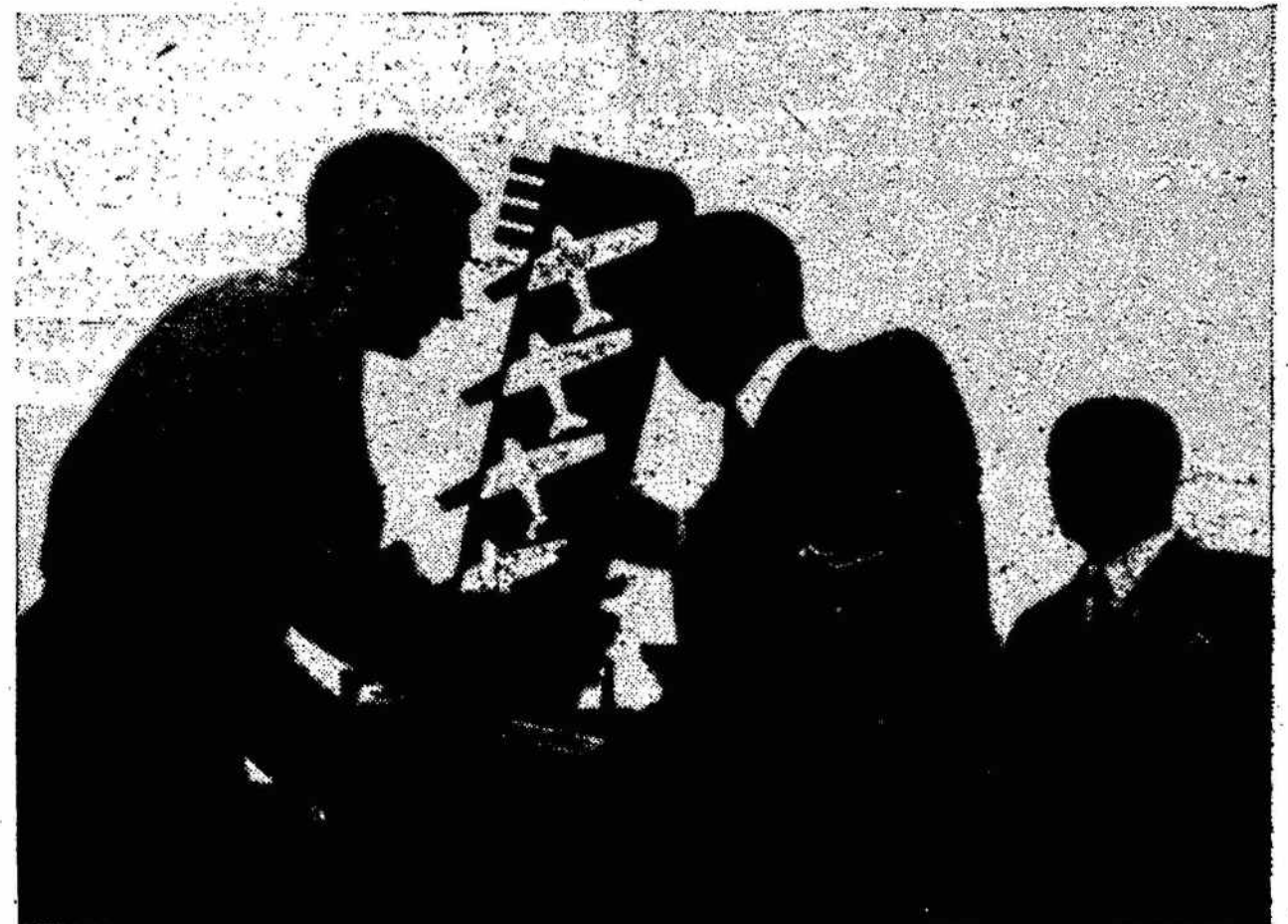
ir visados bus skleidžiamos jūrinės idėjos, kurios tautą patrauks arčiau ir realiau prie Baltijos jūros.

Netrukus šventosios uoste prasidėjo žvejų ir burinių jachtų regata. Joje dalyvavo keliasdešimt jachtų. Regatos dalyviai iš šventosios nuplaukė į Palangą. Čia taip pat atvyko vyriausybės atstovai ir Jūros Savaitės komiteto nariai.

Palangoje Jūros Savaitės pabaigtuvių išvakarėse įvyko įdomus ir nuotaikingas literatūrinis pobūvis, kuriame dalyvavo mūsų rašytojai ir orkestrai. Rugpiūčio 15 d. čia buvo pabaigtos regatos iškilmės, kurios sutraukė ne tik visus Palangos vasarotojus, bet ir tūkstančius žmonių iš viso krašto. Jūros Savaitė Palangoje buvo baigta skautų didžiuliu laužu, kurio programą sekė visa Lietuva, nes tas laužas buvo transliuojamas per radiją.

Jūros Savaitė visame krašte paliko gilių pėdsakų. Jos metu pasireiškęs mūsų tautos jūrinis entuziazmas visus paskatino dar daugiau, rimčiau ir vispusiškiau kelti, nagrinėti ir įgyvendinti svarbiuosius Lietuvos jūrinius reikalus, kad mes iš tikrųjų liktume pajėgia jūreivių tauta.

V. Zm.

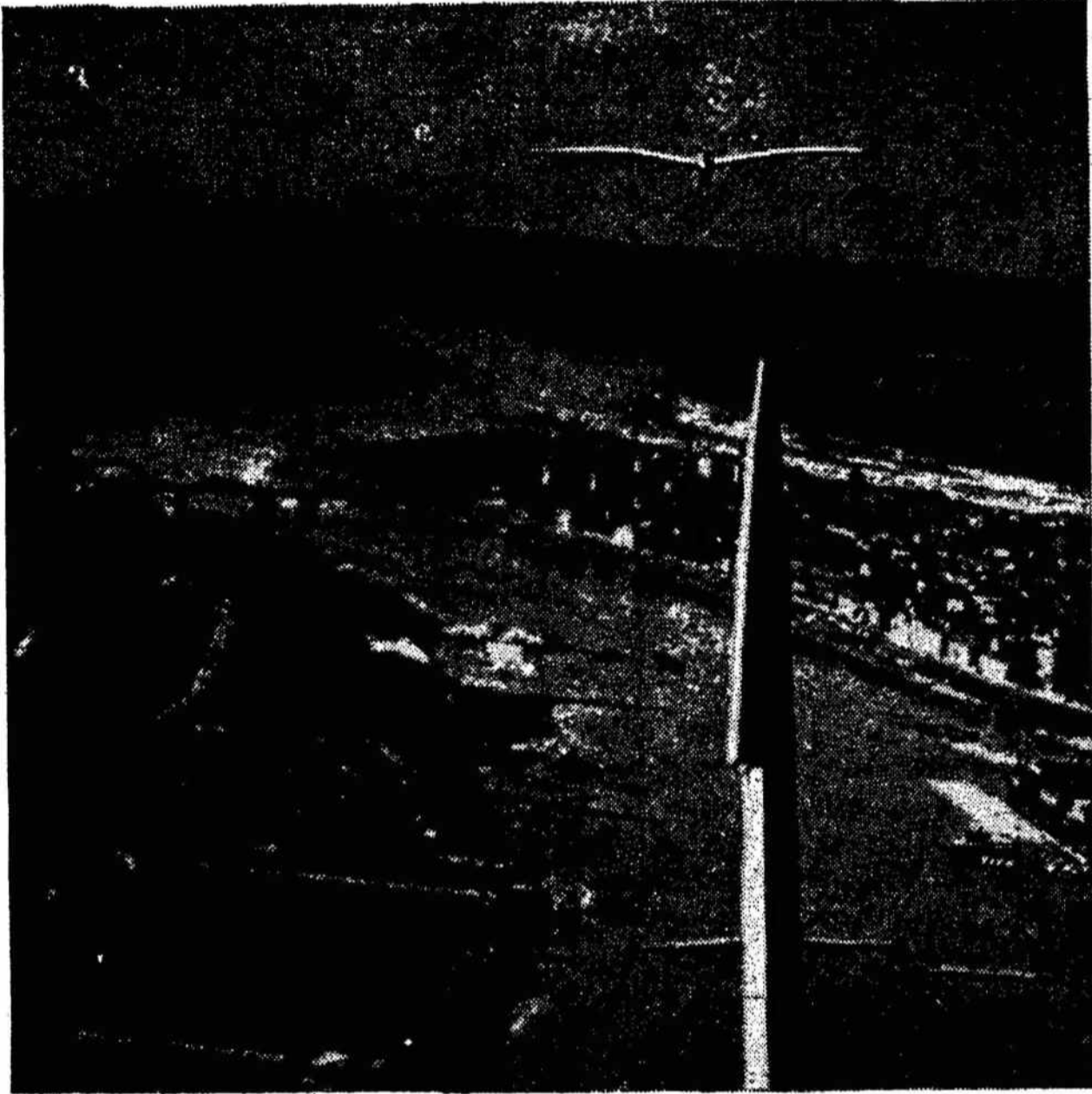

Kpt. Rimui įteikia dovaną

J. Miežlaiškio nuotr.

Ekipomis pagal surinktus punktus modelizmo varžybose vietomis pasiskirstė: 1 v. Estija 25 p., 2 v. Suomija 24 p., 3 v. Lietuva 21 p. ir 4 v. Latvija 8 punktai.

Rugpiūčio 19 d. vakare varžyboms pasibaigus buvo iškilmingas jų uždarymas ir dovanų įteikimas. Uždaryme dalyvavo susisiekimo viceministras inž. Jankevičius, Estijos ir Latvijos nepaprasti pasiuntiniai ir įgalioti ministrai Seja ir Warma, Suomijos gener. konsulas Aarnio, karo aviacijos v-kas b. gen. Gustaitis, atskridusieji lenkų ir vokiečių lakūnai ir daug kitų svečių. Išsirikiavus prieš aukštuosius svečius pirmųjų Pabaltijo valstybių dalyviams, kalbėjo Lietuvos Aero Klubo pirmininkas prof. Žemaitis ir Latvijos Aero Klubo pirmininkas Pillups. Po to vyriausybės vardu susisiekimo viceministras Jankevičius uždarė varžybas, išdalino dovanas ir savo žodyje pabrėžė, kad šių pirmųjų aviacijos varžybų dalyvius ne tik aviaciniai sustiprino, bet dar labiau surišo, kaip tinka visiems Pabaltijo kraštams.

Sklandytuvas virš Kauno Baltijos orinio sporto varžybų metu *Bunikio nuotr.*

TARPTAUTINĖ AVIACIJOS DIENA KAUNE. Rugpiūčio 20 d. Kaune buvo pirmoji tarptautinė aviacijos šventė. Šventėje dalyvavo: Estija, Lietuva, Latvija, Lenkija, Suomija ir Vokietija. Visuomenė žinodama, kad Lietuva per Pabaltijo aviacijos šventę laimėjo pirmąją vietą, tai didžiausiu įdomumu rinkosi į aerodromą ir laukė, kada pasirodys mūsų drąsieji lakūnai su akrobatiniais triukais ore, taip pat visuomenė nemažiau domėjosi ir svetimųjų valstybių lakūnais, kurie Kaune turėjo pasirodyti pirmą kartą.

Atvykus į aerodromą aukštiesiems svečiams, tuojau pasigirdo šūviai, iš kurių ore pasirodė dėmai geltonos, žalios ir raudonos spalvos ir kurie žemyn besileisdami sudarė gražią mūsų tautinę vėliavą. Po to prasidėjo šventės programa. Pirmieji pasirodė modelistai, paleisdami į orą savo padarytus modelius, kurie gražiai paplaniravę ore, lyg būtų žmogaus rankų valdomi, vėl nusileisdavo į aerodromą. Paskiau pasirodė sklandytojai Gysas (Lietuva), Vilks (Latvija) ir Buschmanas (Estija), kurie gražiai trejūkės rikiuote paskraidė virš žiūrovų galvų. Toliau sekė šturpulingiausias programos numeris, tai figūrinis skraidymas. Šiame skraidyme daugiausia prijaudino žiūrovus, bedarydami padangėje įvairias pavojingas ir šurpias figūras, šie lakūnai: mūsų J. Dovydaitis, Estijos Kniikas, Suomijos Aikala ir Vokietijos lakūnas. Po to susirinkusieji pirmą kartą pamatė tokį lėktuvą, kuris gali pakilti ir nusileisti kaip mūsų malūnsparnis, bet šis lėktuvas turi tokius pat sparnus, kaip ir kiti. Tokio tipo lėktuvą pademonstravo vokiečiai. Po to padangėje dar pasirodė vokiečių dvimotorinis mokomasis bombonešis, kuris nors ir didelis, bet gana vikrus. Paskiau pasirodė lenkų konstrukcijos mažas lėktuvėlis, ir lenkų turisti-

nis lėktuvas, kuris taip pat keletą kilpų padarė. Be įvairių atliktų ore figūrų, dar pademonstravo figūrinį skraidymą ir sklandytojai: mūsų Oškinis ir vokiečių ir lenkų sklandytojai. Paskutinį programos numerį atliko mūsų lak. Steikūnas — šokimą su parašutu.

Programai pasibaigus pasirodė raketos, o po trijų šūvių iš viršaus nusileido dėmų kamuoliai, kurie bekrisdami sudarė mūsų tautinę vėliavą. Po to visi lėktuvai per aerodromą perskrido paradu. Vakare „Metropolyje“ LAK buvo surengusi Pabaltijo valstybių orinio sparto varžybų dalyviams ir svečiams priėmimą.

3. ARTILERIJOS PULKAS. Rugpiūčio 19 d. 3. artilerijos pulkas kukliai šventė savo dvidešimties metų sukaktuves. Į šventę atsilankė daugelis Kauno įgulos dalių vadų ir didelis būrys svečių. Šventę prasidėjo iškilmingomis pamaldomis Šančių karių bažnyčioje, kurias atlaikė ir pamokslą pasakė karo technikos dalių kapelionas kun. Česaitis. Pamaldose dalyvavo taip pat ir atsilankę svečiai. Po pamaldų pulko aikštėje aukštieji svečiai priėmė parada. Vėliau buvo bendri pietūs, kuriuose, be pulko karių, dalyvavo ir svečiai. Pietų metu kalbas pasakė artilerijos inspektorius gen. št. plk. Žilys ir pulko vadas plk. Dočkus. Taip pat buvo perskaityti ir visi sveikinimai, gauti pulko 20 metų sukaktuvių proga.

14 val. 30 min. pulko aikštėje prasidėjo pulko kareivių, likt. puskarininkių ir karininkų jojimo rungtynės. Kareivių jojime pirmąją vietą laimėjo II grupės eil. Pileckas su arkliu — „Gaigalas“, antrąją vietą — II grupės eil. Jonkaitis su arkliu „Infantas“ ir trečiąją vietą — II grupės eil. Kazlauskas su arkliu „Mėnulis“.

Puskarininkių jojime pirmąją vietą laimėjo I grupės psk. Levišauskas su kum. „Pajuostė“, antrąją vietą — II grupės j. psk. Keidošius su arkliu „Pagiežas“ ir trečiąją vietą — III grupės nsk. Leščinskas su arkliu „Ožys“.

Karininkų jojime pirmąją vietą laimėjo lt. Šapalas su arkliu „Palemonas“, antrąją vietą — j. lt. Kondrotas su kumelė „Putas“ ir trečiąją vietą — j. lt. Žiukas su arkliu „Laplatas“.

Labai didelį susidomėjimą sukėlė žiūrovų tarpe pabūklų išvažiavimas į atvirą ugniavietę ir šaudymas į degančius degulus, kuriuos reikėjo užgesinti ir vėl greit atgal nuvažiuoti.

Po rungtynių visiems laimėjusiems pirmąsias vietas artilerijos inspektorius gen. št. plk. Žilys įteikė dovanas.

Vakare karininkų ir likt. puskarininkių ramovėse, o kareiviams garaže buvo suruošti pasilinksminimai. Į likt. puskarininkių ramovę buvo atsilankęs artilerijos inspektorius gen. št. plk. Žilys, pulko vadas plk. Dočkus, lydimas adjutanto — ramovės valdybos pirmininko lt. Šapalo. Gen. št. plk. Žilys ir plk. Dočkus pasakė kalbas. Išlydint svečius, puskarininkiai palydėjo griausmingu valio. Vėliau ir kiti pulko karininkai aplankė puskarininkius.

Rugpiūčio 19 d. pulko liktiniai puskarininkiai, švėsdami savo pulko šventę, ta pačia proga suruošė ilgai tarnavusiam pulke, o dabar išeinančiam iš pulko civ. tarnautojui Jurgiui Gasiūnui išleistuves. Atsisveikinimo kalbas pasakė jo bendradarbis vrš. Budrys ir pats išleidžiamasis civ. tarn. Gasiūnas. Pulko likt. puskarininkiai ir civiliniai tarnautojai p. Gasiūnui naujoje tarnyboje linki geriausio pasisekimo. P. S.

3. art. pulko šventės metu įteikia dovanas laimėjusiems sportininkams.

KARIUOMENĖS GYVENIMAS

KARIUOMENĖ SPORTINIO ŠAUDYMO VARŽYBOS.

Rugpiūčio 16—18 d. Kaune, Eigulių šaudykloje, įvyko kariuomenės sportinio šaudymo varžybos, kuriose dalyvavo visų pėstininkų divizijų, kavalerijos, aviacijos, technikos dalių ir Karo Mokyklos ekipos. Varžytasi tarp asmenų ir grupių iš karinių šautuvų ir pistoletų.

Sportinio šaudymo varžybos iš karinių šautuvų įvyko rugpiūčio 16 ir 17 d. Varžėsi karininkai ir puskarininkiai. Karininkų grupinė: I vietą laimėjo III p. divizijos ekipa, II v. — II PD. Asmeninė: I vietą II PD ltn. Balčiūnas, II v. — II PD j. ltn. Narinkevičius ir III v. — III PD ltn. Miliauskas. Puskarininkų grupinė: I v. — II PD ekipa, II v. — III PD. Asmeninė: I v. — III PD psk. Daugėla ir II v. — III PD psk. Šikšnius.

Geriausiai baigę 1. gusarų pulko mokomąjį eskadroną: 1) eil. A. Liaudanskas — pirmuoju ir 2) eil. A. Juodis — antruoju

Sportinio šaudymo varžybos iš 9 mm kalibro pistoletų įvyko rugpiūčio 18 d. Pasiiekta šių rezultatų: Karininkų grupinė: 1 vietą laimėjo III PD ekipa, II v. — karo aviacijos ekipa, III v. — techn. dalių ek. Asmeninė: I v. — Karo Mokyklos ltn. Jablonskis, II v. — III PD ltn. Kačergius ir III v. — III PD ltn. Jankauskas. Puskarininkų grupinė: I vietą — III PD ekipa, II v. — II PD ekipa, III v. — I PD ekipa. Asmeninė: I v. — III PD psk. Daugėla, II v. — III PD vrs. Ratkevičius ir III v. — III PD psk. Adomavičius.

Rugpiūčio 18 d. 13 val. gusarų pulke šauliams buvo įteiktos dovanos. Išrikiuotus šaulius pasveikino ir išdaliavo dovanas pėstininkų inspektorius ir pasakė kalbą, kurioje iškėlė taiklaus šūvio svarbą kautynėse. Atpasakojo ir praktinių pavyzdžių. Šiose varžybose geriausiai pasirodė III p. divizija. Iš buvusių 12-os dovanų, III p. divizijos šauliai laimėjo 8 dovanas. Šiose varžybose matyti didoka puskarininkų pažanga šaudyme iš pistoletų. J. N.

III PĖST. DIVIZIJOS ŠAUDYMO VARŽYBOS. Rugpiūčio 7—14 d. d. 7. PP šaudykloje įvyko III pėst. divizijos dalių ekipų šaudymo varžybos iš pistoletų ir karinių šautuvų divizijos ekipai sudaryti. Varžovai atšaudė viso 5 pratimus. Sudarytos dvi ekipos: karininkų ir puskarininkų.

Karininkų ekipos pirmąsias vietas laimėjo iš pistoletų šie divizijos karininkai: j. ltn. Kriščiūnas, ltn. Jankauskas, kpt. Počebutas, ltn. Obuchavičius, ltn. Kačergius, kpt. Kušlikis. Puskarininkų: j. psk. Adomavičius, vrs. Radkevičius, psk. Daugėla, vrs. Gurauskas, vrs. Traškevičius, vrs. Švilpa.

Iš karinių šautuvų pirmąsias vietas laimėjo šie karininkai: ltn. Miliauskas, ltn. Kačergius, ltn. Ruzgys, kpt. Počebutas, ltn. Kalnietis, ltn. Bankauskas. Puskarininkų: psk. Šikšnius, j. psk. Adomavičius, vrs. Bružauskas, psk. Daugėla, vrs. Traškevičius, psk. Gaidys.

„KARIO“ REDAKTORIUS GRĮŽO IŠ VOKIETIJOS. Rugpiūčio 20 d. drauge su kitais Lietuvos žurnalistais grįžo iš Vokietijos „Kario“ redaktorius kpt. Urbonas. Savo kelionės išpūdžius parašys kituose „Kario“ numeriuose.

Grįžęs iš užsienio, išvyko atostogų.

KARO TECHNIKOS DALIŲ SPORTO ŠVENTĖ. Rugpiūčio 12, 13 ir 14 d. d. buvo atšvęsta Karo Techn. Dalių sporto šventė. Futbolo ir krepšinio varžybos jau buvo pradėtos anksčiau ir šventės dienomis persirungė tik Radviliškio ir Kauno technikos dalių nugalėtojai. Šventę atidarė karo technikos viršininkas b. gen. Popeliučka.

Didžiausią sportinį pajėgumą parodė šarvučių rinktinė, laimėjusi karo techn. viršininko pereinamąją dovaną. (Pernai šią dovaną laimėjo ryšių bat.). Antroje vietoje liko 1. inž. batalionas, trečioje ryšių batalionas, ketvirtoje 2. inž. batalionas ir penktoje auto rinktinė.

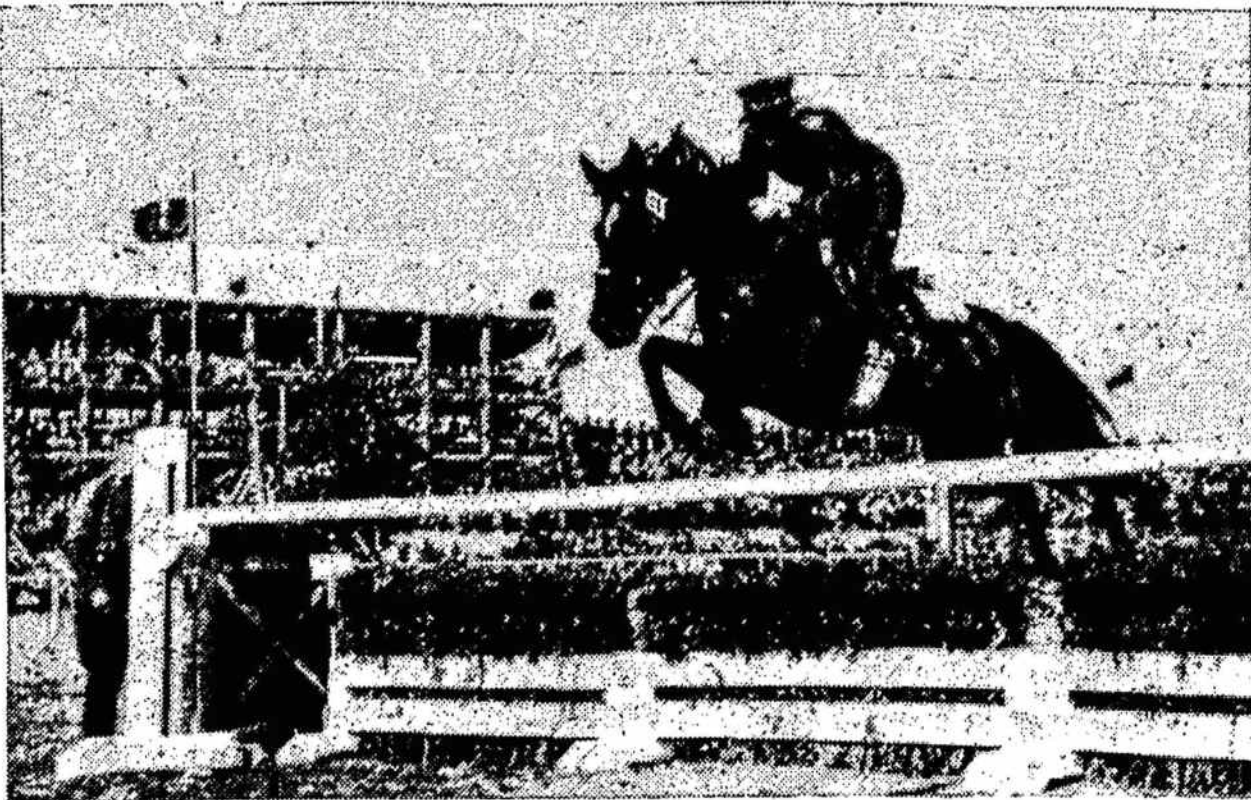
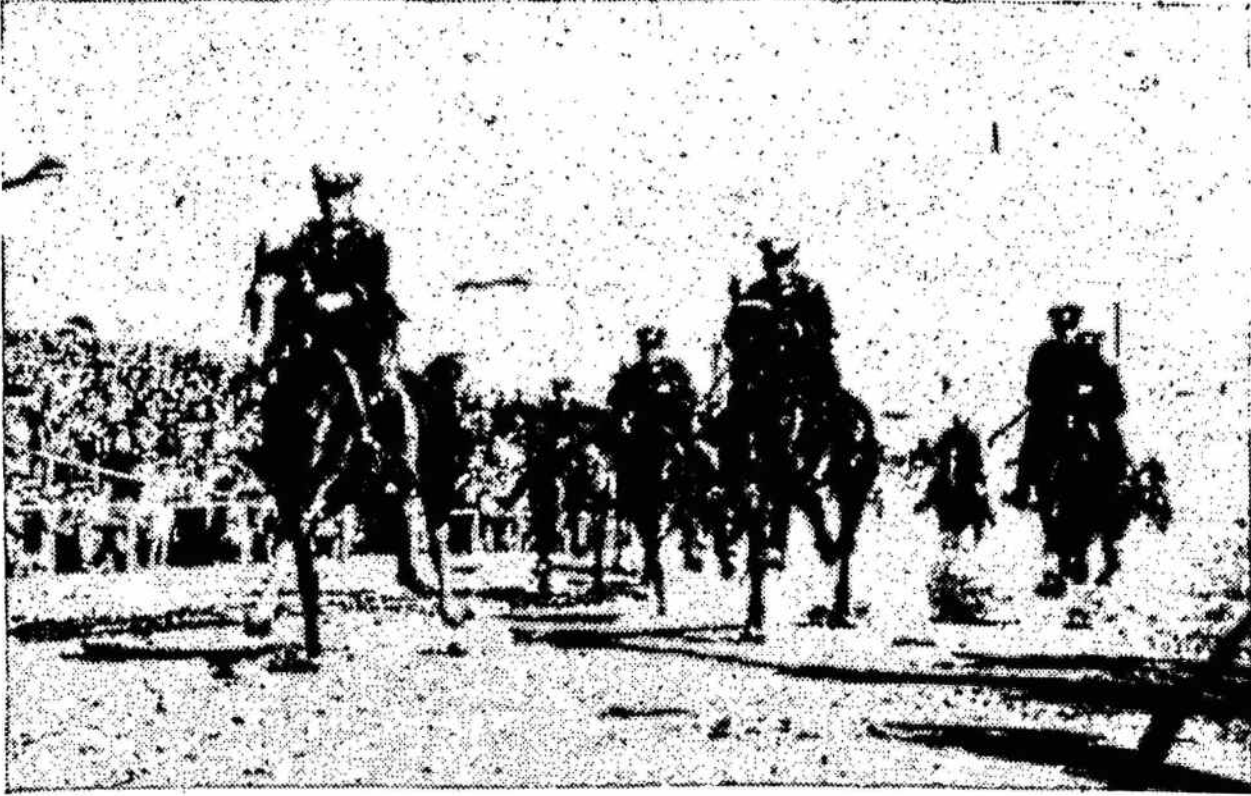
Pereinamąsias dovanas laimėjo šios dalys: 1. už futbolą — ryšių batalionas, 2. už krepšinį — auto rinktinė, 3. už mėtymus — šarvučių rinktinė, 4. už bėgimus — 2. inž. batalionas, 5. už žygius — ryšių batalionas, 6. už šuolius — šarvučių rinktinė, 7. už plaukimus — I vietą — inž. batalionas, 8. už plaukimus II vietą šarvučių rinktinė. Visos dalys laimi pirmuosius metus.

Asmenines dovanas gavo už pirmąsias vietas šiose sporto šakose: Moderniąją penkiakovą 1. inž. bat. j. ltn. Talanskas. Sportinę penkiakovą karininkų grupėje: 1. inž. bat. j. ltn. Rimkevičius. Trikovą laimėjo šarv. rinkt. psk. Griniukas. Psk. granatų mėtyme į tolį — auto rinkt. j. psk. Drulia. Kareivių granatų mėtyme į tolį — šarv. rinkt. j. k. Šlikas. Psk. granatų mėtyme į taikinį — ryšių bat. j. psk. Gaižauskas. Kareivių granatų mėtyme į taikinį — 1. inž. bat. eil. Šalčius. Kareivių ieties mėtyme — auto rinkt. eil. Morkūnas. Kareivių rutulio stūmime — 2. inž. bat. eil. Krukas. Disko mėtyme psk. grupėje — šarv. rinkt. psk. Talandis. Disko mėt. kareivių grupėje — auto r. j. k. Daudaravičius. 200 m bėgime psk. grupėje — ryšių b. psk. Kondrackas. 200 m bėgime kareivių grupėje — auto r. eil. Morkūnas. 1500 m bėgime psk. grupėje — ryš. b. psk. Petriukaitis. 1500 m bėgime kareivių grupėje — auto r. j. k. Daudaravičius. 7 km žygyje — šarv. r. gr. Baldišius. Šuoliuose į aukštį — 1. inž. b. gr. Dailidė. Šuoliuose į tolį — auto r. eil. Morkūnas. 200 m plaukime — šarv. r. j. ltn. Jurevičius. Iš puskarininkų 1. inž. b. psk. Žemaitis. Iš kareivių 1. inž. b. gr. Adomaitis. 5 km patulio žygį — ryšių batalionas. II vietoj liko 1. inž. bat. Estafetę 6 × 200 m laimėjo auto r. II v. 2. inž. b., III v. 1. inž. bat. Estafetę 6 × 1500 m I v. 2. inž. b., II v. ryš. b., III v. 1. inž. bat. Futbolo rungtynės tarp 2. inž. b. ir ryšių bat. baigėsi 0:4 ryšių naudai. Krepšinio rungtynės tarp auto rinkt. ir 2. inž. bat. baigėsi 43:9 auto rinkt. naudai. B. P.

Iš technikos dalių krepšinio varžybų

9. P. L. K. VYTENIO PULKAS. Šiomis dienomis įvyko igulos krepšinio pirmenybės, kuriose dalyvavo net penkios ekipos. Po įtemptų kovų, ekipos išsirikiavo taip: 1) štabo — orkestro ekipa, 2) II-ras b-as, 3) aspirantų I, 4) aspirantų II.

Iš praėjusių raitųjų rungtynių Kaune

M. Truso nuotr.

ir 5) artilerijos grupės ekipa. Rungtynes pravedė krepšinio vadovas ltn. Nedzinskas.

— VIII. 13 d. pulko krepšinininkai buvo išvykę Suv. Kalvarijon, kur su miesto rinktine turėjo draugiškas krepšinio rungtynes. Rungtynes laimėjo (po pratęsimo) vytenėnai 32:22 (12:8).
Osė

UKMERGĖS ĮGULA. Rugpiūčio 13 d. Ukmergės miesto plaukiojimo baseine ir stadione buvo pravesta Jūros Savaitės minėjimo programa. Didelę programos dalį atliko pulko kariai, kurie savo gražiu pasirodymu sužavėjo žiūrovus. Pirmiausia įvyko vandens sportas. Antroji programos dalis — gegužinė. Pertraukos metu pasirodydavo karių „dėdė“, kuris linksmai nuteikdavo šokančiuosius. Saulei nusileidus buvo įvykdyta paskutinė programos dalis — vandens karnavalas. Deglių ir raketų šviesoje, pro krante stovinčius žiūrovus, valtimis praplaukė kariai, apsivilkę arabų, beduinų ir kit. drabužiais. Paaikškinimus davė kpt. Rugys. Besiskirstančią publiką palydėjo skambi karių daina: „Į jūrą aukštaičiai, į jūrą žemaičiai, į jūrą visa Lietuva“.

Rugpiūčio 15 d. pulke stažuojančių aspirantų kandidatų būrys suruošė ekskursiją į Zarasus. Nuvažiavę prieš pietus apžiūrėjo miestą, o po pietų žiūrėjo plaukimo rungtynių Zarasai — Ukmergė, kurios baigėsi lygiomis 56:56. Tičius

PASKAITA ŠARVUOTININKAMS. Rugpiūčio 15 d. švietimo vadovas kpt. Ambraziūnas visiems rinktinės kareiviams ir aspirantams kandidatams laikė paskaitą: „Būkime kariški ir kultūringi kariai“. Paskaita buvo pajvairinta gyvenimo pavyzdžiais ir įvykiais. Davė nurodymų kaip karys turi elgtis viešose vietose.

Švietimo karininkui grįžus iš atostogų, jau pradėtas naujas bažnytinių giesmių repertuaras. Giesmes gieda per karių pamaldas.
J. psk. B. Brazdžionis

ŠARVUOČIŲ RINKTINĖ. Rugpiūčio 20 d. ltn. Valiuškis ir psk. Talandzis išvyko motociklu apkeliauti aplink visą Lietuvą, norėdami geriau pažinti savo kraštą. Tenka pažymėti, kad psk. Talandzis jau 1938 m. yra apvažiavęs apie trečdali Lietuvos. Tačiau šiais metais su ltn. Valiuškiu pasiryžo apvažiuoti visą Lietuvą, pažinti jos kraštą ir parsivežti daug išpūdžių.
N-as

SPORTAS

IŠ L KLASĖS FUTBOLŲ PIRMENYBIŲ. Rugpiūčio 20 d. buvo trejos futbolo pirmenybių rungtynės. Kaune LFLS įveikė CJSO 2:0 (0:0). Telšiuose rungtynės tarp meisterio LGSF ir buvusio meisterio KSS po lygios kovos baigėsi 1:1 (0:0). Šiauliuose vietos Sakalas sukirto Taurą 2:1 (1:0).

RINKTINĖ — VIKTORIA-ŽIŽKOV 0:4 (0:1). Rugpiūčio 18 d. Kaune buvusiose futbolo rungtynėse tarp rinktinės ir čekų Viktoria-Žižkov pasibaigė 4:0 (1:0) svečių laimėjimu. Rinktinė šį kartą sukovojo blankiai, ypač blogai dirbo puolimas, kuris ir sukurtųjų progų nesugebėjo išnaudoti, nes nebuvo matyti noro pas juos šaudyti į vartus, o kuris ir bandė, tai ir tas prašaudavo pro vartus. Viktoria-Žižkov taip pat nepaliko gero išpūdžio: ji laimėjimą pasiekė tik dėka didelio kovotojiškumo ir dėl mūsų gynikų kaltės.

ŠŠ KOVO GASTROLĖS ESTIJOJE. Praėjusią savaitę ŠŠ Kovas L kl. komanda buvo išvykusi į Estiją ir sužaidė dvejas gastrolių rungtynes. Rugpiūčio 15 d. Tartuose su Olimpia ir 16 d. Taline su meisteriu Estonia. Nors ŠŠ Kovas ir pralaimėjo abejas rungtynes, prieš Olimpia 3:2 ir prieš Estonia 2:1, bet pagal rungtynių eigą ŠŠ Kovas tikrai buvo vertas pergalės. Per abejas rungtynes neišnaudojo daug turėtų progų ir dar įsimušė po savizudį įvartį.

RASEINIŲ ĮGULA — JURBARKO „MAKABI“ 2:2. Rugpiūčio 13 d. Jurbarko įvyko draugiškos futbolo rungtynės tarp Raseinių įgulos karių ir Jurbarko „Makabi“ k-đų. Rungtynės baigtos lygiomis.
Aidelis

KAS NAUJA LIETUVOJE

GRAŽI KOOPERACIJOS IR JŪROS ŠVENTĖ JURBARKE. Rugpiūčio 15 d. Jurbarko miestelio ir apylinkės kooperatininkai, savanoriai kūrėjai, šauliai ir kitos organizacijos surengė gražią kooperacijos ir jūros šventę, į kurią iš Kauno atvyko: teisingumo ministras Dr. Ant. Tamošaitis, žemės ūkio ministras Dr. Krikščiūnas, krašto aps. ministro ir kariuomenės vado atstovas b. gen. Papeliučka ir L. K. Kūrėjų Savanorių S-gos centro valdybos narys J. Kareckas.

11 val. gimnazijos parko aikštėje, prie tikrai meniškai skulpt. Grybo įrengto altoriaus, vyr. kariuomenės kapelionas kan. Sabaliauskas atlaikė pamaldas, pasakė pamokslą ir pašventino Savanorių Kūrėjų S-gos Jurbarko skyriaus vėliavą. Po pamaldų ministras Dr. Tamošaitis apėjo gausiai išsirikiavusias organizacijas, pasisveikino ir čia pat, centro v-bos nariui J. Kareckui perskaičius vėliavos pašventinimo aktą, įteikė Jurbarko savanoriams kūrėjams vėliavą ir šauliams medalius. Vėliau kariuomenės atstovui b. gen. Papeliučkai buvo įteikti vietos visuomenės aukomis nupirkti šautuvai, kuriuos generolas perdavė vietos šauliams. Ypač išpūdingas momentas buvo, kai savanorio kūrėjo p. Čapliko 12 metų sūnus atnešė savo auką — vardinį šautuvą, kurį aukodamas jis tikis, kad užaugęs šį ginklą ras ir juo galės dėl savo Tėvynės kovoti.

Komiteto pirmininkas p. Grybas, karštai pasveikinęs vyriausybės atstovus, pasakė kalbą. Reikšmingas kalbas pasakė ministras Dr. Tamošaitis ir Dr. Krikščiūnas. Be to, kalbėjo dar b. gen. Papeliučka, Jurbarko kooperatyvų atstovas p. Bastys, pateikęs gražių duomenų apie vietos kooperacijos

Vilniečių lietuvių mokytojų ekskursijos sutikimas Kauno stotyje

veiklą, ir „Lietūki“ atstovas. Telegramomis sveikino: kariuomenės vadas b. gen. St. Raštikis, šaulių aviacijos vadas kpt. Krasnickas ir kt.

Kalboms pasibaigus, pražygiavo pro tribūną: savanoriai kūrėjai, šauliai, kooperatininkai, pavasarininkai, moterys ir kitos organizacijos. Įspūdingai atrodė savanorių kūrėjų vaikų būrelis, praėjęs su plakatu: „Mes, savanorių kūrėjų vaikai, atvaduosime pavergtus brolius“. Spalvotos jų kepurės sudarė tautinės vėliavos vaizdą.

J. Kovas

VILNIAUS MOKYTOJŲ EKSKURSIJA. Praėjusią savaitę į Kauną atvyko keliasdešimt Vilniaus krašto lietuvių mokytojų. Dabar jie lanko įvairias Lietuvos provincijos vietas.

GRAŽINTI JŪROS APSAUGOS LAIVAI. Klaipėdos užėmimo metu ten liko trys mūsų pasienio apsaugos laivai: „Šaulys“, „Aitvaras“ ir „Žaibas“. Tik pats didžiausias „Partizanas“ buvo šventojoj, kuris ir dabar stovi. Dėl likusių pasienio policijos laivų buvo kelis kartus tartasi su vokiečiais ir jie dabar gražinti su kitu pasienio policijos Klaipėdos krašte likusiu turtu. Taip pat gražintas ir vienas kuteris, kuris pernai mūsų pasienio policijos buvo suimtas jūroje su kontrobanda.

PASIRAŠYTAS PREKYBINIS SUSITARIMAS SU GRAIKIJA. „Vyr. Žinių“ Nr. 658 paskelbtas prekybinis susitarimas su Graikija. Susitarta taikyti didžiausio palankumo traktavimą viskam, kas liečia prekybą, pramonę ir laivybą. Tačiau iš didžiausio palankumo krašto traktavimo išskiriamos lengvatos, taikomos pasienio susisiekimui ir tos, kurias Lietuva suteikė ar galėtų suteikti Latvijai ir Estijai, o Graikija Turkijai, Jugoslavijai ir Rumunijai. Susitarimas galioja nuo š. m. sausio 1 d. vieneriems metams. Prie to dar pridėtas kompensacinis susitarimas, kuriame sakoma, kad visas prekiaavimas eis kompensacijos būdu. Atsiskaitymas, kaip ir su kitais kraštais, eis per Lietuvos Banką.

STEIGIAMI MATININKŲ KURSAI. Ministrų Taryba nutarė nuo rugsėjo 15 d. steigti vienerių metų matininkų kursus, kurių tikslas bus išleisti apie 50 matininkų ūkinių žemių žemėtvarkai ir miestų žemės tvarkymo darbams vykdyti. Kursuose mokslas bus nemokamas. Jie bus Kaune, prie Žemės Tvarkymo Departamento.

STATYS ETERNITO FABRIKĄ. Prieš kurį laiką įsi-steigusi akc. „Molio“ b-vė dar šiemet ruošiasi pastatyti eternito fabriką. Šiemet bus pastatyti pastatai, o kitais baigs vidaus įrengimus. Fabrike gaminamos eternito plytelės bus žymiai lengvesnės ir patvaresnės už čerpes. Fabriko statyba kainos per 700.000 litų.

NUMATOMA PASTATYTI NAJUS FABRIKUS. Grupė lietuvių daro žygių, kad jiems leistų statyti pasagų fabriką. Siūloma dalį fabriko statyti šventojoj. Broliai Izraelitai prašo Prekybos ir Pramonės D-tą leisti įsteigti verpalų sukyklą su 1000 verpsčių. Glazeris ir Fainas nori Kaune įsteigti trikotažo dirbinių ir kojinių fabriką.

SUDEGĖ GARGŽDŲ MIESTELIS. Rugpiūčio 15 d. per 3 valandas sudegė žymi Gargždų miestelio dalis. Ugnis sunaikino 103 gyvenamus namus ir 150 ūkiškų trobesių. Nuostolių padaryta apie 1 milijoną litų. Be pastogės liko apie 600 žmonių. Gaisrą gesino Klaipėdos, Palangos ir Kretingos ugniagesiai. Gargždų miestelio nukentėjusiems šelpti komitetas kreipiasi į visuomenę padėti nukentėjusiems.

DARBO TALKA BAIGĖ DARBUS. Rugpiūčio 19 d. šventosios Darbo Talka baigė darbus. Į iškilmingą stovyklos uždarymą buvo atsilankęs vidaus reikalų min. ats. gen. Skučas, žemės ūkio min. Kriščiūnas, Kretingos aps. viršininkas Vaišnys ir daug kitų svečių. Vidaus reikalų ministras atsiveikindamas įteikė talkininkams Darbo Talkos pažymėjimus bei ženklelius, kuriuose atvaizduotas kastuvas, laikomas dviejų rankų. Lietuvos žemėlapis su Raudone ir Šventąja ir data „1939“. Po to buvo paskutinis talkininkų laužas, kuris buvo transliuojamas per radiją. Talkininkai per šešias darbo savaites atliko geležinkelio žemės pylimo darbų per 4 kilometrus. Dabar jų darbą tęsia Susisiekimo Ministerija.

DIDELIS GAISRAS KAUNE. Sudegė J. Intriligatoriaus lentpiūvė, esanti Kęstučio-Maironio gt. kampe. Buvo sunaikinta pati lentpiūvė su visomis mašinomis. Pati lentpiūvė buvo mūrine ir liko tik sienos.

POLITIKOS APŽVALGA

SOVIETŲ SAJUNGA IR VOKIETIJA GERINA SAVO SANTYKIUS. Ilgesnį laiką vykusios Sovietų Sąjungos ir Vokietijos derybos dėl prekių mainų rugpiūčio 19 d. pasibaigė. Vokietija suteikia 200.000.000 markių kreditą Sovietų Sąjungai

pirktis Vokietijoje prekių. Ta pat sutartimi Sovietų Sąjunga pasižada per 2 metus suteikti Vokietijai prekių už 180.000.000 markių.

Užmezgus prekybos sutartį, taip pat šios valstybės gerina ir savo politinius santykius. Abiejų valstybių vyriausybės susitariusios sudaryti tarpusavio nepuolimo paktą. Vokietijos užsienių reikalų ministras Ribentropas išvyko į Maskvą šiuo reikalų baigti derybas.

Ši žinia, kada tuo tarpu Maskvoje dar tebeposėdžiauja Did. Britanijos, Prancūzijos ir Sovietų Sąjungos karinės misijos, kitose valstybėse sutikta kaip didžiausia sensacija. Kykla klausimas kaip dabar plėsis politiniai Europos įvykiai ir kokia linkme jie pasuks.

KARINIAI PASIRENGIMAI VOKIETIJOS — LENKIJOS PASIENIUOSE. Paskutinės savaitės politinė būsena dar labiau įtempta. Vykdomi spartūs vokiečių ir lenkų kariniai pasirengimai pasieniuose ir kariuomenių grupavimas. Anglų laikraštis „Times“ pabrėžia, kad dabar Vokietijos sostinės igula yra didesnė, negu bet kada yra buvusi po Didžiojo karo.

Kitomis žiniomis, Dancigas nuolat stiprinamas ir be to, pastebimas didelis vokiečių kariuomenės judėjimas Dancigo link.

Karinis Vokietijos susitarimas su Slovakija ir Vengrijos traukimas prisidėti prie vokiečių-italų taip pat Lenkijai gresia ir iš tų kraštų pusės. Vokiečių kariuomenei grupuojantis Slovakijoje, lenkai ir ši pasienį sustiprina. Be to, lenkai uždarė daugely vietų savo pasienį su Vokietija bei Slovakija ir Čekija.

PRANCŪZŲ KREDITAS LENKAMS. Rugpiūčio 18 d. prancūzai pasirašė su lenkais susitarimą, pagal kurį atidaromi lenkams kreditai pirktis ginklų Prancūzijoje.

NAUJIEJI LEIDINIAI

Tch-69. UPIŲ FORSAVIMAS. III dalis. Pontoniniai tiltai. Kariuomenės Štabo Spaudos ir švietimo Skyriaus leidinys, Kaunas, 1939 m. 174 psl. Kaina: kariams, šauliams ir moksleiviams 90 ct.; knygynuose — 1 lt. 20 ct.

Turinyje: Pontoninių tiltų reikmenys, pontoninių tiltų ir keltų statyba ir priedėliuose: Pontoninių tiltų vežimų laikymas ir priežiūra, tilto vietos žvalgymo užrašų pavyzdys, tilto vietos skemos pavyzdys, tilto statybos plano pavyzdys ir žiburių vartojimo pavyzdys, statant tiltą naktį. Brėžinių įdėta iš viso 79.

P-84. 81 MM MINOSVAIDIS. Technika. Kariuomenės Štabo Spaudos ir švietimo Skyriaus leidinys, Kaunas, 1939 m. 84 psl. Kaina: kariams, šaul. ir moksl. 25 ct.; knygynuose — 40 ct.

Turinyje: Minosvaidžio aprašymas, minosvaidžio šaudmenys, minosvaidžio vartojimas ir jo veikimas, minosvaidžio valymas ir laikymas, ir priedėliuose: 81 mm minosvaidžio duomenys ir Brandto 81 mm minosvaidžio sudėtinių dalių sąrašas. Brėžinių įdėta 20.

P-56. MAKSIMO SUNKUSIS KULKOSVAIDIS 08. Technika. Kar. Št. Spaudos ir švietimo Skyriaus leidinys. Kaunas, 1939 m. 320 psl. Kaina: kariams, šauliams ir moksleiviams — 90 ct.; knygynuose — 1 lt 20 ct.

Turinyje randame platų šio kulkosvaidžio aprašymą: Lie-muo, stovas, trikojis, priedai ir įrankiai, kulkosvaidžio narstymas ir dalių keitimas, kulkosvaidžio vartojimas ir jo dalių veikimas, kulkosvaidžio kliūtys ir jų šalinimas, kulkosvaidžio valymas ir laikymas, kulkosvaidžio šaudmenys. Priedėliuose: Sunk. kulkosvaidžio 08 duomenys ir sunk. kulk. 08 sudėtinių dalių sąrašas. Be teksto, dar yra 139 paveikslai, padeda lengviau suprasti turinį.

Š A C H M A T A I

UŽDAVINIŲ SPRENDĖJŲ DĖMESIUI.

Susidomėjimas uždavinių sprendimo konkursu yra gana didelis, todėl dar kartą primename, kad dalyvaujantieji konkurse uždavinių sprendimus turi prisiusti ne vėliau kaip rugsėjo 1 d. Po šio konkurso seks ellė kitų, po 10 uždavinių, įvertintų atitinkamu skaičiumi taškų. Surinkusieji daugiausia taškų gaus burtų keliu dovanas.

Uždavinius spręsti pagrindinės taisyklės yra šios: visad pradeda ėjimą baltieji, matas duodamas juodiesiems, pirmu ėjimu negalima šachuoti, o toliau paprastai užmatuoti būtinai nurodytu ėjimų skaičiumi. Atsakymus rašyti trumpai — pirmas ėjimas ir paskui sekantieji variantai.

PIRMAJĄ KARTĄ

MONOLOGAS

Manau, kad niekas iš jūsų neginčys, jeigu pasakysiu, kad didesni įspūdį sudaro tik pirmutinis kartas, o visi kiti yra kur kas blankesni. Nežinau, ar tik man, ar ir kitiems, pirmieji kartai vis būdavo lydimi nepasisekimais. Iš karto, rodos, viskas gerai, o paskum, žiūrėk, ir išeina kokia velniava.

Atsimenu kaip šiandien, pasiuvo mama pirmąsias man kelnes. Džiaugsmas neišpasakytas. Apavė. Dar didesnis džiaugsmas. Tik kuomet pamačiau tampriai užsegant sagas, kažkas negero dingtelėjo galvon... Bet nieko. Vos tik spėjo mama užsegti paskutinąją sagą, o aš jau neriau pro duris į kiemą pasirodyti tėveliui. Mano nelaimė, prie slenkščio, kieme, tupėjo būrys mažų žasiukų. Tik cypt! Brakšt! Triokšt! Kažką nemalonaus pajutau po kojomis. Žiūriu. — Vai, Jurgutėliau! — suklikau iš baimės. Kas bus? Du žasiukai visiškai negyvi, o trečiam galvutė atskirai, liemu atskirai, bet dar kojytės juda... — Prasikrapštysi tu man kitą kartą akis, — artindamasis ir juosdamas nuo pilvo diržą, prabilo tėvas. Užteko ir man ir mano naujoms kelnėms... Bet žasiukai vis tiek neatgijo. Kaip gerai taip neilgai. Ir vėl aš be kelnių.

Praėjo daug laiko, daug sunešiota kelnių, bet įvykio su pirmąja ilgai nepamiršiu. Tiesa, tėvelio ranka irgi buvusi smagi. Prisiminsiu ir tą...

Slinko dienos ir metai. Galutinai subrendau. Žodžiu, savo asmenyje pajutau vyruką tip-top. Nebebauginu nei pelėdų klykavimai, nei gandas. Tiesa, veršiu irgi jau niekas nepavadino.

Čia pat ir karo tarnyba. Ir ką gi? — patenku dragūnų pulkan. Ir manot, kad jau čia buvo lengva? Oi, ne. Mat viskas čia man buvo patiriama tik pirmąją kartą. Atsimenu, pirmąją kartą išėjom pėsčių rikiuotės pamokon. Vargas buvo, kol išmokau sukinius, perrikiavimus, o kada pirmą kartą sukomandavo „Žengte marš“, tai aš, nieko nelaukęs, ir drožiu. Visas eskadronas, bematant, užpakaly paliko. Kad gi suriks vienas, kiek atsimenu, ar tik nebus tas pats grandinis (rodo į publiką): — Ką, nežinai, kad reikia lygiavimą laikyti? Čia tau ne pas mamą. Pamiršk viską. — Viešpatyti, — pagalvoju, — argi aš jau ir vaikščiot nemoku. Stoviu ir neprotinomis akimis žiūriu į jį.

— Tai ko dar stovi, lyg ožys išsižergęs? Nežinai su kuo kalbi?

— Nieko nesuprantu — atsakiau, — o jus pažįstu tik iš matymo...

— Gerai. Susipažinsim arčiau. Stok rikiuotėn.

Atsistoju ir galvoju. Dabar tai jau gražiausia, nemoku nei stovėti, nei vaikščiot. Ir iš tikrųjų nemokėjau. Kol išmokau padoriai vaikščioti, sudilo net du nauji peiliai. Nemanykit, kad nuo vaikščiojimo. Ne. Nuo skutimo bulvių. Ir vis per tą „tik iš matymo pažįstamą grandinį“.

Vaikščiot išmokti tai tik juokai, bet su tuo jojimu tikras pragaras. Atsimenu kaip pirmą kartą nukritau, tai ne juste nepajutau. Dabar tai jau kitas reikalas. Jau moku ir joti ir vaikščiot. O-o, kai pasibalnoju savo Agavą, tai

kad skrendam pro kliūtis — net miela. Blogiau, jei tiesiai ant kliūties pataikom. Tokia jau mūsų dalis, o nuo jos jau neišsisuksi.

Dar vienas dalykas, kuris vertas paminėti. Paskiria mane pirmąją kartą arklidėn tvarkininku. Nucinu. Gaunu nuo budėtojo nurodymus ir... šiūpelis rankoj, lopetėlė antroj... Vykdu. Maždaug apsidirbu. Pasidedu į tuščią stanoją įrankius, o pats atsidedu ant šieno ir... ką gi? — Galvoju apie šį tą. Eina per mintis Elenutė, Jonutė, Genutė, Marytė, Julytė ir kitos gražuolės, čia iš paskos šiūpelis, lopetėlė, čia „truputį pažįstamas grandinis“, čia viršilos pailgas veidas su raudona agurko didumo, nosimi, žodžiu, mintyse chaosas. Tik pagaliau staiga viskas prablaivėja. Nušvinta arklidė, sužvengia žirgai ir visi galvomis atsigrįžta į tako pusę, tartum didžiausią pagarbą išreikšdami lenkia galvas žemyn. Klausau. Ties vidurinėmis durimis budėtojas raportuoja. Atsigrįžtu. Žiūriu ir pats sau netikiu. Link manęs taku ateina Elenutė. Priėjo. Paėmė už antpečio ir siuva kažką. Žiūriu gi, grandinio laipsnį prisiuvo ir šypso. Paglosto mano galvą ir kalba.

— Mielasis, matau, kad vargsti. Primišk iš manęs nors ir menką šią dovanėlę, bet ji daug tau pravers. Nereiks vargti su šia šiūpele ir lopetėle.

Aš nebeištvėriau. Šokau iš džiaugsmo ir norėjau ją apkabinti, padėkoti, bet... Žiūriu... Prasitrinu akis. Budintis karininkas...

— Reiškia miegojai? Ką?

— Nemiegojau, tamsta leitenante, tik sapnavau, — atsakiau nepagalvojęs.

Po to pirmąją kartą teko susipažinti su dabokle. Einu ir žiūriu į arešto lapelį: „5 paros paprasto arešto už miegojimą tarnyboje“, ir už tą pirmąją kartą...

Vytenėnų pulko krautuveje, gavus algą

Visi pirmieji kartai dabar jau praėjo pro šalį ir pasidarė nebe pirmaisiais, todėl ir gyventi kur kas geriau. Jau padoriai vaikštau, dar geriau joju, puikiai žinau statutus ir aplamai karinis gyvenimas gerai pažįstamas. Dabar tas pats gyvenimas pasidarė toks mielas, kad nežinau nei kas bus, kai reikės jį palikti.

Psk. Ant. Kiseliauskas

JAUNAS KAREIVIS NETIKĖS!

Per pamoką būrininkas aiškina jauniems kareiviams vidaus tarnybos statutą apie kareivio pareigas. J. kareivis Pakripėlis atsistoja ir sako:

— Tamsta, būrininke, j. kareivis Pakripėlis, prašau leist pranešt?

— Prašau!

— Jauno kareivio vardas mūsų kariuomenėje yra netikėš.

— Kodėl tamsta taip manai?

— Dėl to, kad ir pas mus kuopoje yra keletas senų, pakrypusių, nerangių kareivių jaunais vadinamų. Tai netikslu.

— Netiesa. Tokiems „seniams“, „kreiviems“ ir „nerangiems“ pas mus yra vaistų. Tai „paprastos“ ir „šarvuotės“. Jų ragavęs kiekvienas „senas“ gimsta jaunu, kreivas atsitiesia, o nerangus net sportininku pasidaros, — paaiškino būrininkas.

M. Ž.

DRAŠUOLIS

— Jonai, žinai, aš be parašiuoto iššokau iš lėktuvo.

— Ir neužsimušei?!

— O ne! Lėktuvas stovėjo garaže.

Ks

Prie garažų sargybinis sučiumpa įtartiną tipą.

— Brangusis, tur būt, tankais norėjai pasivažinėti, — juokiasi iš sugautojo sargybinis.

— Ne, — drebėdamas atsako pačiup-tasis, — norėjau nepatekti į tavo rankas.

Ks

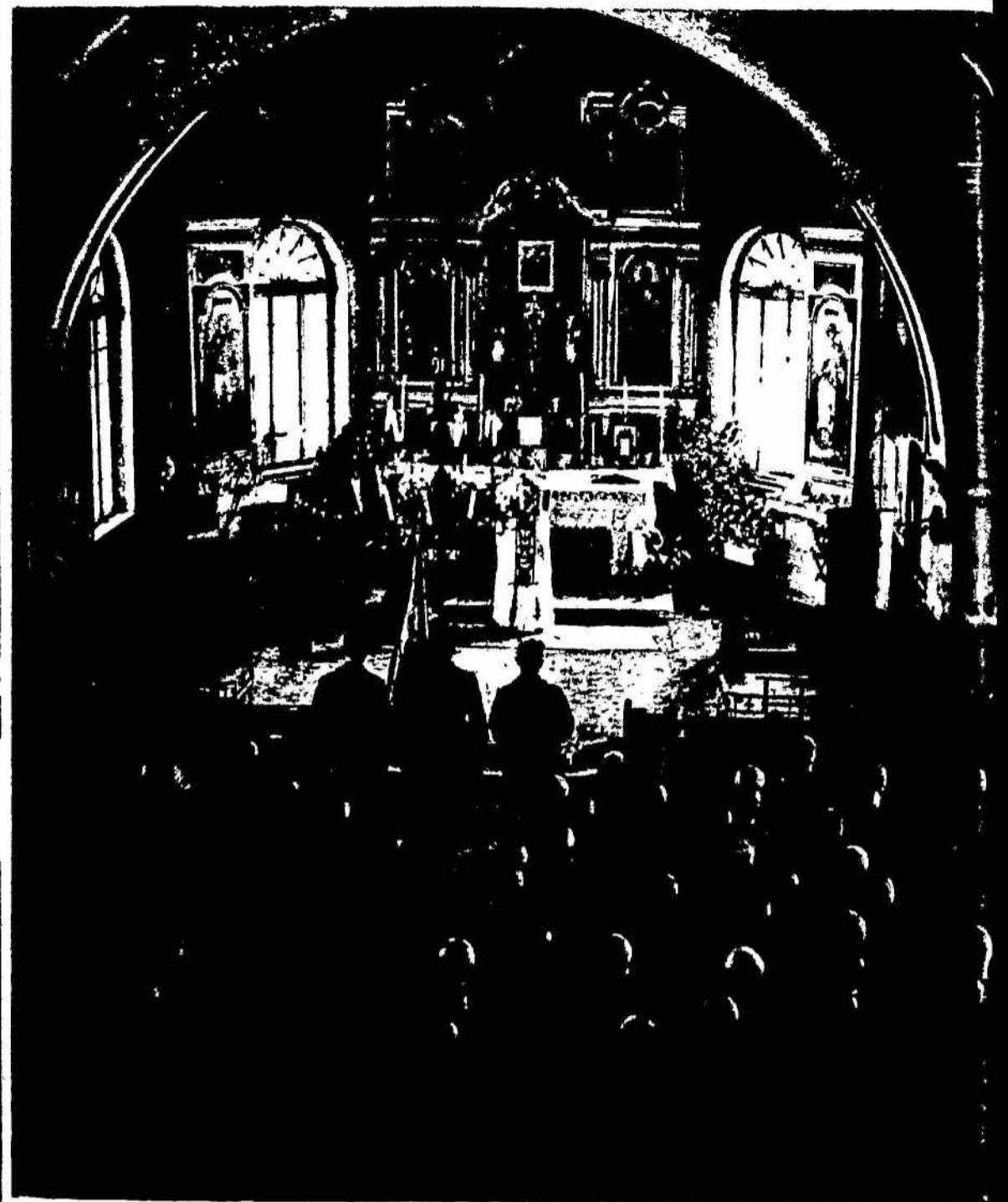
9. pestininkų
L. K. Vytenio pulkas

Kareivių biblioteka

Mokomosios kuopos skaitykla
Pulko kareivinės

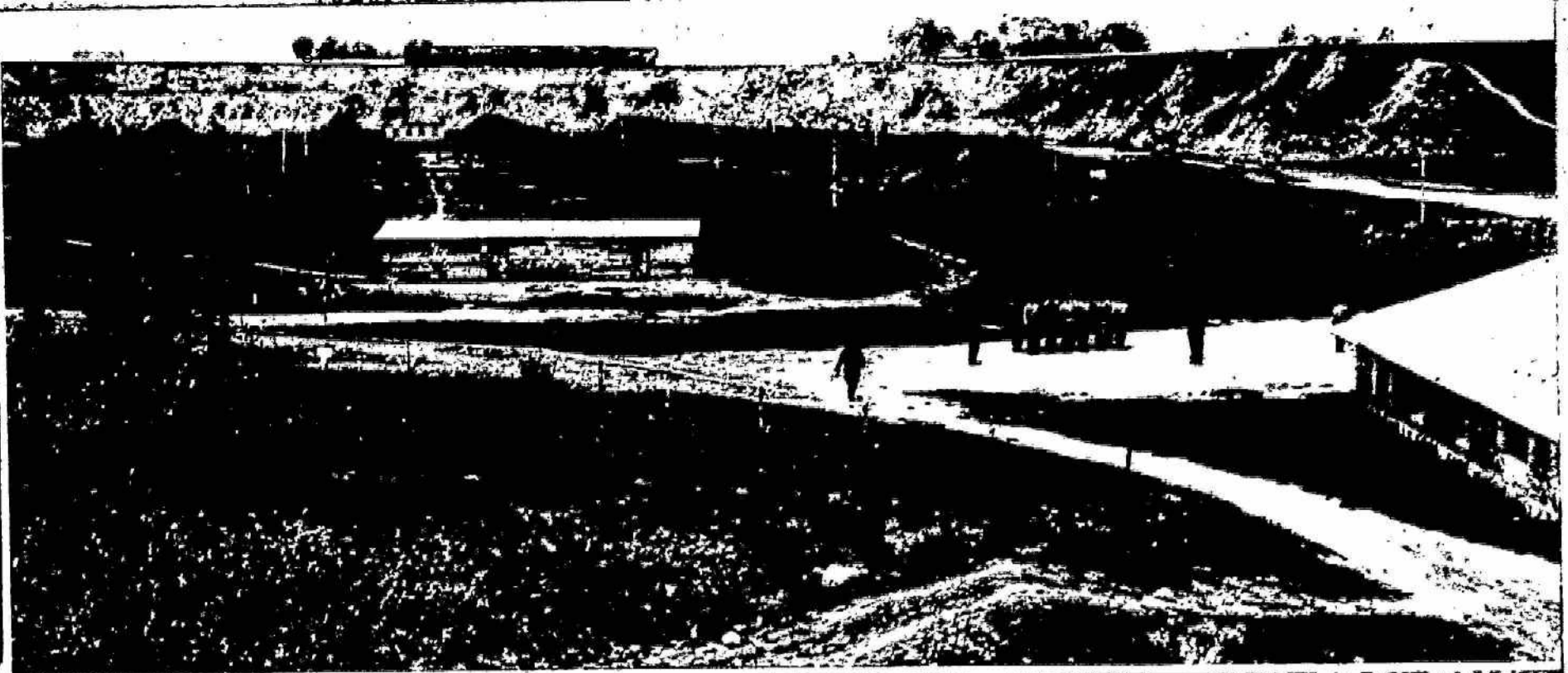

Pamaldos jaunų kareivių priesaikos metu įgulos
bažnyčioje

*Pulko prizai, gauti už šaudymą iš šautuvų ir
sunk. kulkosvaidžių:*

- 5. Kp prizai, gauti 1934 ir 1937 m.
- 1. Kkp " " 1930 ir 1931 m.
- 3. Kkp " " 1937 m.

Geležinis Vilkas prie pulko Karininkų Ramovės,
psk. Stanulio darbas

Pulko prizai, gauti už sportą

Pulko šaudykla

Vytenėnų parkas — fontanas

Šešupė ties pulko rajonu

Vytenėnų stovykla Gaižiūnų poligone

KARLS

XJ JN 406

„Spindulio“ giliaspauðė